

AINA

VID AFTONLAMPAN

TJUGUFÖRSTA DELEN

VID AFTONLAMPAN

SKIZZER OCH NOVELLER

AF

AINA

TJUGUFÖRSTA DELEN

HELSINGFORS 1913
SÖDERSTRÖM & C:o FÖRLAGSAKTIEBOLAG

VID AFTONLAMPAN

STILLEN I HET SVENSKA

ÅR 1881

HELSINGFORS
BOKTRYCKERIET
GUTENBERG 000

ÅR 1881

000

HELSINGFORS 1881

HELSINGFORS 1881

EN LITEN FRÄMLING.

Tamburdörren föll igen med en skräll, och damen, som gick nedför den breda trappan, ryckte till och såg med en vredesblix i ögat upp mot den eleganta mansk gestalten, hvars vårdslösa handrörelse föranledt obehaget. Han visste ju så väl, huru alla skarpa ljud pinade hennes finkänsliga nerver.

Men om blicken var ämnad som en förebråelse, gick den oanmärkt förbi. Herrn uppe i trappan drog just nonchalant ett par bruna sämskhandskar på sina väl vårdade händer, sedan tände han lugnt sin cigarrett.

— Du tänkte alls inte på mig — sade den unga, vackra damen och förvred sina svällande läppar till ett bittert leende.

— Tvärtom jag tänker beständigt på dig nu för tiden — han log sardoniskt — du tillåter ju inte något annat, jag är snart sagdt så illa tvungen.

Hon vände bort hufvudet med en förnärmad blick.

— Det är ju klart, sedan veckor tänker jag aldrig på annat än att lösa den gordiska knuten du förelagt mig — vårt äktenskap — för att gifva dig åter friheten, som du så ifrigt trår efter.

— Du kunde verkligen låta bli att skämta, då det rör en så viktig sak!

— Jag vet mig ej lämnat något sätt opröfvat — han slog ut med handen — då du ville ha lek, så log jag, när du tog saken på allvar, grep jag mig an helt eftertryckligt. Jag tycker du borde vara mig tacksam, men när äro kvinnorna nöjda. Våra härskarinnor hålla minsann despoterna med ganska strama tyglar. — Han hvisslade en operettmelodi, medan han artigt öppnade paraddörren utåt gatan för henne: — Pass på min fru, nu gäller det att visa världen en passande mask, folk hinner nog prata om oss sedan, då allt är afgjort.

Hon gaf med en knappt märkbar höjning på ögonbrynen tecken till bifall, och när några mötande nästa ögonblick hälsande gingo förbi det unga, vackra paret, föllo sig deras anmärkningar högst naturliga; att doktor Ek, han var afundsvärd, som hade en så förtjusande hustru, och att doktorinnan kunde vara stolt öfver en så begåfvad man, som den skickliga, unga läkaren. Hela världen kunde ju se, att åtminstone dessa två voro ett lyckligt äkta par.

En vacker maskerad, väl instuderade roller!

Innerst i den unga fruns ögon låg samma förbittrade uttryck alltjämt på lur, och samma ironiska drag dröjde alltjämt kvar kring mannens läppar, doldt under det där leendet, som kvinnorna både fruktade och älskade.

Så gingo de gatan utför sida vid sida för skenets skull, men där hemma bakom den stängda dörren, där föllo maskerna af, och där förvandlades

aktörerna plötsligt till tvenne unga, ofördragsamma människovarelser, som utan miskund med hvarandra sletto isär band, som en gång skimrat i kärlekens skäraste rosenfärg.

Huru hade de egentligen kommit därhän?

Ja det frågade de kanske hvar för sig i ensliga stunder, när den ena icke stormade, och den andra icke retades, men när doktorn i kamratlag sökte glömma hemmets splittrade sällhet, som han en gång drömt sig så varaktigt skön, gömde hustrun där hemma hufvudet i sängkuddarna och grät och snyftade, som om bröstet skulle sprängas.

Åh så hon grät, häftigt lidelsefullt, det var inga milda, lättande tårar, nej heta, vredgade droppar, som brände och förödde den lustgård hon som dess vårdarinna kunnat omvandla till en paradises förgård. Och hvar gång en klagande röst sakta lät sig förnimma inne i hjärtedjupet, blef den genast förkväfd — hon ville, nej hon ville aldrig tänka tillbaka, aldrig minnas den gången hon först mötte honom, alla de ljuftva, ljuftva drömmar hon drömt därefter och sedan alla bedårande ord och härliga löften, hans heta kyssar och sköna framtidsförhoppningar.

Hvarför skulle hon göra sitt sinne vekt, då allt det där nu var längesedan förbi, bleknadt och förintadt utan spår! Nej bort med alla minnen, de voro ju blott torkade blad från rosenkransen, som skulle skingras hvartenda ett för himmelens vindar.

Och likväl! Ack att hon icke kunde glömma, som hon så gärna ville, men det var också nästan

som att förgäta ett helt förflutet, så inflätadt var Haralds namn med allt det bästa i hennes lif, ända sen hon, den lilla, näbbiga flickungen, gjorde hans bekantskap ute hos farbror Knut på landet.

Hon hade varit klen under vårterminen, eller åtminstone inbillade sig de ömma föräldrarna det, och därför blef hon redan tidigt på sommaren skickad „ut på grönbete“, som farbror Knut kallade det, där hon kelades med och roade sig af hjärtans grund. Men här mötte hon sitt öde i Harald Eks gestalt. Han var kamrat till sönerna i huset och tillbragte därför några ferieveckor där, samt fyllde ut ledigheten med en liten flirt, tack vare den brunögda suttonåringen med stridsfärdigt humör och vaknande koketteri.

Från den tiden blef Harald Ek i all hemlighet Gunnels hjälte, som hon drömde om både vaken och sofvande, och när han en dag som fullfärdig läkare stod framför henne med den betydelsefulla frågan „älskar du mig“, — då hade hon utan förbehåll kastat sig till hans bröst och svarat ja från sitt öfverfulla, lyckliga hjärtas djup. Att en sådan sällhet kunde falla på hennes lott, att han — han — en sådan som Harald, så hufvudet högre än andra män, just skulle tänka på henne!

Det jublade högt inom henne, men i det yttre höll hon sig käck, han skulle inte få läsa alla hennes tankar så genast; blott småningom ville hon skänka fullt, alla sitt hjärtas skatter åt den så länge älskade.

Så blefvo de förenade, och Gunnel simmade i ett haf af lycka, hon vågade knappt loda dess djup,

det var så omätligt, så härligt alltsammans, och tre år svunno hän som en enda, lycksalig dröm. Men då började det — ett sandkorn lägger ju grunden till ett helt berg — säger ordspråket. En liten tvist om bagateller ena dagen, ett bittert ord den andra, surmulenhet, missförstånd, och hvad de allt heta dessa „små räfvar“, som ödelagt så mången, hoppfull vingård, smögo omärkligt för de två in i hemmet. Där var häftigt lynne hos den ena, och fallenhet att reta och gäckas hos den andra, och stundom bilagd blossade elden alltid upp på nytt med dubbel styrka — en strid mellan två, som en gång smält samman i den ljufvaste harmoni.

Det var då under en het debatt ordet skilsmässa första gången blef nämndt, och Gunnel var den, som sade ut ordet i ett ögonblick af harm och trots, medan förbittringens tårar flödade och hela hennes fina gestalt skälfdes af rörelse. Och detta ord, så lätt sagdt, blef mottaget utan gensägelse och sedan förvandladt till en kastboll, som gafs och togs med gnistrande häftighet eller retsam ironi, alltefter de båda parternas olika natur.

Nu var det blott en tidsfråga, när det sista steget skulle tagas ut, när såsom doktorn med sitt sardoniska löje uttryckte sig, „farsen var slut och ridån kunde gå ned“. Det kunde han säga! Orden riktigt skuro Gunnel i öronen och icke blott där, längre, mycket längre trängde de, likt skarpt slipade dolkspetsar, ända ned till hjärtat, som vred och vände sig under de skarpa stygnen, tills hon tyckte, att hennes lif rann bort droppe för droppe. Att han kunde, att

han verkligen kunde vara så förfärligt grym! Åh, han hade visst aldrig älskat henne, såsom hon älskat honom, och ännu — ja o Gud det var det värsta — hon älskade honom allt fortfarande, trots allt, trots vrede och hån och missförstånd — älskade honom utesägligt och hängde vid denna olycksaliga kärlek med hjärtats innersta fibrer, så att det kändes, som skulle skilsmässan dem emellan ovillkorligen döda henne — åtminstone allt som hos henne var värdt att kallas lif. Och detta var, hvad hon bittrast begrät under långa, sömnlösa timmar, vältrande i sin förtviflan hela skulden till olyckan öfver på honom, något som blott gjorde hennes belägenhet mer hopplös och sinnet mer bittert.

Nej, nej, hon kunde ingenting göra, därför att Harald inte längre brydde sig om henne, utan kanske kallnat, långt förrän hon märkt minsta antydning därom, men nu — nu ville han på sitt eget sätt, — denna lugna, oåtkomlighet, denna kalla satir, som kom alla hennes nerver att spritta, låta henne förstå, att allt var slut dem emellan.

Alla hennes tysta resonemang i ämnet stannade alltid vid denna öfverstigliga mur, och på sista tiden hade hon icke ens gjort det aflägsnaste försök att komma öfver den.

„Skilsmässa“ stod ristadt med eldskrift på denna obevekliga mur, och nu återstod det blott att vänta, tills alla de formaliteter Harald sade, att de måste iakttaga, voro genomgångna. Han hade erbjudit sig att resa bort, det var ju ridderligt af honom att låta skuggan falla öfver sin person — ifall nu världen

tog det så — blott han icke framställt detta offer så gränslöst ironiskt, — ja till och med med en slags cynism, så att hon omöjligt kunde visa sig tacksam.

Så stodo sakerna för närvarande.

I hemmet var allt tills vidare oförändradt, detta vackra hem, som de gemensamt ordnat i sin lyckas dagar och så underbart nyss! Sina måltider intogo de också som vanligt tillsammans, då Harald ej, som visserligen ofta hände numera, föredrog att äta ute. De gingo också ut i staden „för att slå blå dunst i ögonen på sina bekanta“ — som doktorn sade, men länge skulle denna sakernas ordning icke vara, den blef dag för dag alltmera ohållbar, alltmera outhärdlig åtmistone i Gunnels tycke.

Hvad Harald kände, blef hon ju aldrig klok på, han hade så förändrats, att hon knappast kände igen honom, och när hon i sin passionerade häftighet, sin blinda harm blottade hela sitt innersta för hans kallt dissekerande blick, drog han sig blott alltmer ogenomtränglig tillbaka.

Ute i det klara vintervädret, där de nu gingo tillsammans, såg Gunnel ofta i smyg upp till mannen vid sin sida. Hvad han var ståtlig, en riktig härlig företeelse, — hon suckade djupt; han var ju henne så nära men likväl himmelsvidt skild! Snart skulle den där muren — en riktig fängelsemur i styrka och tjocklek tyckte Gunnel — skymma bort till och med hans yttre bild för hennes trånande blick!

Också i dag ville han inte länge gå med henne, alltid hade han någon anledning till hands för att ursäktas sig. Kanske han hade svårt att spela sin

roll — tänkte hon med bitterhet, och förr hade det dock varit hans fröjd att gå ut med henne; han brukade säga, att han var så stolt över sin unga, vackra hustru. Ja det var då . . .

Trött vände Gunnel tillbaka till hemmet och den långa ensamheten, som där väntade henne. Förut tillbragte Harald hvarje ledig stund i hennes sällskap, de sutto i den lilla, mjuka soffan i hennes boudoir, där han samlat allting trefligt och smakfullt han kunnat utfinna omkring henne, och här brukade de prata och läsa tillsammans, ja också bygga luftslott för framtiden.

Ett af dessa var Haralds älsklingsslott — hon log vemodigt, då hon erinrade sig det — det som rörde — barnet. Han hade ritat upp både barnkammare och lekstuga, där skulle vara fullt upp med solljus och luft och färg, det finaste och vackraste var ju inte godt nog. Åh hvad han kunde planera, när han kom i farten, från vaggan och de första tänderna, till de första stegen, de första utnötta skorna, byggklossarna, gungan etc. upp till läxorna och de pedagogiska grundsatserna.

Att en sådan som Harald kunde offra så mycken tid på de där drömmarna in i det ovissa, det som kanske aldrig skulle blifva verklighet.

Själftänkte hon inte hälften så mycket därpå, hon var så fullkomligt lycklig i det närvarande, att hon nästan fruktade hvarje förändring, hvarje rubbning i förhållandena, och när dock en gång det ovissa blef till visshet, var det med mera oro än glädje hon blickade mot det kommande.

Ett afgörande ögonblick sådant som detta kunde ju bringa död midt in i det rika lifvet, och hon ville så utsägligt gärna letva med Harald!

Men så skedde någonting oväntadt — skedde enligt skaldens ord:

„Att under morgonens blund
Kom den tidiga kvällens stund.“

Blott några ögonblick dröjde den lille på jorden. Gunnel var mycket svag, men hon mindes likväl med oafvislig klarhet uttrycket i Haralds ansikte, när han lutade sig ned öfver det döda barnet. Där var en sorg, som icke kunde finna ord, någonting så obeskrifligt djupt, att hon aldrig trott sig få se ett sådant uttryck afspeglat i hans manliga drag.

Och ehuru han nästan aldrig talade därom, visste hon, att han aldrig upphört att sörja den lille.

Gunnel suckade tungt, där hon satt vid fönstret och såg ut i skymningen. Om blott gossen fått leva, då skulle kanske allt ännu varit annorlunda mellan Harald och henne, då skulle säkert ingen skilsmässa kommit i fråga, ty huru skulle väl Harald velat skiljas från det så efterlängtade barnet och hon — ja hon skulle hellre försakat allt, än lämnat gossen ifrån sig.

Ty det underbara hade händt, att från den stund den späda varelsen — ack så oändligt kort — hvilat vid hennes bröst, innan den svaga lifsgnistan slocknade, visste Gunnel, att den slumrande moderskärleken inom henne vaknat med okuflig styrka. Därefter kunde hon ock mäta faderskärlekens djup i Haralds manliga bröst och förstod, hvarför han älskat att drömma framtidsdrömmar om barnet.

Dessa vackra drömmar hade emellertid allt fortfarande fått vänta på sin uppfyllelse i verkligheten — luftsloppen realiserades aldrig, ty där kom ingen vaggga i gång i huset, och inga ifriga små fötter nötte skosulor på de blankbonade golfven i den eleganta våningen. Hoppet låg med den lille i hans blomsterhöljda graf.

Gunnel steg upp för att ringa efter te, det var så ensamt i den stora, tomma matsalen, där det nästan ekade efter stegen, och dessutom höll hon ännu krampaktigt fast vid det förflutna.

Huru ofta hade de icke förr brukat dricka sitt te härinne vid det lilla bordet framför soffan, medan elden glödde i kaminen och ljuslågorna spredt sitt milda sken öfver hvarje vacker, liten pjäs, hvartenda föremål i det hemvarma rummet.

Numera var ju Harald nästan aldrig hemma om kvällarna, männen hade väl sitt sätt att glömma, kanske det hjälpte dem. Henne skulle det icke bätat, tvärtom skydde hon människorna och sällskapslivet och var så tacksam öfver, att far och mor just denna vinter af hälsoskäl vistades i södern, så att hon utan undskyllan fick vara allena med sin sorg.

Nu gick där någon i salongen!

— Är det Fredrika? — Intet svar. Hon steg upp och gick några steg mot dörren, och där inom portiererna stod Harald med ett så underligt leende och ett oformligt klädbylte på armen.

— Såg du ingenting i trappan, då du kom hem?

— Nej, hvad skulle jag väl sett?

— Bara detta — han visade på byltet — jag höll på att snafva öfver det, då jag kom hem.

— Jag visste inte, att jag kunde få vänta dig till teet — sade hon tvekande.

— Jag tänkte inte heller — ljöd det snabba svaret — jag kom bara för att söka upp en bok, som jag lofvat bort, och så fann jag detta —

— Fann hvad — — ack säg . . .

Han sträckte utan ord det formlösa byltet emot henne.

— Åh, Harald det . . . det är ju ett litet barn — hon böjde sig ifrigt fram och lade handen på hans arm för att bättre kunna granska den börda han bar.

Ja det var verkligen ett levande ting, en liten, nyfödd människovarelse, inlindad i en sliten schal, och svagt kvidande hvilande på doktors starka armar.

— O Harald, huru fann du det?

— Ute i trappafsatsen, just där balustraden gör ett knä, stort nog för att bära upp ett sådant här kryp. — Han skrattade, men utan den vanliga ironin i klangen.

— Och du tog upp barnet!

— Nåja, hvad skulle jag göra, då mina fötter trasslade in sig i schalfransarna och — nu är jag här!

— Får jag se på den lilla stackarn. Huru gammal kan hon vara?

— Ett par dagar, om ej min doktorsblick bedrager, man har väl handskats med slika småsaker några gånger under praktiken må du tro.

— Får jag taga henne — hon såg bedjande upp på honom.

— Det är väl mest därför jag hämtade hit det lilla skräpet, i morgon få vi väl sedan anställa efterforskningar och återställa hittegodset till rätte ägaren, eller kanske hellre ägarinnan.

— Ja det är nog någon olycklig mor, som i fattigdom och öfvergifvenhet tillgripit den sista utvägen, att på detta sätt vädja till medmänniskors barmhärtighet.

— Mycket möjligt — doktorn stod stilla och såg på, huru Gunnel med kvinnans medfödda instinkt slöt barnet intill sig och inom kort också lyckades tysta dess späda jämmer — sedan vände han sig häftigt om och gick bort mot fönstret.

Men Gunnel var för upptagen att lägga märke därtill, hon måste ju ringa efter Fredrika och lägga råd med henne, som var gammal och erfaren, huru de bäst och förståndigast skulle ställa det bra för den lilla främlingen.

Snart låg barnet också, tack vare deras förenade omsorger, mjukt bäddadt i en korg nära kaminen i sofrummet och drack med märkvärdigt lifskraftiga drag ur en fylld mjölkflaska. Det fanns till all lycka småbarn också i våningen inunder, så att den första svårigheten därigenom blef utjämnad.

Gunnel stod alldeles hänryckt och bara såg och såg, hon hörde ej ens, att Harald kom och ställde sig på andra sidan om den improviserade bädden.

— Nå, nu menar du, att allting är bra ordnat.

Gunnel såg förskräckt upp: — Menar du att något fattas? . . .

— Ähnej — han skrattade nästan som fordom — jag tycker nog hon ligger som prinsessan på ärtan, bland alla de där dunkuddarna.

— Jag hoppas hon tycker om sin bädd, stackars liten älskling — sade Gunnel och strök granskande öfver hufvudkudden, sedan vände hon sig till sin man och sade halft frågande: — Du är ännu här?

— Jag är kanske i vägen — huru barsk han kunde se ut — i det fallet skall jag nog genast aflägsna mig.

— Nej, nej, jag bara trodde — du sade ju dessutom själf och, och så har du nu mest alla kvällar varit ute.

Det var som om han icke hört på henne, blicken hängde oafvändt vid barnet, han stod där som fastnitad.

— Det är en sådan vacker, liten flicka — sade Gunnel mjukt.

— Så orimligt, inte kan man ju bedöma utseendet hos ett par tre dagar gammalt barn.

— Åh, för all del, mamma säger, att alla hennes barn genast från födseln hade sitt eget utpräglade tycke.

— Prat — han vidrörde försiktigt den lilla, hårdt hopknutna handen ofvanpå den hallonröda filten — flugben inte sant?

— Nej jag tycker hon har sådana välbildade små fingrar och fötterna också, fina och rosenskära som blomblad — nu får lillan inte mer, se huru

förnöjd hon sträcker på sig, vyss vyss sof lilla pyre, sof lilla rosenkind.

Åter vände sig doktorn bort och gick ett slag fram och åter öfver golfvet.

— Teet är serveradt — förkunnade tjänarinnan i dörren, och nu kom Gunnel bort till honom:

— Vill du inte dricka en kopp med mig, innan du går?

Han nickade bifall, och så följdes de båda åt, in i Gunnels älsklingstillhåll, där tebrickan nu stod och väntade på det lilla bordet framför soffan i hörnet.

Doktorn kastade sig ned och lutade sig tyst tillbaka mot de broderade kuddarna, medan Gunnel slog på teet, provvade och jämförde alldeles som i forna dagar, för att det skulle bli riktigt lagom i hans smak.

— Får jag breda dig en smörgås, eller vill du hellre ha cakes och marmelad?

Han såg inte på henne, då han besvarade frågan, bara på de hvita händerna, som så behagligt rörde sig bland teattiraljen, alltsammans af utsöktaste slag, sockerskrin och tekanna av silfver — en bröllopsgåfva af svärföräldrarna — marmeladen grant bernstensfärgad i kristallskål och det läckra småbrödet på rosentallriken, som Gunnel själf målat.

Man fick aptit bara af att betrakta det hela, men doktorn visste dock väl, att ingenting skulle smakat honom, om icke Gunnels fina fingerspetsar lagt uti sockerbitarna och hennes mjuka händer räckt fram koppen. Hvad vigselringen, den vackra pärlringen tog sig väl ut på hennes smala finger, det hade han

alltid tyckt, ja hon var förtjusande hela denna unga, fagra kvinnoskapelse, hans egen hustru, som snart — inom få veckor — skulle vara skild från honom. Hvad det klämde om hjärtat! Var lifvet väl värdt att lefva, då det kunde framkalla sådana grymma konflikter? Han måste ställa koppen ifrån sig och stryka med handen öfver det tjocka, mörka håret.

Gunnels blick följde rörelsen, var det verkligen — nej kunde det vara silfver, som glimtade fram däri. Det klack till i henne, hade han också möjligen sörjt — för första gången slog den tanken henne.

Kanske det under hånet och satiren dolt sig andra och vekare känslor, fastän hon icke förstätt det, eller anat den dolda smärtan under det frys-kalla leendet, som stundom isat henne nästan till döds. Hon kände, att tårarna stego henne upp i halsen, hvad skulle hon väl taga sig till, om han märkte det!

Ack, nu kom ett svagt klagoljud från korgen därinne riktigt i rätta stunden, snabb som en vind var Gunnel hos barnet och vyssjade den lilla till ro med en gammal vaggvisa, som helt osökt föll henne i minnet, och när hon kom tillbaka, låg där ett leende kring den vackra munnen, ett leende så älskligt, att Harald aldrig funnit henne mer intagande, icke ens under den himmelsstormande fästmanstiden.

— Lillan sofver åter — förkunnade Gunnel med strålände ögon — hon känner visst redan min röst, efter hon genast blir lugn, då jag kommer till henne.

— Högst troligt — doktorn såg bort till henne med någonting ovanligt — en skålmsk blinkning i ögonvrån.

— Kanske instinkten hviskar åt den lilla värnlösa, att mitt hjärta ömmar för henne — sade Gunnel vekt — jag hoppas ingen må återfordra henne.

— Det få vi se i morgon — doktorn drack ur sitt te i små klunkar och tände sedan en cigarrett. Gunnel sköt fram askkoppen och lade tidningen till hands, alldeles som i forna tider, nu tog hon sitt arbete och slog sig ned bredvid honom. Det hade med ens kommit en sådan underbar ro öfver henne. Hon ville inte tänka tillbaka, inte grubbla öfver, huru framtiden skulle gestalta sig, bara fröjdas öfver denna lugna stund — en liten haltpunkt under den iltågsfart, med hvilken deras lif rusat vidare dessa sista månader — och att Harald ännu en gång som i deras lyckas dagar satt vid hennes sida.

* * *

— I morgon skola vi söka rätt på ägaren till hittegodset — hade doktorn sagt, och han höll ord. Men trots de noggrannaste efterspaningar lyckades man icke få reda på, hvem som utlagt det späda barnet i trappuppgången. Huset var stort och i flera våningar, men det oaktadt hade ingen av de många hyresgästerna sett en skymt af någon flyktande skugga. Troligast var, såsom Gunnel framkastat, att någon olycklig kvinna vid förbigåendet stuckit in den lilla nyfödda i hopp om, att barm-

häftiga människor skulle taga vård om henne, medan hon själf försvann i okända öden för att aldrig återvända.

Åtminstone kände sig doktor Ek nästan benägen att öfvergå till sin hustrus åsikt, att den unga kvinna, hvars döda kropp några dagar senare fanns uppfluten i Gräsvikstrakten, var barnets moder.

Gunnel skulle fördömt den tanken, om den klädts i ord, att hon glädde sig öfver en medmänniskas död, men när hon kände sig förvissad om, att ingen mer skulle komma för att göra anspråk på den lilla främlingen, slog hennes hjärta af outsäglig fröjd. Om den arma modern, som man på goda skäl kunde förmoda, i sin öfvergifvenhet själf tagit sitt lif, var det ju en verklig skyldighet för andra att åtaga sig den plikt, som blifvit henne för tung. Det värnlösa barnet utanför deras dörr var ju en riktig ödets skänk, som man borde vara tacksam för och skynda att vårda sig om af all sin förmåga.

Från denna stund hade ju också lifvet plötsligt fått en annan betydelse för henne, där var någon, som ständigt hade behof af hennes omvårdnad, hon var icke mera ensam, och tillvaron tycktes förändrad som med ett slag. Hon måste ju använda hvarenda ledig stund för att med den ömmaste omsorg se till, att den späda, främmande plantan måtte slå fast rot i sin nya värld.

Och under tiden växlades där mellan man och hustru icke ett enda ord om den förestående skilsmässan. Frågan syntes få hvila så länge, och Gun-

nel aktade sig noga att vara den, som framkallade ett afgörande däri. Tids nog skulle det ju komma. Det oundvikliga fanns ju alltid där som en hotande skugga i bakgrunden, men i det närvarande låg vägen ljus och stilla framför henne, och hvardagslivet i hemmet hade i många fall återgått i sina gamla spår.

Harald kom och gick som förr och tittade allt som oftast in till Gunnel för att höra efter Elsi — det namnet hade de nämligen gifvit hittebarnet. Om kvällarna stannade han också vanligen hemma till teet, men drog sig sedan mest tillbaka till sitt skrifrum — Gunnel visste, att han höll på med en diger medicinsk afhandling, som gaf honom drygt arbete.

Förr skulle hon visserligen smugit sig dit in och satt sig i den låga stolen invid skrifbordet med sitt broderi, viss om att Harald alltid hade tid att då och då växla ett ord med henne, i alla händelser en kärleksfull blick, som värmdde hjärtat likt solstrålen om vintern. Som det nu var, vågade hon det ej, men det kändes godt i alla fall att veta, att han var henne nära, och att hon kunde se ljusstrimman genom dörrspringan, där den elektriska lågan brann långt efter midnatt.

Inne i det tysta sofrummet hade hon ju dessutom lilla Elsi, som sof sin ljufva barnasömn med den knubbiga handen under sin rosiga kind, som rundades alltmer för hvarje dag som gick.

Omsorgen om barnet upptog henne äfven så mycket, att ingen tid blef öfrig för harm, grubbel eller tårar — åt en sådan späd varelse borde man

ju alltid visa ett leende ansikte, och det bemödade sig Gunnel samvetsgrant om, hvar gång hon lutade sig ned öfver den hvita bädden eller tog Elsi i sina armar. Det var också märkvärdigt, men alltsedan den lilla främlingen kom, sedan hon dagligen sysslade med denna oskuldsfulla varelse, kunde hon inte mer känna sig så olycklig eller hysa onda och bittra tankar gentemot Harald.

Det kom slutligen därhän med henne, att hon begynte fråga sig, om hon icke själf hade stor skuld i det, som förefallit mellan henne och hennes make. Om Harald stundom varit ojämn till lynnet, fällt något mindre vänligt yttrande, eller på ett eller annat sätt försummat henne, hvarför hade hon då genast tagit så illa vid sig, hvarför hade hon varit så fordrande och ofördragsam, då kanske ett vänligt ord säkert mången gång jämnat ut de ständiga missförstånden, som tärdt på hemtrefnaden för dem båda. Var han retlig, kanske trött, ehuru hon ofta ej brytt sig om att tänka så, blef hon häftig och nervös och benägen för stormiga uppträden, som ju äro alla äkta mäns plåga.

Där hon satt vid Elsis bädd mången stilla stund, kommo så många, nya tankar öfver Gunnel, och mången ångerns tår föll som en klar ädelsten på det späda barnets lindor.

Om Harald verkligen sett, att hon ej var den kvinna han föreställt sig, att den glada, hängifna flicka han en gång kallat sin brud inte under årens lopp mer motsvarade, hvad han väntat och hoppats af sin hustru — var det väl då underligt, om hans

kärlek svalnat, om han önskade befrias från ett plågsamt band. Nej skilsmässan måste väl ske, men nu lade hon icke mera skulden allena på Harald, nej hon böjde sig djupt och kände, som om det mesta varit hennes fel. Om hon icke handlat, som hon gjort hela det senaste året, skulle han kanske än i dag vara densamma som förr.

Nu var han emellertid mycket förändrad, och på sista tiden hade ännu något särskildt kommit till, som hon ej kunde förklara. Nyss hade han varit indolent och retsam, eller kallt satirisk, nu hade han blifvit så märkvärdigt tyst. Hon visste aldrig, om han var nöjd eller missbelåten med, huru hon ordnade det i hemmet. Han tycktes knappt märka det ena eller andra, och när hon i smyg betraktade honom, tyckte hon, att där fanns linjer i hans vackra ansikte och ett tungsint drag kring munnen, som aldrig funnits där förr. Ibland kom där också en alldeles obetvinglig lust öfver henne att stryka bort den där skuggan öfver pannan, men — hon vågade ej, hon var så rädd för den kalla blicken i hans stålblå ögon och den gäckande röstens hårda klang.

Men medan Gunnel väntade och bidade, slog den lilla främlingen allt djupare rot i det nya hemmets mark, rosig som en äppleblomma log hon mot lifvet med sina klara, bruna ögon, och den lilla, tandlösa munnen tycktes jollra ett hörbart —pa—pa—pa—! Gunnel uppfattade det genast lika girigt som en musiker den första tonen från ett okänt instrument, och omöjligt kunde hon behålla den märkvärdiga

upptäckten för egen räkning, också Harald måste få del af den.

— Kan du tänka dig — åh Harald — Elsi säger alldeles tydligt pappa!

— Verkligen, nå hur låter det?

— Förtjusande må du tro, hon trutar ut sin lilla mun och skrattar och ser riktigt småslug ut.

Han log, men där var någonting beslöjadt i blicken, när han satte sig ned hos barnet och uppmärksamt tycktes betrakta henne: — Vet du Gunnel, att vår gosse skulle kunnat tala rent längesen, om vi fått behålla honom — sade han med lätt vibrerande stämma.

— Jo jag har nog tänkt på det — svarade hon mildt och tog sakta en af Elsis små händer i sina — då skulle lillan här också haft — en bror.

— Han skulle varit en duktig pojke redan — fortsatte doktorn med samma skälfnung i rösten. Det rörde Gunnel djupt: — Han var blott „en stråle sol, som kom och gick, i samma ögonblick“ sade hon sakta, men hon visste icke, om han hörde det, han såg fortfarande tankspridd ut, och kort därefter gick han.

Men så allvarsam, ja nästan dyster han kunde se ut, och hvad hans steg voro tunga, han som alltid förr haft ett leende på läppen och rört sig så raskt och spänstigt. Harald har verkligen åldrats på sista tiden, tänkte Gunnel bekymrad.

Kanske hade Elsis närhet ånyo väckt den gamla, aldrig förgättna sorgen till lif, och den lilla främlingen alltför tydligt påmint om, hvad de förlorat en gång.

Älskade lilla Elsi! Gunnel knäböjde vid bädden och böjde det blonda hufvudet djupt för att med sina läppar kunna vidröra den mjuka rosenkinden — hvad jag är lycklig, som äger dig. Hon knäppte sina händer och andades djupt; — tack Gud för Elsi! — hviskade hon med skälfvande stämma.

Hon skulle icke mer bli lämnad ensam, men stackars, stackars Harald!

* * *

Elsi satt i ljusröd klädning, den första — och guldskinnskor på Gunnels arm och skrattade med sin lilla körsbärsmun vidöppen. Solskenet strömmade in genom de höga fönstren, och doktorn, som stod i dörren och blickade bort till dem, tyckte, att han aldrig sett en älskligare tafla.

— Elsi har nya skor — Gunnel tog med ena handen om de små fötterna och sträckte fram dem till beskådande — snart börjar hon springa omkring och slita sulor, skall du få se. När hon får tumla om i gröngräset i sommar och gassa sig i solskenet. Små barn äro som blommor, de behöfva fullt upp med luft och ljus för att växa och frodas.

— Hvar tänker du då slå dig ned till sommarn?

Gunnels hjärta nästan upphörde att slå, frågan kom så öfverraskande plötsligt, att hon ej kunde få fram ett ord, bara bönfällande såg bort till honom. Slutligen brast det löst: — O Harald, du krossar mitt hjärta — hon gömde ansiktet i barnets klädning.

— Jag trodde du skulle känna det som en befrielse att bli af med mig — sade han kort och brådskande — vi ha ju så länge tänkt därpå, och det var för att gå din önskan till mötes som jag — —

— Ack ja, jag vet allt! — Jag var ju så fordrande, så egoistisk och svår att göra till lags — fortsatte han obarmhärtigt.

Gunnel höll afvärijande upp handen: — De gå igen som skräckfulla spöken — alla mina bittra ord — mumlade hon.

— Spöken skrämna barn, men ord — ord kunna förbränna också en stark mans hjärta.

— O ja, nu vet jag det — nu har jag lärt mig förstå! Om du går ifrån oss Harald, så säg åtminstone, att du förlåter mig.

Han vände sig bort utan att svara. Gunnel tog Elsis späda hand och räckte den mot doktorn: — Elsi lilla älskling, bed du för mig — hennes röst var knappt hörbar, och en kväfd snyftning banade sig med möda fram ur hennes betryckta bröst: — O Harald, måste det nödvändigt ske — skall du verkligen lämna mig?

Nu var han där, nu tog han barnets hand i sin och öfverhöljde den med kyssar: — Du har gjort ett lyckligt val Gunnel, må Elsi medla mellan oss — sade han.

Gunnel nickade: — Kan du förlåta?

— Skall du nödvändigt tvinga mig till Canossa?

— Nej, nej, skulden var ju mest min!

— Åhnej Gunnel, nu går du alldeles för långt — vi voro nog båda två bortskämda barn, som

enhvar ville ha sin egen vilja fram, men kanske lillan här kan uppfostra oss till ett par hyggliga föräldrar med tiden. Hvad menar du Gunnel, skola vi våga försöket?

Hon lade sin hand i hans med strålande ögon: — Vi skola våga det — sade hon — men vet du Harald, nu gör jag det inte mer i lit till min egen kraft. Då vi gifte oss, kände jag mig så stark i min kärlek, jag tyckte jag kunnat storma en värld med den, huru skulle jag icke då förmå värna min egen hjärtelycka. Nu har jag lärt bättre, nu vet jag, hvad jag varit, en tanklös, egoistisk fjolla, men med Guds hjälp skall det bli annorlunda.

— Hvar har du lärt det tungomålet Gunnel — doktorn såg nyfiket på henne.

— Ett litet barn är en predikant på sitt eget oskuldsfulla sätt — sade Gunnel stilla med blicken fäst på Elsis mörka hufvud vid hennes bröst — jag har haft många goda stunder vid hennes bädd, må du tro. —

— Och du är alldeles viss, att vi nu — han stannade, som om han sökt ord, eller tvekat att fortsätta.

— Jag är alldeles viss, att vi nu skola finna lyckan gemensamt alla tre, du, Elsi och jag och — en bättre lycka till och med än smekmånadens — hennes ögon sökte hans med en lång blick — jag älskar ju dig Harald, älskar dig af hela mitt hjärta, men jag fruktade bara för, att du hade kallnat.

— Lilla raring, och du anade aldrig, visste alls ingenting om mina långa vaknätters stumma sorg,

min dolda, djupa förtviflan vid tanken på att skiljas vid dig.

— O Harald, det är nästan för vänligt att vara sant! Ser du Elsi förstår också, att här skett någonting ovanligt, hon hoppar ju alldeles besatt. Nej hör du Harald, du måste taga henne, hon är bestämt lika yr af glädje som hennes mamma. Och jag känner det också, som om jag måste sträcka ut armarna och jubla högt och famna hela världen.

— Börja då med Elsi och mig — sade doktorn med sitt oemotståndliga leende och såg i denna stund så ung ut som en riktig pojke, tyckte Gunnel, hvar voro nu silfverstråna i det mörka håret och sorgens linjer i hans kära ansikte — lyckan hade förvandlat allt i ett ögonblick.

— Se huru Elsi sluter sig till dig Harald, är hon icke söt vår blonda älskling, jag skulle vilja hitta upp tusen vackra smeknamn för henne, men finner inte på ett enda, jag kan bara hviska ur djupet af mitt öfverfulla hjärta: — Gud signe „den lilla främlingen“, som hämtade tillbaka vår svunna lycka.

EN SOMMARSAGA.

(Ur lifvet).

Där var ingen, som väckte större uppmärksamhet under badsäsongen detta år, än den tyska baronessan, om inte möjligen artisten Helmers lilla, förtjusande dotter, som alla människor afgudade.

Men baronessan, hennes ord och uppförande sysselsatte dock mest alla de sysslolösa på orten, och hennes uppträdande för stunden — oberäkneligt som aprilvädret — utgjorde alltid det mest gouterade samtalsämnet för dagen. Hon var också i sanning uppseendeväckande denna vackra främling med sina extravaganta manér och sin sydländska skönhet, glödande och bedårande lik en exotisk blomma. Därtill var hon en fulländad världsdam. De bättre underrättade visste berätta, att hon några år tidigare blifvit änka efter en gammal, rik godsägare af kurländsk adelssläkt, och på badresan hade hon medtagit en aflägsen anförvant, någonting midt emellan duenna och sällskapsdam, ett bedagadt fruntimmer med lösben i pannan och en starkt tilltagande korpulens, för öfrigt ytterst oförarglig.

Baronessan hyrde rum i en af de förnämsta vilorna och förde med sig egen hofstat, bestående utom af „frau von Voss“, af en äfven äldre kammarjungfru och en gråhårig, respektabel betjänt, hvilka båda tycktes vara sin matmor mycket tillgifna. Dessutom hade hon en liten silkespudel — bländande hvit, som baronessans egna toiletter, med långa, mjukt lockiga öron och bruna sammetsögon. Baronessan uppträdde nämligen beständigt i hvitt, hvitt från hufvud till fot, men af detta hvita fanns i hennes toiletter en oändlig mångfald, från den snöhvita flanellkjolen för tennisplanen, till den lätta sûrat aftontoiletten och de härliga valenciennespetsarna.

Om det var en nyck för säsongen, ett löfte som band denna exalterade själ, eller rent ut ett raffineradt koketteri — det kunde trots mycken och ifrig diskussion icke afgöras, men till och med den bitt-raste afund skulle ej kunnat förneka, att just hvitt passade ojämförligt bäst till detta blåsvarta hår och den sammetsfina huden, frisk som en persikas fjunniga skal, trots sin blekhet.

En enda gång hade man sett henne bära en „la France“ vid bröstet, men det var antagligen uteslutande för gifvarens, unga Helmers skull, annars valde hon alltid hvita blommor. Man nästan täflade om att gissa, hvad hon skulle bära för dagen, några hade till och med utfrågat den trädgårdsmästare, som hade i uppdrag att förse baronessan med hvad hon önskade i den vägen. Och när hon så trädde in i koncertsalen om kvällarna eller infann sig till middagen, fästes ofrivilligt allas blickar på den strå-

lande uppenbarelsen, kvinnorna afundades henne och männen hyllade henne, och till och med „de lärda“ beundrade hennes snillrika konversation, som vittnade om stor intelligens och omfattande kunskap, för att ej nämna den sällsynta språkkännedom hon besatt.

Ja, denna baronessa var ingen dussinmänniska, därom måste alla ena sig.

En annan af badsocietetens mera bemärkta personligheter var den ofvannämnda artisten Helmer, en synnerligen sympatisk ung man med sin blonda germantyp och sitt tragiska öde, att efter blott ett års öfversvallande lycka förlora en älskvärd hustru och lämnas allena med en späd dotter.

Alla damer i sällskapet visade den intressanta änklungen sitt varmaste deltagande, främst genom den mest smickrande uppmärksamhet mot underbarnet Lilli, den näpna tvååringen, som när helst hon uppenbarade sig på brunnshusets verandor, i parken eller på tennisplanen, formligen öfversvämmades af ömhetsbevis.

Den lilla skönhetsens far, upptog emellertid dessa artigheter tämligen lugnt, kanske tyckte han, att Lilli var tillräckligt intagande att vinna beundran för sin egen skull. Huru därmed än förhöll sig, var det uppenbart, att han — med åsidosättande af alla andra — från första stunden hade egnat sin hyllning åt baronessan. Han var hennes uppvaktande kavaljer öfverallt, hennes medspelare i lawn-tennis partierna och hennes följeslagare på den ridtur hon regelbundet hvarje morgon företog.

Den otröstliga sorgen efter den bortgångna tycktes hos herr Helmer vara på retur, men det var ju naturligt efter hela två års förlopp, ansågo de flesta af damerna, som enhvar gärna önskade kunna roa och intressera honom.

Detta tycktes dock osökt vara baronessans privilegium. Helmer var lifligt intagen af segelsportens spänning, och ofta togo de en tur tillsammans, endast de två med någon erfaren styrman vid rodret, och när baronessan musicerade vid den stora flygeln i salongen — hon gjorde det briljant, sade alla — var han den mest ihärdiga åhöraren.

Baronessan å sin sida upptog också synbarligen med nöje hans hyllning. Hon dolde ej, att Helmers sällskap var henne angenämt, ja det hette till och med snart, att hennes intresse för honom var betydligt varmare, än hans för henne.

Tänk att så vilja exponera sina känslor, man växlade häpna blickar och höjde betydelsefullt på axlarna; baronessan hade inga vänner bland badsocietetens damer.

Hon var för resten betydligt äldre än artisten, sade man, trots sin fägring hade den här baronessan säkert upplefvat mången säsong i den mondäna världen, och Helmer var ju oaktadt sitt änklingsstånd i det hela bra ung, en sund ofördärfvad pojke, med en så vacker, ren blick, att det var synd, att en sådan gammal, utstuderad kokett skulle snärja honom med sina instuderade konstgrepp.

Ty det var ju tydligt, att hon spelade en antagen roll i sällskapslifvet, ofta varierande för dagen, att

hvardera rörelse, hvarje uttryck i det sköna, bleka ansiktet och de bedårande ögonen var beräknadt. Sådant klander hviskades från mun till mun, men till det yttre bemöttes baronessan med den artighet konvensansen fordrade af väluppfostrade personer.

Visste hon månne, hvilka omdömen som i smyg fälldes? — Det kunde ingen säga. Aldrig förrådde hon med en enda min, att hon misstrodde den älskvardhet man visade henne, lika litet som hon af något slags hänsyn förmåddes vika från sina tycken och vanor.

Hon var tydligen själfständig nog att gå sin egen väg, kanske också af födsel och uppfostran likgiltig för andras omdöme, medan hon själf ansåg sig höra till „samhällets spetsar“.

Man berättade ju, att hon hade fursteblood i ådrorna, det hade ju också den enfaldiga „Vogel“ en gång låtit afpressa sig. Furstlig såg hon också ut, men om sina familjerelationer talade hon aldrig, troligen i kall likgiltighet för dessa främlingar här, som hon mötte i dag för att kanske skiljas från i morgon.

Oaktadt allt det klander man i tysthet slösade på henne, var där dock mången, som i hemlighet afundades baronessan både hennes börd och hennes förmögenhetsförhållanden samt kanske ej minst den lugna nonchalans, med hvilken hon bemötte dem hon ej brydde sig om. I den vägen var hon öfverträfflig, men sådant lärde man väl blott i stora världens salonger, där baronessan tydligen

var hemma, tänkte de unga damerna med en liten suck.

Och hvilka talanger ägde hon icke, denna förbluffande språkkunskap, den sällsyntaste skicklighet i allt slags sport och en utomordentlig, rent af konstnärlig förmåga i musikaliskt hänseende. Stundom kunde hon hela timmar sitta vid flygeln i salongen och låta sina af briljanter strålande fingrar löpa öfver tangenterna så pärlande snabbt, eller så klagande mildt, att man oemotståndligt hänförd tvingades att lyssna. I synnerhet spelade hon Chopin med mästarhand så medryckande, att man kände, huru hon själf var införlifvad i den tonvärld hon trollade fram.

I sådana stunder tycktes Helmer också som förhäxad af henne. Han rörde sig ej ur stället, medan musiken varade, utan följde med spänning hvarje växlande rörelse i det sköna ansiktet vid flygeln, och då baronessan steg upp, var det vanligen han, som nästan stormande gjorde sig till tolk för sällskapets tacksamhet, medan han lidelsefullt förde hennes båda händer till sina läppar.

Tiden flöt fram en smula enformigt såsom oftast vid en badort uppe i norden, utan något beryktadt kasino såsom på kontinenten. Man seglade, spelade lawn-tennis och dansade, samt flirtade till tidsfördrif, om det icke skedde på allvar, som exempelvis mellan baronessan och den unga artisen. För de storstadsbor, som här sökte hvila och vederkvickelse under sommaren, utgjorde den lilla staden en landtlig tillflykt, där man fann sig fullkomligt ogenerad och kunde vandra omkring på gatorna utan hufvudbonad

med en bok i handen, redo att slå sig ned på första bästa plats, där man hade en fri utsikt öfver hafvet.

Ungdomen roade sig sålunda efter bästa förmåga, och den tallösa barnaskaran tumlade om på den flacka strandens hvita, mjuka sand. Den täckaste i flocken var och förblef dock Helmers lilla dotter, den af alla bortskämda prinsessan, som af enhvar hyllades på något särskildt sätt. Ensamt baronessan visade henne aldrig någon uppmärksamhet, hon snarare undvek barnet, som dock magnetiskt drogs mot den ovanliga främlingen. Var det kanske svart-sjuka å hennes sida? — undrade folk. Artisten var nämligen varmt fäst vid sin dotter och hade målat oändliga upplagor af lilla „Goldkopf“, som han benämnde henne. Hon saknades också sällan på de små genrebilder hans flitiga pensel utförde under sommaren.

Han hyrde rum i samma villa som baronessan och hade här i nedre våningen inrättat åt sig en provisorisk atelier. I denna fantastiskt utstyrda vrå, prydd med mattor, draperier och hvarjehanda små konstföremål, brukade Helmer taga emot, och damerna ansågo det som en stor utmärkelse att få göra ett besök i denna artistens helgedom.

Hellre såg han dock där några nyförvärfvade vänner, som rökte en cigarrett i den glada änklings sällskap, roade af att se honom i sin sammetsrock elegant föra penseln. I synnerhet hade målaren knutit ett verkligt vänskapsband med en af de unga medicinarne, anställd vid badortens gymnastikinrätt-

ning, och man såg dem snart nästan dagligen promenera tillsammans.

Doktorn hade också i början spänt sig för fru baronessans triumfvagn, men då han ingen uppmunt-
ran rön- te af henne, hade han något kärft dragit sig tillbaka. Det märktes emellertid ganska tydligt, att den vackra damen ogärna såg den ökade vänskapen mellan de båda herrarna, doktorn lade nämligen embargo på många af de stunder Helmer tidigare egnat henne.

Ofta hände det, att målaren föredrog kamratens sällskap framför en promenad eller seglats med henne, och för första gången skedde det, att han saknades, då baronessan gjorde musik.

Dessa till en början halft omärkliga tecken på en omkastning i förhållandena, ökades efter hand, och ogillande anmärkte man åter hennes alltför uppenbara misstämning i anledning af Helmers försam-
melser.

Så stodo sakerna, då de en vacker dag i högsommaren ytterligare tillspetsades.

Baronessan hade vid middagen uppträdt i en mjölk-
hvit toilett mer än någonsin bedårande, också syntes hon åter lyckats fångsla Helmer vid sin sida. Till och med Lillis lekfullhet och småskälmska påhitt att ådraga sig uppmärksamhet, förbisågs af honom, likaså doktors upprepade försök i samma afsikt. Det var först sedan ett långvarigt lawn-tennis parti afslutats målaren lät sig öfvertalas att vid vännens arm gå för att röka en cigarr. Man såg dem snart försvinna i parken, där de slogo sig ned på en

undanskynd bänk, njutande af utsikten öfver den lugna hafsbukten med sina strandkorgar i den hvita sanden.

— Härligt — icke sant — doktorn blossade med välbehag på sin cigarr — är icke denna sköna friskhet bra mycket bättre, än det där bråket på tennisplanen. För resten bör du tacka mig för mina bemödanden att rycka dig ur den där häxans trollnät — han skrattade ironiskt — hon försöker nog hålla dig fast med alla de konstgrepp en sådan instuderad kokett är i besittning af.

Helmer skakade på hufvudet.

— Du menar, att jag har orätt, men fråga hvem du vill, alla skola försäkra, att baronessan gör sitt bästa att fånga dig.

— Stackars karl — doktorn slog honom beskyddande på axeln — innan du själf vet af det, är du denna dams lätt fångna byte.

— Aldrig — det blixtrade till i germanens nyss så lugna, blå ögon.

Doktorn betraktade honom förbluffad.

— Du håller mig tydligen för en tanklös narr — sade Helmer — det kan se så ut, jag medger det — men på allvar... Du har ju hört talas om, att vi konstnärsfolk alltid måste tänka på våra studier, nåväl jag studerar här ett vackert ansikte, en elegant toilett, en fulländad världsdams skick och later — det är ju ett ypperligt tillfälle, som för ingen del borde försummas.

— Hur, och du anser, att fru baronessan bör känna sig ofantligt smickrad af att få vara försöks-

objekt, som vi läkare säga — han skrattade cyniskt — belöningen af att ha fått tjäna en lofvande konstnär som modell är naturligtvis fullt tillfredsställande för damen i fråga. Nej karl, tillstå hellre ärligt, att du den här gången verkligen hållit på att fastna i nätet.

Helmer rätade på sin smärta gestalt och såg kallt på sin granne. — Jag är van vid slik uppmärksamhet från sköna kvinnors sida — sade han med själfkänsla.

— En förbaskadt egenkär kanalje — tänkte doktorn. — Högt sade han: — Det är således bara en farce, som uppföres här, och jag dumling tänkte på att rädda gossen.

— Onödigt, fullkomligt onödigt, men jag bör väl vara dig tacksam i alla fall. John — tro bara aldrig, att jag ville gifva min Lilli en sådan styfemor — sätta denna raffinerade, ytliga salongsdam i min oskuldsfulla hustrus ställe! Nej, du känner mig föga, och det förlåter jag dig gärna efter en så flyktig bekantskap, vi tyskar älska hos kvinnorna det rena, ljufva, sant kvinnliga — förstår du — —?

— Ja visst, en riktigt snäll, huslig hustru.

Helmer hviskade: — Jag har en ung svägerska, mycket väluppfostrad af sin förståndiga moder!

— Aha, det förklarar saken — doktorn hvisslade — detta var således blott ett tidsfördrif i väntan på nästa bröllopsdag, ha, ha, ha! Jag tror nästan jag börjar lyckönska baronessan till att icke vinna målet.

— Tyst — du talar alldeles för högt. Helmer såg sig oroligt omkring. — Den här parken är för-

såtlig för lyssnande öron. Hvad var det, som prasselade i dungen därborta, kanske en fågel?

— Ja föga nog ett skadskjutet högdjur — doktorn log egendomligt och tillade med en viss bitterhet — nu må du gärna för mig vända åter till din oskyldiga lek, min vackra gosse!

— Det prasslar åter så besynnerligt — målaren lyssnade spändt — tänk om vi verkligen haft åhörare, det vore fatalt.

— Jag har lyckligtvis inga hemligheter att fördölja — svarade doktorn torrt. Helmer såg förtretad ut, han hade stigit upp och blickade fortfarande misstänksamt in bland trädstammarna. Han skulle — det medgaf han alltför villigt — ogärna haft någon lyssnare till det nyss afslutade samtalet, i synnerhet som hans nya vän yttrade sig med höjd röst; dessutom var han i dag verkligen något för brutal — man borde ju alltid ha vissa konsiderationer.

— Jag skall gå att taga mig ett bad — sade han förströdd — det var tydligt, att han fått nog af tôte à tôte.

Doktorn nickade: — Gärna undt, jag har arbete på gymnastiken — farväl.

De skildes åt och gingo åt hvar sitt håll, medan i samma sekund en hvitklädd gestalt ljudlöst rörde sig i motsatt riktning upp mot staden. Det var baronessan.

Drifven af en hemlig oro, hade hon efter spelets afslutning på tennisplatsen, ströfvat omkring i parken allena, tills hon oväntadt såg de två herrarna, som just då lifligt upptogo hennes tankar, midt framför

sig. Hon drog sig då blixtnabbt tillbaka, men tystnaden härinne och den ensliga platsen lät hvarje ord med obarmhärtig tydlighet tränga till hennes öron, och först när samtalet tystnade och de två aflägsnade sig, flydde hon, flydde likt „ett såradt högdjur“, som doktorn kanske nyss med påtaglig hänsyftning yttrat.

Ja, hon var blott ej skadskjuten, hon var träffad rakt i hjärtat, den som det syntes så kalla världsdamen, och därför flydde hon på de dunkla stigarna såsom jagad, utan att hvarken se eller höra, blott med en förnimmelse af, att hon ilade mot en afgrund, dit allt hvad som nyss tyckts henne skönt och eftersträfvansvärdt sjunkit ned för alltid. Hon visste icke, om hon mötte någon under sin flykt, hon hade ingen tanke för, hvart hon egentligen ville, bara att hon måste bort, ännu längre bort — — —.

Så kom hon fram till en liten, dunkel vattenspegel, där några näckrosor simmade på långa stjälkar i det bruna vattnet. Om hon skulle kasta sig däri?

Frestelsen var stark, men så kom hon plötsligt att tänka på, att vattnet kanske var för grundt; hon skulle fastna i gyttjan, och folk skulle komma och draga upp henne och skratta åt baronessans galna upptåg, och hela badsocieteten skulle skadeglåd anse historien om den misslyckade drunkningen som en verklig läckerbit.

Så gick hon vidare, men då hon kom in på gatorna, saktade hon instinktmässigt stegen för att icke väcka uppmärksamhet.

Huru länge hon gick, hade hon intet begrepp

om, ej heller hade hon någon klar uppfattning af, hvad som omgaf henne, då hennes öra plötsligt uppfångade ljudet af orgeltoner, utströmmande ur de öppna fönstren i ett hus hon just passerade.

Halft besinningslös som hon var, verkade de melodiska preludierna döfvande på hennes kvalda sinne, och när hon fann, att en trappa från gatan förde direkt in i byggnaden, samt såg några enkelt klädda människor gå uppför den, följde hon med och befann sig nästa ögonblick i en anspråkslös bönesal, med ljust tak och ljusmålade bänkrader.

Framme vid ett orgelharmonium satt en ung flicka, och uppe vid kortväggen på den låga talarestraden stod en mörklagd man med en sångbok i handen.

Följande de öfrigas exempel, satte sig baronessan ned på en aflägsen bänk, från hvars skumma hörn hon knappt uppfattade någonting annat, än att här var en lugn vrå, där inga hårda eller kallt ovänliga blickar spörjande vändes mot henne. Nu klingade en mild melodi, tonerna drogo lugnande förbi henne likt hafvets lätt krusade vågor en stilla sommarkväll, och sedan började mannen på estraden tala.

Ehuru mäktigt det språk, på hvilket han uttryckte sig, kunde hon i sin förvirring icke fatta ordens mening, men den låga, sonora rösten verkade äfven i sin mån stillande och väckte henne så småningom ur hennes bedöfning.

Hon började nu äfven förstå, hvarför man samlats här, att det var till en andaktsöfning, någon slags aftongudstjänst, och så främmande hon än var för allt liknande, kunde dock dess enkla värdighet ej

undgå att öfva ett visst inflytande öfver henne. Hjärtats våldsamma slag blefvo omsider mindre häftiga, och de rastlöst arbetande tankarna kommo till ro, berörda af en osynlig och hemlighetsfull makt.

Hvad här var stilla och fridsamt! Det muntra lifvet därborta vid brunns huset föreföll henne i denna stund plötsligt så långt borta, aflägsset, som i en annan värld, och människorna — alla dessa pratande, glammande, eleganta badgäster — hvilken motsats voro de icke till dessa tarfligt klädda män och kvinnor, som så helt tycktes uppgå i sin andakts helgande stämning.

Ty något af helgdagsro låg där ju öfver det enkla, lilla bönehuset, där det icke fanns ett enda prydnadsföremål för blicken och sinnet, och tankarna därigenom likasom tvingades inåt till stilla betraktelser.

Att det verkligen kunde finnas en tillvaro som denna, så nära henne — något som hon aldrig ens haft en aning om! Det var nästan som en dröm!

Ja, allt hvad hon genomlevvat denna eftermiddag blef med ens så överkligt, så oändligt aflägsset, och när talaren slutade och sången ånyo vidtog, satt hon där själf som en drömmerska, lyssnande till textens ord som till ett ljufligt, främmande tungomål, som stilla söfde all hennes stormande oro till ro.

„Det gamla kära ordet mig säg om Herrans råd“ — sjöngo de — „Säg detta samma kära, Det gamla ordet säg, När världens tomma ära, Mig för från Herrans väg. När evigheten dagas, Mig detta ordet gif Att döden är min vinning, Och Kristus är mitt lif.“

Ja ett främmande tungomål månde väl de orden vara för det vilsna världsbarnt, som af en sällsam „ödets lek“, som det plär kallas — blifvit slungad ur förtviflans stormhvirvel upp på denna fridlysta strand. Hon förstod det väl knappast, men likväl talade sångens ord till henne på något hemlighetsfullt sätt, som hon själf omöjligen kunnat förklara.

Några minuter därefter låg bönesalens dörrar stängda bakom henne.

* * *

Det var en härlig sommarafon, hafvet låg blankt som en spegel, och den sjunkande solen kastade långa, glimmande strålar mellan badhusparkens raka stammar, medan luftens friska svalka, verkade oändligen uppfriskande. Badgästerna rörde sig i talrika grupper ute, njutande i fulla drag af kvällens fågring, och från de öppna fönstren i brunnshussalongen klingade musik. Det var som vanligt baronessan som spelade.

Utan att hafva blandat sig i den sorlande mängden, som stimmade kring de dukade kvällsborden, hade hon direkt från sin vandring satt sig vid instrumentet. Men huru spelade hon väl denna afon? Jo såsom en fulländad konstnärinna, än mer — spelade med hela sin själ i hvarenda brusande ton. Den minst musikaliska måste ovillkorligen häpnat, ty det var en klang, en färgrikedom öfver denna musik, som hänförde alla. Småningom tystnade ock allt sorl både ute och inne för trollmakten från dessa

toner, som tycktes betvinga själfva naturen till ljudlös ro, men allt fortsatte baronessan att spela, och då hon ändtligen reste sig, var hon lika hvit som den dräkt hon bar. Ingen rörelse af ansträngning sporades dock i det sköna, sällsamt stelnade ansiktet, och ögonen gledo drömmande lik en sömngångerskas förbi de närvarande.

Helmer, som åter intagit sin favoritplats nära flygeln, hastade fram, mäktigt gripen, och fattade med fuktig blick hennes hand: — Baronessa, ni har öfverträffat er själf i dag — utbrast han hänförd. Ett ögonblick såg hon på honom, men främmande och med samma fjärrskådande blick, sedan vände hon sig bort och lämnade rummet utan någon afskeds-hälsning. Doktorn, som stod invid dörren, då hon passerade, hade gjort en djup, nästan vördnadsfull bugning för baronessan, men med undran såg han hennes förstenade drag och den sällsamt tomma blicken, som tydligen ingenting uppfattade af omgifningen. Hvaraf denna förvandling hos den eljes så liffulla kvinnan? Han kunde ej skjuta den tanken ifrån sig, ehuru den föreföll otrolig, att baronessan på ett eller annat sätt blifvit medveten om det samtal Helmer och han själf haft efter middagen, och det gjorde honom illa till mods. Hon var ju dock kvinna, den där baronessan, och under världsdamens lysande yttre kämpade kanske ett stackars hjärta i denna stund med förtviflans järngrepp.

Där gick hon öfver sandplanen utför vägen mot villan, men icke lätt och med ledig gång som vanligt utan trött och hopsjunken — måtte hon finna

den hvila hon säkert hastade att söka — tänkte han.

Men hvilan infann sig icke! Ännu nära midnatt vakade hon, stod orörlig, lutad mot balkongens räckverk och stirrade utåt, där hafvets vidd förlorade sig i lätta, hvita dunster. Det var tyst i hela villan, målaren superade med några tyska vänner på hotell nere i staden, tjänstepersonalen hade sina rum i en gårdsbyggnad, och sällskapsdamen bodde på nedre botten. Rummet intill baronessans sängkammare, en trappa upp, beboddes af artisten Helmers lilla dotter och hennes bonne, och bedöfvad som hon äfven till de yttre sinnena känt sig hela denna eftermiddag, hade baronessan likväl iakttagit, att där brann ljus bakom de fördragna muslingsgardinerna. Plötsligt flammade detta ljus upp, som om en blixtnedslåg ned därinne, och skenet spred sig lika snabbt utöfver balkongen och den mörka gräsplanen därunder.

Baronessan ryckte till, hvad kunde det betyda? Var elden lös i rummet invid? Ja, så måste det vara.

Tidigare hade hon utbytt sin eleganta middags-toilett mot en morgondräkt af tunt, hvitt muslin med öppna, spetskantade ärmor, som lämnade de fint formade armarna bara. Nu knöt hon hastigt en slöja öfver de rika hårmassorna, som kammarjungfrun redan ordnat för natten och ilade genom öfre förstugan, i hvilken dörrarna däruppe utmynnade. Nästa sekund stod hon på tröskeln till Lillis barnkammare, stel af fasa, ty hela den lilla hvita bädden var omhvärfd af lågor.

Bonnen, en tanklös ungdom, hade legat och läst på sin säng, men somnat från boken och under sömnen med armen slagit omkull lampan, som stod på ett litet bord mellan de två bäddarna, så att den brinnande oljan nu i en härjande flod rann utför barnets sängfilt och i slingrande lågor sökte sig uppåt myggtältet af muslin, som var fäst öfver bädden.

En sekund stod baronessan orörlig och öfverblickade situationen, sedan störtade hon fram, ryckte flickan till sig och tryckte henne hårdt mot sitt bröst för att dämpa elden, som — antänd af de brinnande muslinsflagorna — redan fattat uti den lilla slumrerskans lätta nattdräkt. Då hon emellertid förstod, att detta ej förslog, ilade hon vingsnabbt utför traporna och bort till ett kar fylldt med vatten från föregående dags regn, belägen i hörnet vid villans köksafdelning.

Att sänka den yrvakna, skrikande Lilli i karet var lika fort gjort som tänkt. Bonnen hade under tiden gjort alarm, hvarvid tjänarne rusat in i sofrummet och med mattor och täcken lyckats dämpa elden, som sålunda icke hann taga öfverhand.

Just vid denna tid återvände Helmer från sin sena supé, och då baronessan lyfte upp den gråtande flickan ur vattnet, skyndade han i ett språng fram och mottog den drypande Lilli i sina armar med utropet: — Hvad har här inträffat?

— Räddad, men kanske skadad — hviskade baronessan hest — låt läkare undersöka henne — sedan föll hon sanslös till marken.

Det räckte länge, innan målaren lyckades få det som skett klart för sig, ty den uppskrämde och ång-gerfulla bonnen kunde endast i osammanhängande ord beskriva tilldragelsen, som hon själf genom sitt barnsliga oförstånd föranlett, men genom att kombi-nera det ena med det andra uppfattade han dock omsider det hela, och hvem han hade att tacka för sitt barns räddning ur öfverhängande lifsfara.

Lilli var ytterst uppskakad, grät och snyftade öfverljudt, men då hon endast fått några obetydliga brännsår, var hon, sedan hon blifvit nedbäddad i ett annat rum, betydligt mindre gripen af olyckshändel-sen, än man kunnat förmoda.

Inne hos baronessan stod det däremot illa till. Den tillkallade läkaren — konstnärens vän, som bodde närmast — förklarade genast, att hennes tillstånd var betänkligt. De vackra armarna, halsen och händerna voro förfärligt brända, och där hon låg inhöljd i bomull, såg man det dödsbleka anletet på hufvud-kudden prägladt af oändligt lidande.

Om hon var vid medvetande kunde ej afgöras, blott då och då trängde en svag jämmer öfver de febertorra läpparna. Så gick natten till ända, och dagen grydde härlig och klar.

Nu först fick badsocieteten del af det, som passerat i villan under de förflutna timmarna. Baro-nessan blef med ens dagens hjältinna, alla prisade hennes mod och rådighet, hennes storslagna själf-uppoffring för just det barn hon aldrig tyckts egna någon särskild sympati.

Och om man nu mer än någonsin slösade smek-

ningar och snask på Helmers lilla dotter, den andra uppträdande i nattens hemska drama, var det dock hennes räddarinna, som tilldrog sig den största uppmärksamheten, och hvar och en bemödade sig att på ett eller annat sätt visa henne sin beundrande erkänsla för hennes ädla handling, blandad kanske med en smula ånger öfver det kländer man förut i smyg egnat henne.

Doktorn stod outtröttligt vid hennes sida, där Helmer äfven stund efter annan infann sig. Han var djupt nedslagen och betydligt ångerköpt, det skönjdes tydligen. — Aldrig kunde jag ana, att jag skulle ha henne att tacka för så mycket — hviskade han med darrande läppar.

— Du ansåg henne icke värdig att blifva ditt barns andra moder, men hennes lif var icke för dyrbart för att offras för att rädda flickan — svarade doktorn kärft — han hade synbarligen föga medkänsla för målarens sena ånger.

Men hon, som låg där på plågans dystra läger, var nu fullkomligt oemottaglig för den ena eller andra känslan. Hon tycktes ej igenkänna någon af dem, som omgäfvade henne, utan försjunknen i en stilla yrsel mumlade hon oafbrutet för de närvarande oförståeliga ord. — Säg det gamla ordet, det gamla kära ordet — upprepade hon oupphörligen.

— Vet inte någon, hvad hon menar — utbrast Helmer slutligen i full förtviflan — det är någonting hon önskar och, o min Gud, jag gifve allt i världen, om jag kunde uppfylla hennes åstundan — han stod med krampaktigt slutna händer vid sjukbädden och

betraktade med förvirrade blickar den lidandes härjade drag.

Doktorn skakade på hufvudet, lika hopplös äfven han. Då kom den tillkallade sjuksköterskan de rådvilla till hjälp. Det var en ung flicka med klara ögon och rosig hy, kort förut anländ till badorten för att hvila, men nu i nödens stund tjänstvilligt ställande sig till den sjukas förfogande.

Stilla böjde hon sig nu lyssnande öfver bädden, och plötsligt spred sig ett soligt leende öfver hennes friska drag. — Jag tror, att jag vet — hviskade hon — det är en liten andlig sång hon tänker på!

— En andlig sång? — målaren såg tviflande på henne.

— Nåja, hvarför inte — öfver doktors kantiga drag kom med ens någonting vekt, som nästan förskönade dem — människohjälp kan här ingenting mer uträtta, kanske den sista hjälpen är lagd i er hand, lilla syster.

Han smålog åt henne, såsom man ler mot ett godt barn, och hon lutade sig tätt till den sjuka, sedan började hon sjunga med en liten, låg, ljuf röst, sakta, som när man vill söfva den trötta till ro:

„Det gamla kära ordet
Mig säg om Herrans råd
När evigheten dagas
mig detta ordet gif
Att döden är min vinning
och Kristus blir mitt lif.“

Och se, redan vid de första tonerna bredde sig ett underbart lugn öfver den lidandes kvalfyllda drag,

och allt som sången fortgick, utplånades spåren af smärtan såsom af en osynlig hand, tills den bleka kvinnan låg där med dödens oförstörbara frid öfver sin panna. Världsbarnet hade från sin lefnads oroligt skiftande haf hamnat där

— tonernas våg emot stranden
af eviga lustgården slår. —

UR MINNESBOKEN.

I.

EN GAMMAL HERRGÅRD.

Hos oss här i Finland kan man ofta, äfven i mera odlade bygder, resa timmar, ja kanske dagar utan att se någon anmärkningsvärdt välbyggd herrgård. I vårt västra grannland däremot är det annorlunda. Snart sagdt i alla väderstreck, hvarthän vägen än bär, öfverallt mötes blicken af mer eller mindre storståtliga, ofta i gammaldags stil uppförda karaktärs-hus på de talrika gods, som ligga spridda tätt vid hvarandra utmed sjöarnas leende stränder eller intill järnvägssträckningen från söder till norr, från ost till väst.

Många af dessa gamla gårdar äga historiskt intresse och namn, som återklingat i häfderna. Både det tragiska och det romantiska hafva spelat sin roll under de brutna taken, och minnenas glans skänker dem därför en säregen nimbus.

Andra hafva väl icke så mycket att berätta, men hvar och en af dem har dock sin saga, om man

riktigt begynner forska därefter. Omgifna af åldriga, vidsträckta parker, där ekar och lindar af jättelikt omfång intaga hufvudplatsen, göra dessa slott ett högst imponerande intryck på turisten.

Ett par timmars väg från Kalmar stad ligger en gammal herrgård, som i flere afseenden erbjuder åtskilligt af intresse, det är *Stäflö*. Välkändt redan på 1700-talet såsom ett af de största godsena i denna trakt, innehades det då under olika tidsskeden af adessläkterna Ulflou, Lewenhaupt och Berg von der Linde, tills det på 1800-talet öfvergick i familjen Posses händer.

Stället ligger synnerligen vackert alldeles invid Kalmar sund i Åby socken. Fordom hörde därunder en mängd andra gårdar i tre särskilda „kyrksocknar“, men sedan Posseska släkten till följd af stora ekonomiska förluster nödgats afträda egendomen, blefvo de flesta utbrutna och särskildt försålda.

Huru naturen i uråldriga tider här tett sig, är svårt att numera afgöra, men namnen Stäflö, Björkö, Horslö, Wisslö m. fl. tyda på, att det som nu utgör sammanhängande land, fordom bestått af holmar invid kusten.

Tydligast iakttager man detta ifråga om Horsö, numera en obebyggd utmark, nyttjad som beteshage åt den talrika kreatursbesättningen på mangården. Platsen med sina gräsmattor och grupper af unga ekar, påminner om en park, och stubbarna af jätte-träd strödda här och där utvisa ock, att här verkli-gen fordomdags existerat något liknande, liksom lämningarna efter en mur tyda på, att någon större

byggnadskomplex med all säkerhet här förekommit.

Med en smula fantasi kan man väl ock af de mer eller mindre grusade stenhoparna bevuxna med snår af vanvårdade bärbuskar och mossslupna fruktträd, tydande på kanske nog storartade trädgårdsanläggningar i långt framfarna dagar, foga samman de skilda delarna af den forna herrgården med dess olika byggnader från källare till loft, den där en gång rest en kanske nog så stolt fasad på slutningen mot sundets blånande bölja.

Horsö torde då kanske intagit främsta rummet bland de olika gårdarna, och byggnaden härstädes varit det förnämligaste karaktärshuset.

Numera är detta onekligen Stäflö slott, uppfördt på 1850-talet efter en särdeles originell ritning uppgjord af dåvarande innehafvaren, en gammal major Posse, som därmed åsyftat, att i slottets yttre åskådliggöra ett motiv från ättens vapen — en på midten afsmalnande mur. Till följd däraf har huset också öfverst fyra våningar och i sidoflyglarna blott en.

Rummens antal — köken och de rymliga handkamrarna medräknade — utgöra tjugusju, därtill kommer tvänne kolossala hallar nere och en stor vestibyl i öfre våningen. Däruppe finnas ock de egentliga paradrumben, bland dem musiksalen, en rotunda gående genom tvänne våningar, med glas-tak och härlig akustik.

Utsikten från fasaden mot Kalmarsund med sin ångbåtstrad söderut ter sig här särdeles präktig, men naturligtvis är den vidsträcktare från det öfversta

platta taket, där en flaggstång bärande de blå-gula färgerna reser sig.

En större fruktträdgård jämte orangeri och vinkast förefinnes, och gårdsplanen med sina gräsmattor och blomsteranläggningar, sina väldiga ekar och de i Sverige — såsom det förefaller — utdöende pyramidpopplarna gör ett ovanligt enastående intryck, måleriskt förhöjdt af några majestätiska påfåglar, hvilkas granna fjäderskrudar skimra i solskenet.

Stäflö har ock sin romantik att uppvisa, snarast dock ett stycke tragik, sagan om en olycklig tysk furstinna, som här i landsflykt, långt skild från hem och vänner, lefde och dog till straff för sin brutna äktenskapliga tro.

Stackars prinsessa! Ingen drömde väl vid Dorothea af Holstein-Becks vagga i fursteborgen, att hennes graf skulle bäddas ensam och anspråkslös på en okänd kyrkogård i ett främmande land uppe i nor- den.

Den gamla byggnaden af sten i tvänne våningar — Stäflös antagligen dåtida enkla corps de logis — står ännu kvar, där den landsförvisade furstinnan under det blygsamma namnet öfverstinnan Zeidewitz bodde på 1750-talet. En åldrig kvinna, född och vuxen på gården visste berätta, att hennes mor, som biträdt vid främlingens jordafärd, bekommit en silfvermatsked såsom erkänsla för gjorda tjänster, troligen det sista furstliga arfvegods — hennes bordskuvert — den aflidna bevarat.

Stäflö ägdes denna tid af en grefve Lewenhaupt, tidigare tjänstgörande kammarherre hos bemälda

furstinnas make, och som denne ädling funnit hennes fängelse i Nürnberg alltför hårdt, lär han utlagt sig för den arma landsflyktingen och därefter förflyttat henne öfver till sina gods i Sverige. Här var naturligtvis icke längre fråga om någon fångenskap, ehuru väl grefven stod i ansvar för den höga damen, som tidigt åldrad af ett strängt fängeselif, här hade ro att begråta sin glada, alltför glada ungdom vid ett litet, tråkigt tyskt furstehof hos en kanske kallsinnig och trångbröstad gemål, som ej förstod ett ungt kvinnohjärtas kraf på lycka.

Äfven den ädle grefve Lewenhaupt torde varit förmäld med en tysk furstinna — något för den tiden ej ovanligt — men äktenskapet var olyckligt och makarna mest skilda. Grefvinnan med furstekronan var bosatt å ett af makens gods, ej alltför aflägsset från Stäflö, hvarför de högättade fruarna möjligen haft sällskap af hvarandra.

Några kilometer från Stäflö är Åby sockenkyrka belägen. Landskapet, genom hvilket man färdas dit, gör ett ganska torftigt intryck, ehuru det visserligen är både odladt och bebyggdt, men man ser af den sandiga, magra jordmånen, att det är en bit af Småland man passerar. Trakten kring den enkla stenkyrkan — samma modell som upprepas äfven i kringliggande socknar — är synnerligen flack och intresselös, och kyrkogården, nästan utan ett enda skuggande träd, gör ett ödsligt intryck.

Det enda anmärkningsvärda monumentet bland de enkla vårdarna utmärker familjerna Posses och von der Lindes sista hviloplats, men invid själfva

kyrkan finnes en verkligt storartad familjegrav — det är Stäflö grafkapell.

Man träder dit in direkt utifrån genom en svart järndörr och befinner sig då i ett rymligt muradt chor, möbleradt med bänkar och öfriga sittplatser och försedt med öppna, glaslösa fönster vettande ut mot kyrkan, därifrån de höga slottsherrskapen således utan att behöfva blanda sig med menige man i all ostördhet kunde afhöra predikan och följa med gudstjänstens gång, någonting i samma väg som furstelogerna i kungaslottens kapell.

Väggarna prydas här af målningar föreställande bibliska scener, af okänd mästare. De äga väl knappast något konstnärligt värde, men pryda dock sin plats och bidraga till kapellets ståtliga utseende. Under stengolfvet finnes själfva grafkammaren med sina flera tiotal kistor af mer eller mindre dyrbart material och genom sin växlande storlek utvisande, att såväl barn som vuxna här funnit sin sista hvilostad.

De ofvannämnda adliga familjerna synas dock föredragit att slumra i moder jordens sköte, med fria luften fläktande öfver kullarna, framför det skumma grafhvalfvets mörker och fukt.

Tankfullt betraktar man dessa, delvis redan af tiden ganska härjade hvilobäddar och flätar samman spridda drag af människoöden kanske nog så växlande, men alla slutande här, bakom den svarta järndörren, som på sina rostiga gångjärn stum och obeveklig sluter sig bakom dem.

Det är solljus middag därute på kyrkbacken, och

folket skingras långsamt, medan orgelnisten uppe på läktaren spelar en utgångsmarsch. Därborta vid sundets glittrande vatten drömmer Stäflö i solvärmen, stolt blickande bort mot Öland, hvars kyrkor och byar man äfven med blotta ögat i klart väder kan se härifrån. Allting ser så soligt och leende ut i sommarglansen. Fruktträden bära vackra förhoppningar om rik skörd, i vinkaset smyga de mognade drufvorna upp mot glastaket, och på sandplanen framför den prydliga verandan, frodigt täckt af slingerväxter, resa de gigantiska agaverna sina taggiga kronor, fullristade med initialer bland stamrosor och laxröda nejlikor.

Men trots sol och fägring hvilar där något vemodigt öfver den gamla herrgården, det är, som skulle den sakna någonting, sucka efter ett förgånget. Kanske efter den svunna tid, då den ännu var ett hem för sina ägare och som arf gick från far till son, älskad och vördad, och icke såsom nu, en handelsvara ur hand i hand, såld och köpt för vinnings skull på affärsmannavis.

Stackars stolta Stäflö, du var dock värd ett bättre öde! Andra tider, andra seder!

Fordom drogo väl krigen slottsherrn bort från egen härd, från gods och gård att kämpa för konungen i främmande land, men under tiden satt husfrun hemma på borgen och lade råd och höll vård så klokt och nitiskt, att allt förkofrades under hennes hägnande hand, till fägnad för hennes „herre“ vid återkomsten.

Där växte barnen upp på egen grund och mark,

där fostrades de till kärlek till fädernetorfvän, och underhafvande och tjänare funno trygghet och vård under en rättvis, ordnad styrelse. Nu är allt annorlunda, och mången tänker med en suck på „grefvens tid“, som far och morfar talat om. Och därför ligger vemodsdraget kring det gamla Stäflö vid sundets glittrande vågor, medan vindens sus berättar sagor om furstinnan, som här begrafde livets så hastigt slocknande illusion — om „unga hjärtan, som drömt sin vår och gamla, som somnat mätta af år“. — Ty där finnas gengångare på det gamla slottet — har ett verkligt slott någonsin saknat sådana — här är det ekot af röster, som jublat och sörjt, och steg, som kommit och gått, och det långa tåget af skuggor glider tyst och ljudlöst genom de många rummen — numera „minnenas gårdar“ för alla.

Den lugna, stilla sommarkvällen, när solen långsamt sjunker i vågen och aftonvinden för med sig doften af nybärgadt hö från de vida fälten rundt omkring, medan flaggan uppe på det platta taket sakta vajar för den lätta brisen och ekarnas konturer kasta jätteskuggor öfver gräsmattan, då ligger förtrollningens makt bredd öfver den gamla herrgården vid Kalmar sund — då är Stäflö slott ett fagert minne.

II

ETT ÖLANDSMINNE.

När man från Stockholm begifver sig söderut till Kalmar med ångbåt, erbjuder färden mången angenäm hvilopunkt för blicken, ty farleden går ej öfver vida vatten utan nära kusten. Man passerar städerna Vestervik och det täcka Oskarshamn och är så inne i Kalmarsund med Öland på vänstra sidan och Smålands flacka kust till höger.

Nyfiket betraktar man från däckets den cirka fjorton svenska mil långa, men smala kalkstensön, som här höjer sig ur Östersjöns brusande bölja. Mer än de flesta af Sveriges provinser har Öland en växlande och skiftesrik historia, som erbjuder mångt intressant drag. Blodiga fejder, hungersnöd, pest och fientliga infall, detta allt i brokig blandning har öns historia att uppvisa, men äfven lugna dagar under landsfaderlig styrelse, som uppmuntrade åkerbruket, befriade folket från utskylder och krigsgärder och på mångfaldigt sätt vårdade sig om ön, denna „dyrbara pärla“, som en gång af den gamla „kung Gösta“ såsom morgongåfva öfverlämnades åt hans första gemål, Katharina af Sachsen-Lauenburg.

Under Karl den niondes tid led Öland svårt medan danska kriget pågick, och ehuru Gustaf II Adolf såvidt möjligt sökte läka såren, öfvergick dock under hans regering landet ett grymmare öde än någonsin genom danska härjningar.

Drottning Kristina öfverlämnade sedermera, såsom känt, Öland som förläning åt sin kusin, den tappre Karl Gustaf, och nu inbröt det kanske för ön och dess bebyggare lyckligaste tidsskedet. Fursten hyste nämligen genast från början en särskild värme för det honom anförtrodda länet och egnade sin omsorg åt alla dess förhållanden. Ofta genomreste han sitt lilla rike, uppmuntrande innevånarne till idogt arbete samt vinnlade sig på många sätt om såväl landets odling som folkets välmåga.

Han uppförde en hög stenmur tvärsöfver södra Öland „för att instänga hjortarna, på det de icke skulle skada sädesfälten“, och lät själf utdika och uppodla en stor mosse. Sedan han blifvit konung, längtade han ofta tillbaka till sitt kära, lugna Öland.

Många växlingar har ön sedan dess genomgått, men minnet vänder gärna åter till „kung Karls“ dagar, då han som ung prins jagade hjortar i Ölands skogar och i kretsen af förtrogna vänner på Borgholms slott tillbragte glada stunder under väntan på krigets värf.

Ja Borgholm, det gamla, ärevördiga slottet, hvars åldriga murar ännu resa sig mäktigt på en lodrät klippa å den såkallade västra landborgen — däromkring koncentrerar sig än i dag allt hvad Öland äger stort och skönt. Detta är lätt förklarligt, ty vid

borgen hafva ju de blodiga fejderna skarpast utkämpats, här har landets styrelse haft sitt säte, och från slottet hafva utgått alla de budskap och befallningar, som rört länet och dess innebyggare.

Man känner ej med visshet, när Borgholm grundlades, men att det är uråldrigt, kan ej betviflas. Redan 1281 utgaf konung Magnus Ladulås härifrån en förordning daterad „vår börg“, hvilket förmäler, att slottet redan vid denna tidpunkt var en kungaborg.

Till det yttre liknade den alla andra gamla fästen i Norden fordomtima, med ett „hufvudverk“, tornet eller „kärnan“ och omgifvande ringmur. I hörnen befunno sig såkallade „rundlar“, dessutom funnos ännu tvenne fyrkantiga torn till försvar mot borgens mest blottade sidor.

Att skildra slottets byggnadshistoria blefve alltför långt, det kan blott nämnas, att hvarje dess innehafvare något påbyggt, vidgat eller åtminstone delvis iståndsatt borgen för att om möjligt bevara murverket från förstörelse. För de flesta tyckes Borgholm varit en kär vistelseort, särskildt för Johan III, som utsåg det till änkesäte för sin så högt älskade gemål Katharina Jagellonica.

För ingen var det dock så tacknämligt som för Karl Gustaf. Historien ger honom säkert full rättvisa, då den skildrar honom som en ovanligt duktig krigare och tapper hjälte, men denna ryktbarhet hade han ännu icke uppnått, då han satt som länsherre på Öland.

Att han denna lugna tid drömde stolta, ärelystna

drömmar är otvifvelaktigt. Bland sina öfriga egenskaper synes han ha ägt en ovanlig diplomatisk gåfva, denna svårlärda konst att på samma gång trovärdigt bedyra en sak och — tänka en annan, ty huru ifrigt han än försäkrade Kristina om sin motvilja att af henne mottaga den svenska kungakronan, är det väl dock tämligen klart, att hans stolta härskarsjäl ganska ifrigt åtrådde den.

Hur mången gång har väl fursten vandrat uppe på borgens krön och blickat hän öfver sundets glittrande böljor mot denna bygd, som hans hand så begärligt sträckte sig efter. Ja, hvem fanns, som lodade djupet af denna själ, där mankraft drog jämt med ärelystnadens allt omfattande kraf.

Och likväl — när målet en gång var nådt och detta egentligen utan svårigheter, då torde han under sin korta, stormiga regeringstid, uppfylld som den var blott af krig och blodiga slagfält — med vemod tänkt tillbaka på de lugna år han tillbragt på den lilla ön i österhafvets famn.

Traditionen förmäler ock, att han en gång under sina fälttåg på utländsk botten skall hafva utropat: — Mitt goda Öland, mitt goda Öland! När jag en gång blir trött på affärerna, vill jag där sätta mig till ro och låta min son slitas med regementet.

Denna tanke blef dock aldrig en verklighet, enär ju kung Karl X tidigt slutade sitt bragdrika lif. Att sonen verkligen i bokstaflig mening fick „slitas med regementet“, kan historien intyga, då den täljer denne „arbetets mans“ lefnad.

När främlingen nu i morgonens ljus, eller i kväl-

lens milda skymning saktä skrider genom de förfallna slottssalarna, stiger kanske för blicken den mäktiga skuggan af kämpakonungens gestalt, starkt harmonierande med detta ännu i sitt förfall väldiga vittnesbörd om förgångna tiders byggnadskonst, storhet och prakt.

Man tycker sig höra smårummen genljuda af hoffolkets muntra glam, jakthornens klang på den stora borggården, i gångar och försalar, eller andaktsfull psalmsång från östra tornet, där Karl Gustaf inredt sitt slottskapell, så att det stod i förbindelse med hans eget enskilda gemak, därifrån han plägade åhöra gudstjänsten.

Men ännu andra gengångare från „minnenas gårdar“ skymta fram inom de gamla murarna. En Johan III, praktälskande och konstförständig, den sköna polska Katharina, „kung Karl den unge hjälte“, Ulrika Eleonora d. y. med sitt stereotypa ansikte och „lille prinsen“ af Holstein.

Också „tjusarkonungens“ sirliga skugga glider förbi med det outgrundliga leendet på det fina diplomatansiktet, då han skrifver sitt namn på muren liksom Karl XII en gång riste sitt, med spetsen af sitt svärd på västra flygelns vägg.

Dessa samma tider, huru lefvande stå de icke upp ur glömskans natt, då fantasin sveper sin brokiga väfnad kring ruinerna, och allt som fordom gjorde borgen kungligt stolt, träder fram i skimrande prakt — detta som längesedan skingradt och spridt bland allmogen här och där i bygden, utgjort välkomna fynd för fornforskaren och sålunda råd-

dadt undan förstörelsen nu bevaras i statens eller enskildas samlingar.

Gamla Borgholm! Krig och örlig hafva rasat kring dina murar och störtat dina torn, men likväl har du åter och åter trotsigt höjt din hjässa på klippans krön och inom ditt värn slutit tappra krigare, höga damer och stolta härförare.

Omsider, när stridens dagar ändats, blef du en tillflykt för idog flit och fredliga handtverkare, hvilka färgade sitt garn och väfde sitt kläde i förborgens kamrar, tills vådelden kom och girigt förtärde allt hvad af trävirke fanns öfrigt. Nu kvarstå blott de förstörelsen trotsande yttermurarna, att berätta borgens stolta saga för kommande släkten.

Ofta hafva dessa åldriga fornlämningar ännu hedrats med furstebesök. Den nuvarande svenska drottningen har mången sommar redan vistats på Öland. Konung Carl XV torde ock flerfaldiga gånger jämte sin jagtklubb gästade ön och därvid gärna intagit sina måltider på slottsborggården eller platån därinvid. Äfven kung Oskar II har besökt Borgholm och hänförd af dess storhet strängt sin lyra. Han sjunger:

„Hvad nämnes borgen där på klippans brant,
Som lyfter stolt sin hjässa öfver vågor?
Hur mäktig än syns murens brustna kant,
Hur härligt glödande i kvällsols lågor.
Är du en vålnad blott, som hägrar kvar,
En tom ruin från längst förflutna skiften:
Du tolkar skönt likväl, hvad fordom var
Och står ett mausoleum själf på griften.“

Förutom dessa höga besökande mottager Borgholm också årligen hundratals gäster från när och fjärran, det vill säga den lilla staden i närheten af borgen, som bär samma namn, och som numera blifvit en för sitt vackra läge, sina hafsbad och sin hälsosamma luft synnerligen omtyckt kurort. Ingen enda af badgästerna försummar gärna ett besök på slottet, „Ölands pärla“ och vackraste fornminne, och ännu när hon lämnar orten, kastar hon från ångbåtsdäcket en saknadens blick tillbaka på den gamla borgen.

Men mer drömmande skönt, än man ser Borgholm från Ljungnäs strand i solnedgångsglans, ter det sig visst aldrig från något annat ställe. Ljungnäs ligger nämligen midtemot slottet på Sveriges fastland vid det kanske smalaste stället af Kalmar sund, en liten, stilla sommargrön fläck utmed den låga stranden, där intet träd skymmer utsikten och blicken fritt kan skåda ut öfver vattnet.

Må enhvar, som älskar minnet af forntiden i dikt, i ton, i form och färg, stanna en klar eftermiddag vid Ljungnäs strand och låta ögat hvila på de mäktiga, hvitgrå murarna, som trotsigt resa sina stenmassor högt öfver sundets krusiga böljor; det är som att sänka sig djupt ned i minnenas fjärran värld.

Den nya tiden med allt rikt och stort den gifvit och dagligen gifver, glider för några korta, flyktande stunder bort, och drömmen om svunna tider väfver sin brokiga slöja kring Borgholms slott, då glans och makt ännu krönte dess stolta änne. Se hur det speglar sina tallösa fönsterrader i vågen, huru tornen

resa sig djärft mot skyn, till försvar mot fiendens anlopp!

Där skrider Karl Gustaf med tunga fjät utför trappan, han går att lustvandra i slottets lummiga trädgårdar, som han med kärleksfull omsorg vårdat och iståndsatt, och medan han betraktar blommorna och njuter af trädens frukter, som härligt mogna i det milda klimatet, drömmer han sin gamla dröm om kronan och spiran, drömmer att denna lilla, soliga vrå af Sveriges land vidgat ut sig till ett helt kungarike.

Vördnad för de hänsotnas skuggor — och med sina erkända fel har dock kung Karl X Gustaf ristat ett stort krigarnamn i sitt lands häfder.

Nu dalar solen långsamt bakom Ölands skogklädda höjder, där rågfälten skina gula bland grönskan och kyrkorna resa sina spiror mot höjden i de kringspridda byarna. Nu skimra slottets murar i gyllene glans. Det är som om alla de många fönsterraderna lyst upp inifrån af tusende vaxljus vid någon praktfull bankett. Det tyckes, som borde pukornas muntra skall och fanfarernas stolta ljud tona hitöfver från gästbudssalen, där högättade herarer och fagra damer tråda dansen, men nej, nu slocknar glansen, och kvällen breder sin ljusa tystnad öfver murarnas rand.

Snart kommer den mörka natten och sluter minnenas borg i sin tysta famn, likt tiden, som gömt allt hvad af ungdom, fägring och hopp, hvad af sorg och fröjd en gång lefvat och rörts däruppe inom murkrönet.

Farväl du ädla, stolta Borgholm och Ölands
skönaste smycke, du fagra drömsyn, skönast skådadt
i minnet från Ljungnäs gröna strand i solnedgångens
glans.

III

EN HÅGKOMST.

Man skref 1812, och den glada nyheten om kejsar Alexander I:s resa genom landet spred sig som en glädjeblixt i bygderna. I synnerhet gladde man sig å de orter, som kunde hysa något, om än ett svagt hopp om en påhälsning i förbifarten af den höge gästen. Så förtäljde de gamla, som ännu i minnet bevarade, hvad de hört från dessa dagar.

Midt i högsommaren anlände från guvernören till ortens ämbetsmän underrättelse, att Monarken på färd till Åbo skulle passera Bjärnä och äfven därstädes taga sitt nattkvarter.

Naturligtvis väckte nyheten en utomordentlig uppmärksamhet och föranledde de vidlyftigaste öfverläggningar, som resulterade i att den höge resanden bereddes härbärke å socknens förnämsta herrgård Mälkilä, hos den lika högättade som sköna änke-öfverstinnan Hästesko, f. von Morian.

Det behagade dock Monarken att denna gång mot vanligheten icke begagna sig af förut uppgjorda förslag.

Icke långt från Mälkilä ligger egendomen Näsegård, som vid denna tid innehades af den rika och ansedda släkten Augustin.

Ryktet om kejsarens resa genom socknen hade naturligtvis som en löpeld spridit sig „från palats till koja“, hög och låg, ung och gammal förnekade icke sin ifver att få skåda åtminstone en liten skymt af den förbi passerande härligheten.

Sålunda hände det, att också den redan åldriga värdinnan på Näsegård, patronessan Augustin åkande begaf sig framåt landsvägen för att vid det så kallade Landsbrotorpet och bron af samma namn invänta de kejsrerliga åkdonen.

På färden mötte hon emellertid en budbärare, som med andan i halsen berättade, att Majestätet beslutit taga nattlogis å Näsegård. Bestört och förvirrad hastade fru Augustin nu att på en genväg fortast möjligt uppnå hemmet, som hon dock tyvärr fann nästan tomt. Alla gårdens tjänare hade nämligen skyndat åstad enhvar åt sitt håll för att betrakta ståten, och husets tvenne ogifta döttrar voro — just i anledning af kejsarbesöket i Åbo — dit inresta för att närvara vid de där förberedda festligheterna. I väntan på att i staden få se Monarken, gingo de nu miste om att i eget hem få njuta den eftertrådda lyckan, en missräkning, som de aldrig torde förgätit.

Vid hemkomsten blef nu den goda fru Augustins första omsorg att iföra sig en högtidsdräkt, passande för ett så märkeligt tillfälle. Därtill begagnade hon ännu efter gammaldags sed en svart sidenklädning — något kort, broderad bindmössa med stycke af

knyplad spets, guldkedja, virad flera hvarf kring halsen och högklackade sidenskor.

Knappt var hon så i ordning, innan de kejsersliga vagnarna rullade in på gården och nigande till golfvet mottog hon sin höga gäst på trappan. Så när hade den vördiga husfrun dock fallit i vanmakt, då Monarken nådigt fattade hennes hand och ridderligt förde den till sina läppar.

Huru teet i hast blef tillredt och inburet på den väldiga kalasbrickan af enda närvarande tjänarinnan, aldrig äfven hon — och iförd ungefär samma dräkt som matmodern, dock af enklare material — visste väl patronessan knappt omtala efteråt, så förvirrad var hon af allt det märkvärdiga i den närvarande situationen.

I det förmögna huset stodo källare och visthus väl försedda, dock vågade husfrun ej tilltro sig att ombesörja aftonmåltiden utan biträde af den kejsersliga kocken, som medföljde sviten. Kejsaren lär dock uttryckligen förklarar som sin önskan att denna kväll blifva serverad med endast hvad Näsegård kunde prestera i matväg, utan anlitande af medförda förråder, samt betjänad af husets egna domestiker.

Nåden var stor och uppskattades äfven därefter. Det orsakade dock patronessan Augustin ej ringa bryderi, att hennes språkkunniga döttrar Kathrina, men i synnerhet den vackra och kvicka Lovisa vid detta enastående tillfälle skulle vara frånvarande. Likväl hade Hans Majestät den nåden genom tolk meddela sig med värdinnan, under det han såg sig omkring i salongen, uppmärksammande där befint-

liga familjeporträtt — husmoderns aktade föräldrar, gårdsägaren i Åbo, Vojvalin med fru, m. fl. från svunna dagar. En större tafla föreställande slaget vid Svensksund beskådades länge, och lärer Monarken därvid — likasom för att utröna familjens politiska ståndpunkt — frågande yttrat: — Denna tafla är säkert af eder högt värderad?

Vid den rikliga aftonmåltiden serverades den höge gästen af husets gråhåriga betjänt, en högst originell gubbe, som högtidligt och med en viss värdig ödmjukhet uppfyllde sina åligganden, säkert till döddagar gömmande minnet af äran att en gång hafva fått betjäna ett krönt hufvud.

Medan allt detta försiggick inne i festvåningen, utspelades ett lustigt uppträde så att säga mellan kulisserna. Nyheten om det höga besöket å Näsegård hade nämligen blixtnabbt spridit sig i omnejden, och svårligen bekajade af nyfikenhet skyndade familjen Augustins umgängesvännar från hela trakten till stället för att få „vara med på ett hörn“, som det heter — om den ära, som vederfors granarna.

Detta talrika sällskap, som kikade i nyckelhål och tittade i dörrspringor och beskäftigt tågade ut och in i kök och trädgård för att uppsnappa skymten af det som försiggick inne på skådeplatsen, orsakade den af många olika tankar upptagna värdinnan ej liten oro, i synnerhet som Näsegårds gästfrihet var traditionell och fordrade, att alla gäster utan åtskillnad skulle rikligen förplägas.

Det utomordentliga i situationen ursäktade dock

lätt den mindre grannlaga nyfikenheten, och omsider lämnade man gården i ro för natten.

Rummet, där den höge gästen skulle logera, var förstas husets bästa gemak, med tapeter af målad väf och en alkov för den stora sängen. Dess tak uppbars af pelare med målade ornament och figurer, föreställande dufvor, som drucko ur förgyllda skålar, medan själfva rummets tak kransades af en sirlig blomstergirland i brokiga färger. Möblemanget utgjordes af ett skåp, kalladt „postament“, af dyrbart träd med bronzornament, soffa i hvitt med förgyllningar jämte stolar och taburetter, beklädda med tjockt, krämfärgadt siden, af husets damer broderadt med terrakotta-färgad svilj i konstrikt mönster.

Följande morgon fortsatte den höge resanden sin färd, och efter att ha uttalat sitt nådiga välbehag med härbärgets, öfverräckte Hans Majestät åt den nigande värdinnan en „fermoir“, bestående af en stor ametist infattad i briljanter, hvilken ännu torde befinna sig i familjens ägo.

Under Monarkens resa genom orten, besågs äfven socknens åldriga stentempel, rikt på traditioner och minnen, vapen, grafstenar etc. från hänsvunna tider, alltsamman omhöljdt af den mystiska halfdagern genom de målade glastrutorna, hvilka då ännu smyckade helgedomen. På en höjd några verst från kyrkan ligger Koivula gård med utsikt öfver den vida Bjärnå slätten. Stället ägdes då för tiden af familjen Grunér, frun i huset född Köhler och systerdotter till „nåden på Mälkilä“, således tillhörande socknens noblesse. Som landsvägen ett stycke framåt

drager genom Koivulas ägor, hade man här för att hedra den höga resanden smyckat hvarje gårdesgårdsstör å ömse sidor af vägen med en yfvig björkruska, öfverst prydd af röda vallmor från Koivula trädgård. I denna, som låg tätt till landsvägen, hade jämväl i ett gammalt, högt äppleträd uppsatts ett slags dekoration med fyra vimpelprydda båtar, „en miniatyr“, beräknade att då vinden blåste, lusteligen svänga omkring med sina fladdrande dukar.

Tyvär visade vinden sig dock ogunstig, när dagen var ovanligt lugn, hvarför en pojke måste engageras, som skickligt dold bland trädets löfverk, medelst ett snöre frambragte det åsyftade resultatet. Också ett slags ärebetygelse i dekorationsväg, som i våra dagar, rika på smak och praktfulla anordningar vid festtillfällen, lockar fram ett litet leende öfver förgångna tidens enkla välmening. Ej heller saknades här den lilla, hvitklädda flickan med sina blommor, vid detta unika tillfälle representerad af unga Charlotta Grunér, som i den kejsrerliga vagnen inkastade en väldig bukett, just då den passerade uppkörsvägen till herrgården.

Och så bar det af vidare för de ståtliga ekipagen, hvilka efter några korta stunder passerat Bjärnä sockens gräns åt Åbo sidan. Kejsarbesöket var blifvet ett minne blott, men ett enastående i ortens annaler, ofta omtaladt bland högre och lägre och bevaradt hos alla, som någonting särskildt dyrbart i lifvets mångskiftande kaleidoskåp.

Nu, mer än hundra år senare kvarstår det blott som en bleknad hågkomst, och åldriga läppar som

hafva täljt sagan om kejsarbesöket hafva tystnat för alltid. Det var fru doktorinnan Carin Rosell, som minnesgod tecknat de spridda dragen från mors och mormors tider, hon var nämligen dotterdotter till patronessan Augustin på Näsegård och kände således historien i alla dess detaljer. Hennes dotter, fröken Sofie Roseli, bar stundom vid högtidliga tillfällen kejsarbroschen, ametisten infattad i briljanter, hvilkas glans dock vida öfverträffades af ädelstenen under dem — det varma, ädla, för allt stort klapande kvinnohjärtat hos denna sällsynt älskvärda personlighet.

Allt hvad tiden burit i sitt sköte försvinner åter i dess ilande ström — händelser, personer och märkliga tilldragelser — endast naturen är densamma som fordom och gods och gårdar med de gamla namnen bestå än i dag. Den gamla stenkyrkan, nu nyrestaurerad, pryder ännu sin plats på Bjärnå slätten, där de bördiga fälten i sommarens sol utbreda sina skördar och landsvägen drager som förr genom bygden, denna samma väg, där de kejsarliga vagnarna en gång rullade fram, höljande med sina dammoln de välmenta hyllningarna på gärdesgården, också den i all sin landtlighet ett vittne om den entusiasm och glada hänförelse, som öfverallt mötte kejsar Alexander I på hans resor i Finland.

EN BLEKNAD SKÖLD.

I.

Höstdagens tidiga skymning bredde sig tyst öfver den gamla parken, som den omslöt likt en skyddande famn. Det låg nämligen någonting oändligen öfvergifvet i denna stund kring stället, och det föreföll nästan, som om de åldriga träden klagat för de löflösa häckarna och vissna gräsmattorna. Men också öfver det stora huset, delvis uppfördt för mer än tre århundraden sedan, hvilade i kvällskymningen ett dystert vemod.

De många fönsterraderna stirrade som tomma, glanslösa ögon ut mot hufvudalléns väldiga kronor, och den slutna ekdörren, fordom alltid så gästfritt öppen, stod nu stängd.

Det såg ut, som skulle ingen lefvande varelse mer dvalts inom de solida, gamla murarna, som så beundransvärdt trotsat århundradens stormar. Endast efter det man vikit om husets gafvel, upptäcktes det svaga ljusskimret från en halft förkolnad brasa på hården i det gammaldags, rymliga köket.

Likväl fanns dock däruppe i den så kallade parad-våningen en ensam innevånare. Det var en man, som långsamt och med tunga steg mätte parkettgolfven från rum till rum.

Stundom stannade han vid något af fönstren och blickade ut i skymningen. Det var ej mycket han kunde se, men det behöfdes ej heller mer för honom, ty hvarenda tumsbredd af marken därnere, hvarje minsta gren på de gamla träden i parken kände han ju så väl ända från spädaste barndomen, då han från sin korgvagn med undrande ögon skådat upp till de lummiga topparna, som aftecknade sig mot sommarhimlens djupa blå.

Då blicken nu trängde dit ned, var det till ett långt farväl! Hans kära, gamla park, fädernehemmet! O Gud, att han verkligen skulle lämna allt detta, att det icke mer var hans, inte en handfull jord en gång af allt, hvad förfädren ägt och besittit i hundratals år.

Hans läppar darrade, det var bra, att det var skumt, och att ingen såg hans rörelse, det skulle hans stolthet icke fördragit.

De sista dagarna hade varit förfärliga, säkert de tyngsta i hans lif. Allt hade gått under klubban, och mäklarens bondhumor vid utropandet af de dyrbara mobilierna ljud ännu trivialt skärande i hans ömtåliga öron.

Ekskåpen med de rika linneförråden från uråldriga tider, de dyrbara speglarna och inlagda borden, sidendamastmöbeln och de härliga, vapenprydda möblerna, allt, allt slogs af där nere för mer eller

mindre högt pris, huru mäklaren lyckades utbasunera deras förtjänster.

Gräsligt, vanvördigt! De gamla där nere i grifthvalfvet på kyrkogården skulle väl vändt sig i sina sammetsklädda kistor, om de kunnat lyssna till hvad han förnummit dessa förskräckliga dagar.

Och likväl måste han ju vara tacksam vid tanken på, att om han också själf förlorade allt, ingen annan åtminstone blef lidande, och så hade man ju varit tillmötesgående mot honom i flera afseenden. Han hade fått behålla flera personligen dyrbara minnen, sin fars skrifbord med mera och familjeporträtten så när som på ett — hans mors.

Det var ju måladt af mästarhand, då de öfriga hade föga eller intet konstvärde, och som mäklaren med klumpig artighet kallade „friherrinnans konterfej“. Det var en riktig läckerbit för finsmakarne och skulle betala sig bra.

Hans mors bild, hans unga, vackra mor! Baron Erik Hjelm skar tänderna, när han tänkte därpå.

Hans gamle vän och granne, ryttmästar Arnold, hade visserligen velat återköpa detta dyrbara minne åt honom, men det gick som mäklaren förutsagt. Taflan steg och steg ideligen till en rent af häpnadsväckande summa. Han såg ännu så tydligt vännen Arnolds min, när han beklagande sträckte fram sina tomma händer emot honom: — Jag kunde rakt inte, Erik du, det var alltför halsbrytande.

— Ja, tack för din vänskap — blott ett trofast handslag, intet mer, de hade ju alltid förstått hvarandra.

Själftva lägenheten, stommen så väl som de talrika utgårdarna — Bollstanäs var nämligen ortens förnämsta jordagods — hade blifvit försåldt något tidigare. Baron Hjelm rynkade pannan, där han stod. Den där uppkomlingen, gårdsjobbaren, som så skrytsamt smällde sin tjocka plånbok i bordet! Hvad en sådan parveny hade godt om mynt, medan landets gamla familjer fingo gå från gård och grund, den ena efter den andra. Huru hade icke han själf, så godt som den siste af sin ätt, kämpat för att hålla hufvudet öfver vattnet, och likväl måste han sjunka till sist.

Han drog ett djupt andetag, han var så obeskrifligt trött efter den fåfänga striden, den långa, sväfvande tillvaron mellan hopp och fruktan och sedan detta yttersta, förlusten af allt som varit honom kärt ända från barnaåren; arfvegodset från förfädrens dagar och som sådant dyrbart för de tusen minnas skull, mycket mer än det värde dessa sällsynta antikviteter kunde betinga sig på marknaden. Men nu var också detta förbi.

I går rådde ännu buller och stoj nere på den förtrampade gårdsplanen, där köpare trängdes för att forsla bort auktionsinropen. I dag däremot härskade en obruten tystnad öfverallt. Inte en människa rörde sig där nere, och i hela huset var det tomt och öde. En åldrig tjänarinna, f. d. hushållerska under glansperioden, nu länge sedan pensionerad, hade utbedt sig att få ordna litet för honom de sista dagarna. Den trogna själen, Erik kom så väl ihåg henne, huru hon alltid haft de stora förklädsfickorna fulla

af russin och sviskon åt husets son i hans glada gossdagar.

Så längesedan det var, han tyckte den tiden låg i ett aflägsset fjärran, och likväl hade han knappast nått sitt trettionde år, men det finnes ju i lifvet år, som man måste räkna dubbla.

Så ljus, så glad och lycklig låg barndomstiden för minnet, inga sorger, inga bekymmer, blott en tvånglös frihet. Modern var död, men hennes bortgång var den lille pysen på tre år för späd att begråta, tog blott belåten emot den fördubblade ömhet hela hans omgifning slösade på den moderlöse. Där var tant Desiré, fars moster, egentligen svenska till börd, och onkel Fredrik fars farbror, och gamla Regina hans sköterska, och framför allt far själf.

Hur tydligt såg han icke för sig i denna stund Bollstanäs forne husbonde „gamle baron“, som han kallades, då Erik växte upp. En ståtlig f. d. officer med rak hållning, yfviga mustascher och små fötter, som han ännu på äldre dagar var betydligt stolt öfver. Han hade gift sig sent, hade en lång militärtjänst bakom sig, under hvilken tid gården vårdats af onkel Fredrik i samråd med en gammal inspektor.

— Gamle far! — Där kom ett vekt uttryck kring den ensamme mannens fast slutna läppar. Hvad han var för en bottengod natur, som ville alla väl och gaf med fulla händer, samt aldrig visade ett missnöjdt ansikte, utom då inspektorn kom och sade, att det var ebb i kassan, eller att någon beräknad inkomst slagit fel.

Ty det var något, som „gamle baron“ aldrig

lärde sig, detta att hushålla och ekonomisera. Hos honom runno slantarna som vatten mellan de aristokratiska fingrarna, ända från fänriksåren, då de enda bref han kom sig för att skriva hem, regelbundet innehöllo trängande böner om ökning af kvartalen, som aldrig ville hinna till för honom.

En goddagspilt var och förblef han, men så sågo sig också andra till godo på hans bekostnad, för att nu icke tala om de många närmare och fjärmare anförvanter, som åtnjöto en storslagen gästfrihet vid hans välförsedda bord. Af den talrika tjänstepersonalen begärde han icke heller stort mer, än att de skulle föda sig bra och hålla till godo med en för tidsförhållandena riklig lön. Sedan fanns där också en massa människor, som gjorde anspråk på hans börs, tjänstekamrater, lycksökare, snyltare, ja rent ut bedragare. Alla hade de under tidernas lopp mer eller mindre riktat sig på hans bekostnad, utan att den gode baronen haft någon aning därom, tills han under de sista åren af sin lefnad alltför skoningslöst ställdes inför det sorgliga faktum, att han höll på att bli en ruinerad man.

Erik var då i Italien.

Hans far hade naturligtvis främst mot honom, ende sonen, öfvat sin gränslösa frikostighet. Han blef aldrig bortsänd i någon offentlig skola, utan informerades hemma, dels för att Erik en gång som minderårig genomgått en svår bröstsjukdom och fadern alltsedan bar en öfverdrifven fruktan för några farliga följder, om gossen utsattes för öfveransträngning, dels också för att baronen ogärna skildes från

den något brådmogne sonen, som redan tidigt blef honom ett sällskap.

Själf längtade den unge Hjelm icke heller från det älskade hemmet, vid hvilket han var så varmt fäst, och som gossens vilja i faderns tanke alltid främst borde rådfrågas, åtminstone då det särskildt gällde honom själf, voro de båda ense om hans kvarstannande hemma under skolåren. Han hade också lyckan att erhålla synnerligen skickliga lärare, och detta bidrog mycket till hans karaktärsutveckling och verkade som motvikt till faderns välmenta men utomordentligt slappa uppfostringsmetod. Men inom Erik fanns material till en själfständig, klartänkt personlighet, sträng i sin sanningsälskan och ställande stora fordringar på sig själf.

Att han lärde så mycket och samvetsgrant uppfyllde sina plikter, var för visso ej gamle barons förtjänst, han som alltid uppmanade honom att undvika forcering och all slags öfveranstängning, ej heller kunde det helt tillräknas lärarnes inflytande.

Kanske låg det snarare i blodet hos gossen, som arf efter den unga kvinna, framför hvars bild sköterskan lärt honom att bedja sin barnabön, denna vackra, klarögda, unga moder, hvars blick så frågande tycktes följa barnets första stapplande fjät på lifvets stora vädjobana, där hennes hand aldrig fick vägleda honom.

Erik visste till en början föga om sin mor. Gamle baron dröjde aldrig gärna länge vid sorgliga ämnen, och hvad kunde väl varit smärtsammare för en man vid redan framskriden ålder än att förlora en blomst-

rande maka, så mycket yngre än han själf, att hon enligt naturens ordning, bort stå som ung änka vid hans egen bår.

„Men det var icke Försynens vilja“ — sade baron Hjelm — människorna voro frommare på hans tid i ord åtminstone, om icke i gärning.

Sålunda visste gossen knappt mer, än att modern haft ett gladt lynne och en vacker sångröst, att hon varit god mot sina tjänare och älskad af gårdens underhafvande. Först småningom, dels genom egna iakttagelser, då han blef äldre, och dels genom gamla bref, funna här och där i faderns oordnade gömmor, hade Erik fått sin egen uppfattning af den döda och anat, att inom henne bodde en rik, skön värld, hvarom hennes beskedlige make säkert aldrig vetat ett grand.

Från henne hade väl sonen ock ärft sina konstnärliga anlag, yttrande sig redan tidigt i en stor benägenhet att „kluttra“ ned alla pappersbitar han fick tag i, som sköterskan Regina uttryckte sig.

Fadern hade alltid tänkt sig sonen i uniform, det hade ju brukats så inom familjen redan i generationer, men den nya tidens stormvind, som förskingrat så mycket af det bestående, hade längesedan blåst bort denna drömbild.

I det hela visade Erik ingen bestämd håg för någon särskild sysselsättning. Då han med glans vunnit sin lyra, ville han blott fortsätta att studera, men det var alltför många ämnen han intresserade sig för, så att hans studier ej koncentrerade sig på något bestämdt mål.

Han frossade i konsthistoria och estetik och slukade alla verk om måleri och skön konst han kunde komma öfver. Han kallade det „att roa sig“, till undran för hans kamrater, som tyckte, att en rik mans son kunde hitta på några mer underhållande nöjen, än att lefva „enstöringslif bland gamla luntor“.

Omsider fann dock Erik tack vare dessa studier sin kallelse — han ville blifva målare.

Det var ett slag för gamle baron. Aldrig hade man sett honom så desperat, som när denna under rättelse nådde honom.

— En målare, hvad för slag — är det yrket något för bättre folks söner?

Den gode baronen kunde aldrig ställa en artist stort högre på rangskalan, än bredvid målar Mickelson hemma på gården, som han för sin del alltid kallade rätt och slätt „kluddar Mikko“.

Men som han var en ovanligt öm far och alltid haft svårt att säga nej till hvem det vara månede, började den gamle så småningom öfvergå till Eriks syn på saken och medgifva, att „en sådan där sud dare i alla fall kunde göra ett ädelt namn heder“, och hvem skulle väl lyckas också härvidlag om icke hans son.

Sålunda kom det sig, att den unge, ideelt anlagde studenten efter förberedande studier hemma, drog åstad till utlandet för att där vid konstens härdar sträfva till det mål, som nu i klarnad glans hägrade för honom.

Han for efter ett ömt farväl från far, hem och fosterjord med lätt hjärta, utan omsorg för den eko-

nomiska frågan, denna sida af saken, som för gamle baron redan sedan länge kunde kallas „skuggsidan“, men det borde Erik icke få ana!

Man måste hitta på råd, han skulle icke resa som en fattiglapp och slita ondt som många konstnärshadepter före honom.

Och så begynte den praktiske godsägaren så godt han förstod spara in med tesked, hvad som östes ut med såar, såsom ett gammalt ordstäf säger. Han var riktigt bekymrad, gamle baron på Bollstanäs, och försökte sitt bästa att räkna och beräkna, drog till och med in sitt middagsvin och rökte billiga cigarrer, och öfver det släta, jovialiska ansiktet med de ännu regelbundna, vackra dragen bredde sig så småningom ett ansträngdt, spändt uttryck af ängslan, kommande sorgers skugga.

Men stackars baron Hjelm, han förstod nu en gång icke hushållningens svåra konst, och sedan nu äfven onkel Fredrik, som intill senaste ålderdom stått honom bi med råd och dåd, skattat åt förgängelsen, kände han sig nästan som ett öfvergifvet barn på villande stig.

Men som nämndt, därom visste Erik till en början alls ingenting, och inte ens under de korta besök han under studietiden gjorde i fädernehemmet, delgaf fadern honom sin bekymmersamma ställning. Allt föreföll som förut, om ej till, och med festligare, den kära gästen till ära, han som snart åter flyktade mot södern glad i sin konstnärsträfvän och lycklig öfver att där ute få njuta af allt det sköna en gammal kultur har att erbjuda.

Men det kom en dag, då all prakten där borta bleknade inför de få, svarta tecknen i det ödesdigra telegrammet, som förkunnade Erik Hjelm, att han icke mer ägde någon fader.

Genom natt och dag gick färden nu hemåt mot nordn. Det var om våren. Vid Rivieran blommade anemonerna i brokig glans, och violernas ljufva doft fyllde luften, men hemma var det ännu vinter, kulet med snöfläckar här och där i skogarna och frostkalla nätter.

Erik såg det allt som i en dröm utan att veta, hvad blicken dröjde vid, så helt, så intensivt voro alla hans tankar koncentrerade kring det ena — den bortgångne och det öde hemmet, där han hittills alltid väntats av ett så varmt välkommen.

Och äntligen var han där, tjänarnas sorgsna hälsning, tant Desirés tårar utgjorde den sorgliga inledningen till hvad som mötte honom därinne i det tysta, svartklädda rummet, där den orörliga gestalten låg utsträckt på sitt sista läger, en vacker åldring in i döden.

Hvad dragen blifvit finskurna och pannan marmorblek, där låg ett drag af djup hvila kring läpparna. Stackars gamle kämpe, striden hade varit hård, men den var ändad nu. Huru hård den stått, visste Erik ej, förrän hans far hvilade i familjegravens skumma hvalf.

Då var det hans tur att taga upp kampen, och i tre tunga år hade han sökt hålla kvar det han så hängifvet hängde fast vid — fädernehemmet, men allt var förgäfves.

Det måste gå rubb och stubb, som man säger. Godt att gamla tant Desiré fått slumra in i den eviga hvilan, innan hon — litet förslöad de sista åren — fattade den hotande olyckans vidd. Nu stod Erik allena i världen, och bäst så tänkte han, bäst att ensam bjuda sitt bröst åt stormens raseri och veia, att ingen led med honom, led såsom han i hvarje pinad nerv, hvarje skälvande hjärtesträng.

Han ryste ofrivilligt, det var kallt i de många, tomma rummen, där hans steg ekade med ett underligt ihåligt ljud.

Ännu en natt skulle han sofva under detta tak. Ryttmästarn, den gamle, trofaste familjevänner, hade visserligen hjärtligt inbjudit honom till sitt nätta ungarlshem att hvila ut efter de senaste dagarnas tryck, men Erik ville ej dröja ens i närheten af det forna hemmet. Han måste bort, och vägen var äfven i visst afseende banad.

Han hade fått löfte om ett vikariat såsom teckningslärare i hufvudstaden och var tacksam för hvad helst, som nu erbjöds honom under den första tiden, innan han fattade vidare beslut för framtiden.

Och nu — nu skulle på det gamla Bollstanäs ett nytt släkte draga in, så vidt skildt från det föregående som natt från dag. Icke ens en gammal storbonde, värdig och andryg på sitt sätt, nej en man hvars antecedentia ingen kände, hvars förtid låg djupt inne i dunklet, därifrån han steg för steg trefvat sig fram, långsamt men säkert, för att så slutligen nå de höjder, där penningen håller maktens spira.

Somliga sade, att patron Rissanen vunnit målet

genom lyckade skogsspekulationer, andra genom gårdsjobberi i stor skala, tydligen var han ett äkta affärsgeni af naturen. Alltsammans var ytterst likgiltigt för Erik Hjelm, sedan hans hemliga hopp gått i kvaf, att någon, om än så aflägsen bekant från familjens forna umgängeskrets, skulle spekulera på godset.

Att göra upp affären med denna dryga uppkomling var honom högst pinsamt, men hans juridiska ombud försäkrade, att det var ett utmärkt anbud, som ingalunda borde förkastas, och att karlen var absolut solid. Pengar hade han ju också godt om syntes det, och Arnold hade berättat, att det mesta af dyrbarheterna auktionsdagarna ropats in af honom — sidenmöbeln, de antika trymåerna och den vackra servisen med Hjelmiska vapnet — han knep ihop läpparna — det där vapnet skulle väl hädanefter lysa på herrskapet Rissanens kalasbord i stora matsalen. Åh, en bleknad vapensköld — hvad det var tragiskt alltigenom!

Nu var det nästan kolmörkt i rummen, senhöstens mörker, knappt genomlyst af en blek månstrimma bakom de oroliga molnen, men just nu syntes långt borta i alléen ett fladdrande ljussken. Det kom närmare, blef allt klarare och tillkännagaf snart i förening med ljudet af rullande hjul, att det härledde sig från ett par tända vagnslyktor.

Hvem kunde väl komma till Bollstanäs i kväll? Ofrivilligt gick han mot dörren ut i den stora öfre förstugan och blickade öfver balustraden utåt trappan. Gamla Antonetta var redan där och öppnade parad-

ingången, och nästa minut hörde Erik tydligt den nye ägarens tjocka, myndiga röst därnere. Han har brådtom att taga sin nya egendom i besittning, tänkte Hjelm en smula bittert, han hade verkligen hoppats att själf hinna bort innan dess.

Men patron Rissanen var icke ensam, där hördes också en annan stämman, en väklingande, glad flickröst, som gjorde den gamla hushållerskan några snabba, kortfattade frågor.

Baronen hade icke sport, om den nye husbonden bestod sig med familj, det var ju också enahanda, om flera eller färre främlingar hädanefter skulle regera här.

Han vände tyst tillbaka och satte sig vid fönstret i det rum, som ända från pojåkåren varit hans, han ville drömma ännu en stund, här allena i mörkret, såsom han suttit så mången gång redan då han var en liten pys, som med längtande bälvan hoppats att få se stammodern, Bollstanäs „hvita fru“, som de gamla tjänarna hemlighetsfullt hviskade om — draga förbi genom det skumma rummet. Naturligtvis såg hans nyfikna blick aldrig en skymt af henne, men att hon fanns, betviflade han visst aldrig, och sagoskimret kring hennes gestalt förlånade de gamla murarna ett ökadt behag för honom.

Så satt han då där länge med hufvudet stött mot handen och lät alla minnen passera revy — de blefvo så lifslevande för hans inre syn, men slutligen återväcktes han till det närvarandes verklighet af gamla Antonetta, som med en liten lampa i handen

gled in på sina filtsulor. — Herr baron, den nya husbonden har kommit.

— Jag hörde vagnen därnere för en stund sedan.

— Ja och vet baron, han har sin dotter med sig, en lång, ung fröken riktigt fin och grann, det får jag lof att säga, det prasslar som bara siden, när hon rör sig.

— Det har så rikt folk nog råd att bestå sig.

— Jag kan tänka det, den där patron tycks handskas med sina pengar som en annan med småsten, men stolt på sig är dottern, det kan man genast se. — Gumman var tydligen talträngd efter sitt långvariga tigande i det ensliga köket och ifrig att få berätta sina nyheter. Hon hade ju trotjänarinnans förmån att vara frispråkig, om så unga baron hörde på eller ej.

— Herrskapet hade med sig hela vagnen full af saker, och fröken har dukat upp i lilla matsalen; nyss kom hon ut till mig i köket och bad om varmt vatten i en liten, blank tekokare.

— Godt! — Hjelm rörde på sig och bad den gamla tända ljusen i stakarna på den breda fönsterposten, tant Desirés spelbordsstakar af vackert arbetadt silfver, som ryttmästarn ropat in och skänkt honom såsom minne — sedan vände han bort hufvudet, ett alltför tydligt tecken för tjänarinnan, att hennes notiser icke vidare intresserade.

Kort därefter kom hon emellertid upp för andra gången, med någonting förväntansfullt i blicken. — Herr baron, fröken hälsar — — —

Erik vände sig blixtnabbt om mot henne. — Hvilken fröken?

— Patrons fröken där nere förstås — hon bad mig gå hit upp och be herr baron komma ned och dricka en kopp te med dem.

— Oförskämdt — det ordet lekte på tungspetsen, men han sansade sig och svarade lugnt om också något styft: — Framför min tacksägelse Antonetta — jag skulle icke kunna förmå mig att förtära en enda munsbit vid ett främmande bord i min fars hus denna sista kväll.

Den gamla hushållerskan såg afsnoppad ut och tog ögonblickligen efter dörrlåset — den där tonen kände hon väl igen. Så god och medgörlig gamle baron var i sina dagar, så fanns där dock en gräns, och gumman kände ännu själfningen i knäveckan, när husbonden någon gång tog humör. Sådant gick i arf. Hon skulle nog akta sig för att framföra ett sådant ärende en gång till, men icke desto mindre steg hennes kärlek och vördnad för unga baron många grader, medan hon gick nedför trapporna.

Då hon öppnade dörren till den så kallade lilla matsalen till höger i förstugan, strömmade en klar ljusflod emot henne från tända lampor under bländhvita kupor. Midt på golvet stod ett prydligt dukadt bord med vackert glas och porslin, och från tekokaren uppsteg en fin, ljusblå ånga. Där sysslade en ung flicka, mycket högväxt med ett vackert, mörkt hufvud och stora, svarta ögon. Hon såg frågande på den gamla.

— Ja — gumman tvekade en smula — herr baron bad nog tacka, men — — —

— Han kommer ej — den unga damen spände sin mörka blick i tjänarinnans skrämde ansikte.

— Nej, han sade att — att — — —

— Jag förstår — flickan slog afvärjande med handen, och Antonetta, som icke ville bära ett nederlag till, skyndade hastigt ut ur rummet.

— Han försmädde min inbjudning, ville inte göra bekanskap — hon skrattade håfullt — jag hade ju genast bort inse det. Kom pappa, teet har dragit sig alldeles nog nu. — Hon rätade ut sin höga gestalt och höjde det ståtliga hufvudet med sin krona af svarta hårbucklor. — För den här baronen äro och förblifva vi endast och allenast främmande inkräktare, förstår du.

— Nej, Wally min flicka, jag förstår bara, att jag sitter här som ägare och husbonde på egen grund och botten, och att den här fattiglappen till baron däruppe bör vara glad, att jag betalade stället så väl och ropade in hans gamla möbler på auktionen till högre priser än någon annan för att visa, att gamla Rissanen inte knusslar hä, hä, hä — — —

— Det imponerade minsann inte på baron Hjelm — svarade den unga flickan kort. Men medan patronen belåtet skramlande med sin massiva klockked af guld slog sig ned vid det välförsedda kvällsbordet, satt där midtemot honom ett ungt människobarn, hvars heta blod sjöd af harm och förtrytelse öfver en oförrätt, som hon ansåg fullkomligt oförtjänt.

Åh, åh, sådana voro i grunden alla öfverklassmänniskor, särskildt de, som hade en vapensköld att

slå på. Hon försökte svälja sitt te, men halsen var som hopsnörd.

Att afvisa en vänlighet så — så — åh hon förstod nog halfkväden visa, visste hvad den gamla tjänarinnan icke ville ut med. Men hvarför kom hon själf på den dumma tanken, hvarför skulle hon frivilligt ådraga sig denna förödmjukelse!

Ovana tårar trängde upp i de vackra ögonen, men hon grät ju aldrig — hvad skulle väl pappa Rissanen sagt, om hon „tagit till lipen“ för sådant strunt som detta, men innerst i det trotsiga flickhjärtat grep ångern tag med järnklor.

Ack, felet var nog, att hon inte i grund och botten förstått bättre. Hon var ju ingen fin dam, som hade stora världens konventionella seder och bruk på sina fem fingrar, därför hade hon begått en säkert oförlåtlig taktlöshet, och det kan ingen ung flicka någonsin glömma. Blygselns rodnad flammade på hennes kinder, och ännu då midnattstimmen slog, gömde hon sina torra, brännande ögon i hufvudkudden.

Men därom hade Erik Hjelm ej den allra minsta förnimmelse, han hvars vägran burit en så bitter frukt för henne. Utmattad efter många natters vaka och oro, sof han äntligen djupt sin sista natt i fädernehemmet.

II.

Höstmorgonen var beundransvärdt vacker. Nattfrosten hade lämnat kvar små, glittrande ispärlor på de nakna kvistarna, som nu glimmade likt juveler i

solstrålarna. Ett lätt töcken sväfvade bort mot horisonten, och vinden drog blott med ett sakta sus genom parkens trädmassor.

Erik hade stigit tidigt upp, han ville ännu en gång i morgonens enslighet taga ett kort farväl af hela den välbekanta omgifningen, sedan var det blott att med resväskan i handen tyst försvinna från den skådeplats, där hans goss- och ynglingaår förflutit. De få saker han behållit hade vännen Arnold tillsvidare tagit i sin vård, det kändes nästan som om han „brännt skeppen bakom sig“.

Sakta öppnade han sin dörr och gick utför den breda trappan, ekdörren där nere var redan öppnad — gamla Antonetta hörde till de tidiga och hade väl länge sedan i sina filtskor sopat den stora, något skumma förstugan, där väldiga bilder af Greklands gudinnor Diana med pil och båge, Ceres med sädeskärfven m. fl. voro målade i brunt på stenväggarna.

Sandplanen utanför var ännu stelnad af nattens köld och knastrade under hans fötter. Ofrivilligt såg han upp mot första våningens fönster, men där fanns intet att skåda bakom de tomma rutorna, den nye ägarens familj bebodde väl rummen åt andra sidan. Men länge dröjde hans blick vid det gamla vapnet ofvanför portalen. Det var inhugget i lös kalksten och hade varit förgylldt — ja han kunde själf tydligt påminna sig, att han sett det glimma i solskenet, men nu var det märkvärdigt matt. Han smålog vemodigt — bäst så, det hade ju numera ingen annan betydelse än som ett stumt vittne om hvad som varit.

Några ögonblick senare var han inne på parkgångarna och hastade framåt för att hinna kasta en afskedsblick på favoritplatserna, vid hvilka voro förknippade så många, växlande hågkomster. Här var soffan omkring den åldriga eken, där hans far och tant Desirè så gärna drucko sitt te om sommaraftnarna, där den runda lindbersån, som onkel Fredrik kallade „stora salongen“. Den gamla rullstenen uppe på sluttningen hade han själf som gosse kallat sin fästning, och nere vid ån, som pittoreskt slingrade sig genom parken, hade han haft sin favorit lekplats — idel minnen hvart han såg. Nu var han inne på den mörka „filosofgången“, där träden flätade sina kronor tätt i hvarandra. Han gick med blicken fäst vid de fallna löfven, då ett prassel som af en bruten gren väckte honom ur hans grubbel.

På knappt fyra stegs afstånd stod som vuxen ur marken en högväxt, ung flicka, som lika häpen som han själf, ryggade tillbaka vid det oväntade mötet.

Instinktmässigt steg han åt sidan för henne och tog af hatten — det var väl — ja hvem kunde väl denna ståtliga företeelse vara annat än den nye ägarens dotter, hon som i går kväll sändt honom den där inbjudningen.

Kanske artigheten fordrade, att han framförde sin tacksägelse, efter ödet nu så här oförmodadt förde dem samman. Det tog ej mer än ett par ögonblick för Hjelm att presentera sig och med några ord tacka för hälsningen den föregående aftonen. När man rätt tänkte på saken, var det också välment af

dessa främlingar, ehuru han icke just då var i stämning att kunna taga emot det så.

Flickan stod ännu orörlig kvar på samma fläck, men hennes stora, svarta ögon lyste af harmfullt lif.

— Ni behöfver inte ursäkta er, herr baron, jag förstår det alltsammans så väl — sade hon så snabbt, att orden nästan tumlade om hvarandra — tror ni inte, att jag har ångrat min tanklöshet att kunna tro, att ni skulle vilja taga emot gästfrihet hos folk, som från er synpunkt troligen te sig nästan som roffare. — Hon vinkade otåligt med handen såsom för att hindra honom att svara och ilade blixtnabbt bort, men då hon redan hunnit ett stycke fram mot huset, vände hon hufvudet och såg sig ännu en gång tillbaka: — Jag önskar af hela mitt hjärta, önskar brinnande, att jag aldrig satt min fot inom edra gamla, mögliga murar, hör ni det herr baron, och jag hatar alltsammans af mitt innersta hjärta. — Nu var hon på allvar försvunnen.

Hjelm såg förbluffad efter den smärta gestalten, bakom hvilken häckarna slutit sin täta mur — hvad de där orden smattrat öfver honom alldeles som en hagelskur — han tog sig om hufvudet, det klang som af vapen — men plötsligt drog där ett leende öfver hans manliga drag: — En ung flickas harm, häftigt uppblossad och lika hastigt släckt. — Ja så var det! Hon hade blifvit djupt sårad af hans afslag i går kväll, just då hon velat visa en vänlighet — nu insåg han allt helt tydligt. Och medan han gick framåt sin ensliga väg, tänkte han på det egenomliga mötet och de där blixtrande, svarta flick-

ögonen, som så omätligt stolt betraktat honom. — Fröken Rissanen, han upprepade namnet flera gånger och försökte indentifiera det med den försvunna flickgestalten — nej det gick rakt icke! Han kunde ej få det för sig, att den där osympatiska, grofva karlen kunde hafva en sådan dotter; hon såg ju ut som en sagoprinsessa med sin hvita filthatt och de bjärtröda banden — men likväl var hon i det hela bara en liten, trotsig backfisch, som han oafsiktligt förolämpat — en mycket, mycket ung flicka. Och Hjelm log öfver sitt lilla egendomliga äfventyr midt i afskedets tyngd.

Det där leendet lättade verkligen och hjälpte honom öfver det svåraste. Då han för sista gången trädde ut och kastade en dröjande blick tillbaka på det gamla, grå slottet, såg han som på en tafla i hörnfönstret däruppe omslingradt af vildvinets purpurröda hängen profilen af en ung flicka, och ett ståtligt buret hufvud, som tog sig förunderligt stiltroget ut mot den tjocka gråstensmuren. Det kunde gifva stoff till en bra tafla, hans målaröga uppfattade det med en enda blick. En borgfröken som väntar sin irrande riddare. Han log åter — tänk att just detta skulle blifva hans sista intryck från Bollstanäs.

— Hvad ser du efter, Wally — sade patron Rissanen däruppe och kom och ställde sig vid hennes sida.

— Jag tror det var en örn — Wallys ögon lyste.

— Örnar äro sällsynta fåglar — sade patronen betänksamt.

— Nå, kanske var det en falk — svarade flickan med glimten af ett löje på de grannröda läpparna.

Fadren skakade på hufvudet: — Jag känner inte mycket till fågelsläktet, men jag tror icke, att falkar hålla till här på orten.

Wallys skratt klingade ystert: — Männe inte sådana här gamla, murkna borgar just äro stamhåll för den sortens flygare — sade hon — de äro fågelvärldens adelsfolk ser du — och någonting mindre än ett slott skulle väl inte duga till näste åt dem.

Patronen hade icke lagt märke till mer af hennes ord än epitetet „murkna slott“.

— Det är inte mer murket än jag — menade han — och du vet, af hvad virke jag är — för resten är ju huset uppfördt af ramaste gråsten, och den är minsann någonting för tidens tand att bita på, må du tro. Se bara på de här murarna i fönstret, så tjocka de äro, och källarhvalfven under oss! Nåja, där har väl mer än en uppstudsigt herretjänare fått försmäkta i forna tider. Husbönderna hade makten då och regerade som riktiga kungar på sina jordagods.

Wally svarade ej. Hon hade sjunkit ned på den breda fönsterposten och satt nu med händerna korslagda i famnen, försjunken i tankar. Nu lönar det sig inte mer att tala till henne, tänkte patronen och hastade bort till de många värf, som väntade den nye ägaren till det gamla Bollstanäs.

— Det gamla Bollstanäs! De orden klingade som med en dof malmklang för den unga flickan, som satt där borta i fönstersmygen, där så många

kvinnohjärtan under århundradens lopp drömt sina evigt unga drömmar före henne.

Nyss hade hon till gårdens forne husbonde sagt: — Jag hatar detta ställe — men innerst visste hon, att det icke var så, att de häftiga orden blott sprungit fram ur ögonblickets känslösvall, som redan lagt sig till ro.

Det var ju just för att Bollstanäs var ett gammalt gods med många minnen från det förflutna, som hon glädt sig åt dess inköp och yrkat på, att de skulle flytta hit.

Patron Rissanen hade på senare tid mest sysslat med gårdsköp. Än bytte han en stadsgård mot ett rusthåll på landet — än ett säteri mot ett stenhus i staden. Aldrig hade de någon längre tid bott på samma ställe, men när nu denna handel kom till stånd, hade fadren högtidligen gifvit Wally sin hand på, att de nu på allvar skulle slå sig ned här. Han hade ju berättat så mycket om Bollstanäs, att det gamla slottet genast från början fängslat hennes inbillning. Det var också med stora förväntningar, som hon anträdt resan dit, och så mycket hennes tankar än i veckotal sysslat med Bollstanäs, hade dess tidigare ägare, baron Erik Hjelm, upptagit minst lika stort rum.

Det flichhjärta, som doldes bakom Wallys spritande liflighet och spotska hållning, gömde mången äkta pärla i sitt djup, och en af dem var visserligen hennes djupa medkänsla för denna främmande man, som var olycklig nog att förlora just det, som hon så ifrigt åtrådde och alltid saknat — ett hem. Än

mer, då detta hem var hans fädernegods, där han var född och uppvuxen, och där generationer af hans släkt lefvat och dött före honom.

Huru ofta hade hon icke gripits af den varmaste önskan att på något sätt kunna lindra hans tunga lott, ja att blott få visa honom en smula deltagande. Däraf härledde sig ock hennes impuls med den misslyckade tébjudningen. Wally rodnade ännu, när hon mindes allt, som sammanhängde därmed.

Det gick med ens upp för henne, att lifvet inte alls var så enkelt, som man i sin oerfarenhet föreställde sig, utan att där förekom förhållanden så ömtåliga, att den finaste urskillning fordrades för att reda sig med dem.

Man hade till exempel alls ingen rätt att kasta sitt välmenta deltagande i ansiktet på en främling, som icke hade den aflägsnaste aning om ens motiv, och som kanske om han känt dem på fullt allvar skulle undanbedt sig detta opåkallade medlidande såsom ogrannlagenhet.

Och med sitt varma hjärtas fulla känsla hade stackars Wally ohjälpligt stött baron Hjelm för hufvudet, först genom sin taktlöshet och sedan ännu värre genom sin barnsliga häftighet, då de möttes i parken. Hvad skulle han väl tänka om henne! Ack, i sina tysta drömmar hade hon för visso utmålat detta första möte med honom vidt olika, men nu var allt förloradt, och Wallys mörka ögon blefvo så förunderligt dystra, där hon satt i höstsolskenet, som just nu i rikaste glans öfvergöt hennes ungdomliga gestalt.

En gång hade väl här i samma fönstersmyg sittit tärnor på hyendeklädda bänkar och blickat ut öfver samma bygd, högborna borgfröknar med i historien berömda namn — man hade ju nämnt för henne både Horn och Flemming. Nu satt här en mö af okänd släkt, utan ättelängd och vapensköld, men i den gyllene solstrimman syntes hon lika fullt väl på sin plats häruppe, ja kanske bättre än många af hennes företräderskor med ett gammalt namns gloria kring pannan.

III.

Några kilometer från Bollstanäs låg socknekyrkan, en gammal gråstensbyggnad, äfven den stammande från 1600-talets midt och till stor del uppförd af godsets dåvarande innehafvare.

Forna tiders herrar voro ju mäktiga män, många af dem verkliga jorddrottar och ägde sålunda „makt i handen att resa ett hus, Herranom till ära och sig själfvom till berömmelse och salighet“, såsom de gamla urkunderna förtälja. I dessa dagar höll man ju ock kyrkan högt i helgd och ansåg det som en dygd att pryda Guds tempel och som en ära att under dess golf eller i den närmaste närheten få sin sista hvilostad.

Generation efter generation af Bollstanäs forne innehafvare hade också samvetsömt tänkt på socknekyrkans utsmyckning. Här funnos ljusstakar af både silfver och mässing, mässkrudar, utsydda handkläden och gyllenpärmade biblar, allt skänker af högättade

fruar och ädelborne riddare, och den rikt utsirade predikstolen pryddes af ännu flera förenade vapen som minnen af samma släkters storhet.

Golfstenarna framför altaret uppe i koret buro äfven sköldemärken, frätta af tidens tand, men ute på kyrkogården reste sig i den gamla murens skugga under några väldiga lönnar en murad graf, som i sig inneslöt stoffet af alla dem, som en gång burit namnet Hjelm till Bollstanäs eller varit med dem besläktade. Den lilla byggnaden, uppförd af sten och sedan murslagen, var hållen i en matt, ljusgul färgton med hvita ornament och tog sig med sin utsmyckade gafvel målerisk ut mot de jättelika trädens grönska om sommaren.

Öfver ingångsdörren lästes den latinska sentensen: *Grata quis post exhaustum solet esse laborem*, och genom dess genombrutna galler kunde man se in i den öfre grafkammaren, snarlik ett litet kapell, hvars väggar voro prydda med epitafier och svårtydda inskriptioner. I midten fanns under en lucka af järn nedgången till det egentliga grifhvalfvet, som inneslöt de zink, ek eller sammets kistor, i hvilka släktens bortgångna medlemmar sofvo sin sista sömn.

Det var en gråmulen dag med denna trista prägel öfver fält och ängar, som endast en november eftermiddag kan förläna naturen, då en lätt charabang stannade utanför kyrkogårdsporten.

Wally, ty det var hon, som nu raskt hoppade ur åkdonet, kastade tömmarna åt en liten parfvel, som satt uppkrupen på baksätet, och strök sedan ömt den bruna hästens glänsande hals: — Visa nu Co-

rinna, att du kan vara from, medan jag går dit bort — förmanade hon — kom ihåg att du står utanför kyrkan. — Därmed stack den unga flickan en bit socker i djurets mun och ilade sedan genom den lilla porten i muren in på de dödas gård, som låg där ödslig och tyst i höstdiset. Man kunde genast se, att hon hade ett mål för sin vandring, hon gick hela tiden i en bestämd riktning, som också omedelbart ledde henne rakt fram till murgravven under de gamla lönnarnas knotiga grenar.

Hon riste lätt på järndörren, den gaf ej vika, den var naturligtvis låst, och nu kom Wally också ihåg, att nycklarna förvarades hos gamla Antonetta på kyrkbacken i den lilla röda stugan med hvita fönsterkarmar, som såg så idyllisk ut i grandungen, som omgaf den. Hon lutade sig mot gallret och blickade ifrigt dit in, men det var ej mycket hon kunde se i den knappa dagern, och det föll sig tämligen svårt att stafva igenom de krångliga inskrifterna på väggarna med sina långa rader af namn och titlar och data och årtal i romerska siffror därunder. Alltsammans stumma, halft förbleknade hågkomster af de tysta slumrarna nere i grafhvalfvet under den tunga järnluckan.

Den såg så beklämmande dyster ut, som om den velat hviska: — Jag stänger ut från sol och lif och ljus för evärdliga tider — Wally nästan ryste därvid, men så kom det försonande — de vackra, gröna kransarna där ofvanpå och utmed väggarna. Buxbom, tuja och jättelika palmlblad, som spredo hoppets gröna färg öfver grafrummets dysterhet. Det var

baron Hjelm, som i det sista velat bevisa sina anförvanter denna vackra hyllningsgård, innan han sade deras hviloplats farväl.

Wallys ögon hängde vid dessa kransar, och medan hon stod där, föllo några varma droppar ur de sköna flickögonen ned på det kalla järnet — ett ungt hjärtas djupaste medkänsla för nästans outtalade sorg.

Hon mindes ej mer, att hon i sin harm kallat baron Hjelm högmodig och nedlåtande, hon tänkte blott på, hvad han måste lidit, när han för sista gången stod här vid familjegriften, som inneslöt allt hvad han hållit kärt i lifvet, alla som stått honom nära.

— Jag skall icke låta denna grönska vissna — hviskade hon till sig själf — så länge Bollstanäs förblir mitt hem, skall jag vårda denna graf, som om den tillhörde mig. — Löftet gafs tyst, men ej mindre fast, det låg ej i Wallys natur att svika.

Nu vände hon om samma väg hon kommit, och skuggorna tycktes mörkna bakom henne i den dunkla grafkammaren, medan det försvinnande ljuset följde den smärta flickgestalten.

Corinna stod tålig som ett lam invid porten, men spetsade sina fina öron, när den förnam härskarinnans steg. Snart satt hon åter i åkdonet och grep tyglarna med van hand. Hon höll dem ledigt och tillika elegant i de starka, väl formade händerna, som voro iklädda utsökt välsittande körhandskar, men konsten att hålla en töm var icke naturligt fallenhet blott — den var inlärd och öfvad under de

gångna årens vistelse i hufvudstaden, där Wallys ståtliga företeelse och vackra hållning fäst mångas blickar vid henne.

Också härute på landsbygden betraktade man med nyfiket intresse Bollstanäs fröken, när hon antingen ridande eller åkande nästan dagligen rörde sig ute, tydligen för att grundligt lära känna den omgifvande trakten, och alltid i sällskap med samma vackra, bruna häst, som såg så eldig ut, men likväl styrdes af blott ett ord eller smeksamt tilltal af sin unga härskarinna.

Nu föreföll det dock, som om hon ej mycket gifvit akt på hästens gång, och blicken följde halft omedvetet landsvägens krökningar, dock vek hon in i den gamla alléen med vanlig säkerhet och stannade djuret med en skicklig sväng just invid portalen med Hjelmiska vapnet ofvanför ekdörren.

Patron Rissanen stod på stentrappan och tog emot henne. Han var aldrig så stolt öfver Wally, som när hon satt i sadeln eller, såsom nu, med stolt gratie steg ur ett åkdon — hon riktigt imponerade på den gamle grofhuggaren vid sådana tillfällen. I dag låg det dock en lätt skugga öfver det unga ansiktet, och samma uttryck stannade kvar hela aftonen. Efter kvällsvarden sutto far och dotter midt emot hvarandra vid det runda bordet under en praktfull taklampa, fadren rökande sin cigarr och dottern i en grubblande ställning, med pannan lutad mot händerna.

— Pappa — sade hon plötsligt och fäste blicken på honom. — Säg mig ännu en gång, huru du fann

mig. Det är så länge sedan jag hörde historien därom, att jag redan glömt alla enskildheter.

— Hur — patron Rissanen tog en sekund cigarren ur munnen — hur ja, det var ju verkligen en smula märkvärdigt.

— Nå!

Han drog ett djupt bloss och såg, huru röken steg uppåt i en smal hvirfvel, innan han började tala:

— Jag var ute på en skogsresa djupt inne i landet, det var den tiden jag köpte upp stock och sleepers och allt hvad folk bara ville sälja, och för att hålla styr på kommersen och se till, att arbetet gick raskt, fick jag lof att själf vara i farten många dagar i sträck från bittida till sent. — Nå, jag var yngre då än nu förstås och hade en järnhälsa, ingenting bet på mig. Jag kunde om natten sofva på drifvan i smällkalla vintern och stiga upp så kry som någonsin en kung från sin himmelssäng hä, hä, hä.

Patronen smackade med de något tjocka läpparna och blinkade med sina små, sluga ögon?

— Och sedan?

— Ja som sagdt, jag var ute på långresa den gången och en afton — det var midvinter och sina trettio graders köld minns jag — kommo vi till en aflägsen nybyggarstuga midt i ödebygden. Där bodde ett medelålders par, en svartluggig karl med sin pinfula käring. De togo emot mig som en himmels utskickade, eftersom mjölet i skeppan just höll på att taga slut, och inga slantar funnos till att öka på förrådet.

De fingo förstås full likvid för nattkvarteret, jag har aldrig hört till dem, som knuslat på styfrarna, då det gäller, har förresten själf försökt, huru det känns att gnaga på sista brödkanten, men sanningsenligt kan jag bedyra, att jag hellre skulle legat på ren snö, än i deras snuskiga fårskinnsfäll; nåh man fick inte vara alltför nogräknad vid slika tillfällen!

— Käringsen steg tidigt upp för att se till sina ögons lust, koskrället i den usla ladugården, men hon kom in fortare än hon gått ut och skrek, att där låg en kvinna ihjälfrusen på drifvan utanför. Vi skyndade alla ut och funno den stela kroppen, som vi släpade in för att se, om någon lifshank satt kvar. Den fanns och den fanns icke, ja lös mig den gåtan!

— Kvinnan var död som en stock, men barnet vid hennes kalla bröst lefde och — det var du det. Saken var icke vidare invecklad. Den döda hade boplats i en grannby, aflägsna såsom de äro i sådana obygdar. Hon var ung änka och skulle med sitt barn gå till prostgården i socknen för att taga ut flyttningsbetyg till annan ort. På vägen tröttnade hon i den djupa snön och lade sig på drifvan utan att förmå släpa sig de få stegen fram till stugan, som hennes skumma ögon kanske knappt sågo i vintermörkret. Ärendet hon hade blef således aldrig uträttadt, men till den ort hon nu gått, behöfdes intet flyttningsbetyg. Jag stack en sedel i handen på torparfar och bad honom se till, att kvinnan kom hederligt i jorden och — den moderlösa tog jag. — Ja du, jag satte dig i min stora vargskinnspäls, och där mådde du som en pärla i guld hela vägen.

— Hvar gång vi rastade, tog jag fram dig och stoppade varm mat i munnen på dig, då skrattade du, klappade händerna och slog pjäxorna i golvet som en pojke. Där var gry i dig, det såg jag från första stunden, håret stod tjockt som en enrisbuske om öronen på dig, och ögonen lyste som eldkol — så gaf jag dig namn, det hade jag rätt till, då jag fångat upp dig som en snöflinga i ödemarken. Wally Talvi det låter ju bra, inte sant, och ja — så är det inte mycket mer att säga. Jag kom hem med dig, kommenderade fram kläder och allt annat, hvad en sådan där flickunge kunde behöfva. Hvad brydde jag mig om, att Bina såg snedt på dig och kallade alltsammans för ett af „mina vanliga galna påhitt.“ Jag var van vid hennes gnat, och trotsa mig på allvar vågade hon ändå aldrig, så styfsint hon än var.

Han steg upp och gjorde ett slag fram och åter i rummet, sedan grep han efter en tidning och var snart så fördjupad i börsnoteringarna och gångbara kursen, att han synbarligen glömt Wallys närvaro.

Nu fick hon på egen hand fylla ut sitt unga lifs historia så godt hon kunde.

I minnet återsåg hon först en lång, mager gestalt med skarpa, bruna ögon och hopknipen mun, det var fru Bina Rissanen. Hon utgjorde egentligen ingen treflig hågkomst, men sann var hon, pålitlig och ytterst ordningsälskande. Ett omaka par voro de två, som äktenskapets band knutit samman. Wally hade ofta undrat därpå utan att komma till någon klarhet. Hon visste ju så föga om deras förtid, de

svunna dagar, då Juuno Rissanen frös och svalt och svalt och frös som föräldralös parfvel vid de stora skogshyggena i landets hjärta, hvarhelst en tapper pojke, aldrig van vid knot eller skonsamhet, kunde förtjäna en slant. Och han var nog den, som när han väl fått penningen i sin hårda, bruna näfve också kunde hålla om den och lägga på hög, tills den blef stor nog för någon anspråkslös spekulation, som alltid — tack vare ett medfödt affärsgeni — hade en underbar framgång. Detta var den ringa början, men när Wallys tillvaro flöt in i familjen Rissanens lif — likt den lilla, friska skogsbäcken i den breda, myndiga floden — då var fosterfadren redan en känd affärsman och gift med en fattig prästdotter uppifrån landet. När Wally senare reflekterade på saken, tänkte hon, att detta giftermål nog snarast varit en penningfråga för fru Bina, som hela sitt föregående lif trälät för brödet hos andra. Den egna härden och rikedomen var väl det som lockat, ty patron Rissanen var inte så god att handskas med, åtminstone för den som aldrig förstod att taga honom från rätta sidan.

Fru Bina hade ett surmulet lynne och en sträng kristendom, som dömde och fördömde både det egna köttet och alla andras med. Lifsglädjen fanns aldrig till för henne, och mannens mer och mindre oregelbundna vanor i yngre åren, utgjorde ett ständigt tvistefrö dem emellan, men ordning höll hon i huset, och det hade Wally nog erfarenhet af.

Det var svårt för ödemarkens ystra vildfågel att finna sig till rätta med sådan stränghet, om den också

senare skulle komma henne till nytta, men hvad barnet aldrig förstod, var denna fruktan för en helig Gud, som alltid vredgades och alltid fordrade.

Ibland blef hon så rädd, att tänderna skallrade i munnen, där hon låg i sin lilla bädd om kvällarna, när fru Bina till sitt sträfva godnatt tillagt: „Glöm inte att be om förlåtelse för alla dina synder Wally, du vet huru många fel jag fått rätta i dag, och Gud straffar olydiga barn. —

Ack hvad det var förfärligt, hon sprang ofta långa vägar om dagarna för att slippa höra fru Binas förmaningar, men om söndagen kunde hon aldrig komma undan. Då måste hon sitta stilla som ett möss på pallen och lyssna till en lång predikan ur en gammal svartpärmad bok, hvaraf hon i sin barnslighet knappt begrep någonting.

Du skulle rymma — skrattade herr Rissanen, då hon en dag beklagade sin nöd för honom — så gör jag hå, hå, hå, låt du gumman predika för tom kyrka.

— Ja det hade Wally nog god lust till, men samvetet tillät henne ej. Då fru Bina sagt amen med sin släpiga, entoniga röst kunde hon dock rusa i väg som ett yrväder rakt ut i skog och mark och ligga i gröngräset och höra på fåglarna och se rakt upp i den undersköna blå himlen. Den var så obeskrifligt vacker, kunde en så sträng och hård Gud verkligen ha en så härlig boning. Hon hade många tvifvel på den tiden, den lilla, brådmogna barnasjäl, som ensam skulle leta sig väg ut ur mörkret, och först långt senare lärde hon den enkla san-

ningen om gudomlig barmhärtighet mot ångrande syndare.

Fru Bina kunde aldrig skänka fosterdottern någon ömhet, det låg ej heller i hennes natur. Men hon var absolut rättvis och uppfostrade henne så godt hon förstod i sanningskärlek och ordning, en kanske nog hälsosam motvikt till fosterfadrens behandling af „lilla snöflingan“, den enda poetiska fläkten i hans sträfsamma, materiella tillvaro.

Han kunde aldrig neka henne något, slöt ögonen för hennes odygder och upptåg och sökte på sitt famlande sätt bevisa henne all den kärlek hans af lifvets kamp hårdnade hjärta nu värmdes af för henne.

Den goda pappa Rissanen — där darrade ett vekt drag kring Wallys känsliga mun, när hon tänkte därpå, tänkte på all den omsorg han städse hyst för henne, och ofrivilligt reste hon sig, gick bort och strök lätt med handen öfver hans sträfva, grå hår.

— Hvad nu då barn? — Han såg yrvaken upp ur sin tidning.

— Minns du, då jag kastade dina fina cigarrer i elden, hela bunten, för att du roat dig med att blåsa rök i ögonen på mig?

— Ja, jag kommer nog ihåg, att du var en liten vildkatt på den tiden.

— Men du straffade mig aldrig, så väl jag än förtjänat det!

Gubben såg en smula brydd ut: — Jag visste, att det inte kom från hjärtat, det var i grunden godt!

Wally skakade på hufvudet: — Obändig var jag och egenvillig med besked.

— Det lämnade jag åt Bina att ta ur dig — skrattade han — hon hade tillräckligt af båda sorterna själf, den kvinnan.

Wally log, då hon vände åter till sin drömvärld. Det var underligt att så där gå tillbaka i det förflutna, det hade hon sällan gett sig tid till, men i dag — — —

Höststormen for gnisslande kring de gamla murarna och pep i fönsterkarmarna, det accompanierade tankarna så bra tyckte hon.

Fru Binas förtjänst var det ock, att Wally kom i skolan. Hon tog redan tidigt hand om flickans bokliga uppfostran, och huru väl mindes hon icke den rödpärmade a b c boken, pekstickan och den stora, vackra tuppen, som aldrig värpte ens en sockerbit åt den lilla, halsstarriga lärjungen vid Fru Binas sybord. Kanske var det lärarinnans fel lika mycket som elevens, att framstegen voro så klena, ty under de senare åren hade skolan att uppvisa ganska goda resultat.

Först stretade hon visserligen emot att lämna hemmet och pappa Rissanen, men redan efter första terminen var Wally förtjust öfver det glada kamratskapet och skulle ej en enda termin velat försumma sin läsning. Den lilla vildhjärnan befanns också vara en mer än vanligt begåfvad elev, hon visste själf, att hon hade ovanligt lätt att lära sig och ett osvikligt godt minne, och så blef skoltiden för henne ett alltigenom ljusst och glädt minne för lifvet.

Åren gingo, nu gled fru Binas gestalt omärkligt bort i skuggornas värld. Att en person, som aldrig hvilat i sitt nit för hus och hem, och som på allvar velat det rätta från hennes trånga synpunkt sett, efterlämnade så föga saknad, det kunde den unga flickan ej förstå. Hon började hysa en nästan varm medömkan med den stackars skuggan, som icke mer hade någon plats i de närmastes krets. O Gud, det var ändå hårdt att aldrig ha varit älskad! Stackars, stackars döda!

Nu var Wally åter i hufvudstaden och utbildade sig i många olika ämnen, men främst i språk. Pappa Rissanen ville gärna kunna lysa med sin afgud en dag, och dessutom fick han ibland bref från utländska affärsfirmor, som det var roligt att höra Wally läsa upp. Hon som hade hufvud för allt hvad hon tog sig till — enligt pappa Rissanens bestämda öfvertygelse. Hvad skulle också en ung flicka i hennes belägenhet eljest företaga sig, hon hade ju fullt upp med pengar och carte blanche att köpa allt hvad ögonen lyste. I hemmet skötte tjänarna om allt, fadern hade tvärt förbjudit Wally att gå omkring i hushållet och träla och snoka som Bina i tiden. Hvarför skulle hon förstöra sina fina, hvita händer, då man hade aflönade hjon till det arbetet.

Nej hans dotter skulle inte gräfva ned sig i köket som en simpel piga, hon hade ingenting annat att göra än att vara vacker och glad och så väl klädd som möjligt — det var hans primitiva uppfattning af „ett fint fruntimmer“. När hon därtill kunde spela ett konstigt stycke för hans affärsvänner vid

en middagsbjudning, så att han riktigt fick skryta med hennes talanger, kände hans förtjusning inga gränser.

Alltså tog Wally lifvet sådant det var, studerade efter smak, lärde sig rida, var en skicklig skidlöperska och dito skridskoåkerska, samt roade sig med de nöjen hennes ungdom och rikedom i förening tillstodde henne. Under tiden växlade deras hem ständigt plats från en ort till annan. Patron Rissanen förde ett rörligt lif, och ombyte var han van vid från ungdomen. De långa skogsresorna förekommo väl alltmera sällan och skedde för det mesta numera i boggivagn med raster vid de bästa restauranter — men helt kunde han aldrig aflägga gamla vanor, och därför stannade alltid mycket af grofhuggaren kvar hos honom. Wally visste intet om arbetsårens slit och släp, hon hade alltid fått lefva som liljorna på marken och bredt ut sin skimrande krona i strålgansen från gamle Rissanens dyrt förtjänta guld.

Allt hvad hon åstundat hade hon fått, världen är frikostig med sin ynnest för den som kan betala bra, och när Wally nu tänkte tillbaka, förstod hon först fullt, huru lyckligt och sorgfritt hennes lif alltid varit, och huru mycket hon hade att vara tacksam för.

Ack, det fanns ju så mycken sorg i världen, så mycket elände, så stor fattigdom — om man skulle kunna lindra — — —. Hon sträckte ut sina unga, kraftfulla armar, hon hade aldrig arbetat hon som andra, och likväl kände hon sig så stark, stark till och med att kämpa mot en hel värld — men det

hade gamla Rissanen ingen aning om, där han satt så lugn med de guldbågade glasögonen på sin tjocka näsa och läste, då skulle han blott lugnt förklarat, att han arbetat alldeles nog för dem båda.

Hon var dock icke nöjd därmed — där drogo så många tankar genom Wallys själ i ensliga stunder; skulle hon aldrig få blifva eller vara någonting af och genom sig själf? Hennes ögon blickade djupa och mörka in i framtiden, som om hon velat genomtränga dess dunkla förlåt. Hon förstod ej, att det är en mild hand, som sluter den fast för mänsklig blick, att det för hvarje jordevandrare är godt att icke behöfva bära morgondagens börda.

Därute drog vinden tungt fram sin ensliga väg genom parkens löflösa kronor, öfver stubbåkrar och vissnade ängar, det ljud som suckar och sakta kvidan, än närmare, än fjärmare.

Var det Bollstanäs gengångare, som kvedo efter det som varit, klagade öfver att den siste ättlingen, ensam och arm, dragit bort från fädernegården?

Det var förfärligt tragiskt alltsammans! Gamla Antonetta, som inte begärde någonting bättre än att få tala om forna tider, hade berättat så rörande om rikedomens härlighet under glansperioden och sedan om gamle barons och hans sons hopplösa kamp mot fattigdom och bekymmer.

Att hennes „unga herre“ inte mer regerade på Bollstanäs, det kunde gumman aldrig förlika sig med, och så långt hon vågade, visade hon det ock gentemot den nya ägaren, men fröken Wally hade hon fattat tycke för från första ögonblicket, hon såg så

stolt och hög ut, och Antonetta behöll sin smak för „det förnäma“, det hade hon alltid varit van vid — sade hon.

Och sen att tänka, att baron Hjelm måst lämna sin målning, det som var hans kallelse och hjärtans lust. Ja det var minsann inte mer för honom att sitta i Italien och måla präster och papister, menade den gamla hushållerskan och torkade sina tårade ögon på förklädssnibben, det var alltid så tungt för henne att tänka på, att en rik mans son till slut skulle slita för dagligt bröd, men vår Herre visste väl sina vägar — — —

Och sedan, om inte baron Erik varit en så bra gosse, ja riktigt af bästa sorten — det ville hon gå i godo för, och fin var han alltigenom, men ändå vänlig och höflig också mot tiggarfolk.

Ja Antonetta kunde prata, när hon en gång kom i farten och i synnerhet då talet föll på unga baron. Men hon berättade också en massa smådrag ur slottets fornkrönika, och om dem som lefvat där, ja till ock med spökhistorier och gamla sägner hade gumman på lager.

Wally, det skeptiska nutidsbarnet, log så smått åt den språksamma gamlas svada: Naturligtvis skulle väl ett gammalt slott som Bollstanäs ha sina gengångare, någon harneskklädd riddare, som skramlade med svärd och brynja i den forna riddarsalen, eller en hvit fru, som ljudlöst sväfvade genom de långa, skumma korridorerna.

— Ja, ja men — hushållerskan såg sig skyggt omkring, det var just inte rådligt att tala om sådant,

och den som litade till vår Herre, trodde visst ej på slikt — men visst hette det ju, att stamfrun visat sig då och då under tidernas lopp. För sin del hade hon då aldrig sett någonting besynnerligt, bara i lilla trappan, och det sade andra också. Det var en hvit, skimrande skepelse, och alla påstodo, att det var baron Eriks mor, aflidna friherrinnan, som gick igen för att vaka öfver sonen.

Första gången kom hon, då han låg i bröstfebern, och doktorn trodde det gällde lifvet, och så när han en gång som pojke föll af hästen. Ja fröken kunde gärna skratta, men innan han for nu senast, såg trädgårdsmästarens Anna henne alldeles tydligt i trappan, då suckade hon också så tungt, stackare!

Den goda hennes nåd, hon kunde väl aldrig ana, att hennes enda son en dag skulle få gå från gård och grund — — —

Så lät Antonetta mången gång tungan löpa, och Wally hörde på utan att afbryta henne. Man borde ju unna en trofast, gammal själ den ringa förnöjelsen, men när hon denna dystra höstafton tagit godnatt af sin far och med sin lampa gick upp till det rum hon själf utvalt åt sig — den aflidna friherrinnans arbetsrum — kunde hon ej afhålla sig från att kasta en skygg blick omkring sig. Det fanns verkligen många mörka vrår i de långa korridorerna och den där lilla trappan, ja den hade sin begynnelse just utanför dörren till hennes sofrum.

IV.

Efter den väldiga omstörtningen i sitt lif och brytningen med alla gamla förhållanden kände sig Erik Hjelm till en början nästan bedöfvad. Det var ingalunda lätt att genast finna sig till rätta i den nya belägenheten, och det var därför också först småningom han — så att säga — åter kom till sig själf.

Men den stora tomheten och skilsmässan från fädernehemmet efterträddes dock af ett visst lugn. Efter en lång, fruktlös kamp, en drunknandes fåfänga räddningsförsök på den sviktande plankan, erfor han en känsla af ro vid tanken på, att han uppgifvit allt och kunde se framtiden an med en redlig mans uppsyn.

Han kom också ganska snart underfund med, att han egentligen ej behöfde så mycket för att fylla lifvets oundvikliga behof. Trots all den komfort han hittills städse varit omgifven af, saknade han ej, hvad han såg sig tvungen att nu törsaka.

Hur ofta mindes han ej denna tid mången fattig målarbroder därnere, som frusit och svultit och slitit ondt på tusen sätt, medan han i sin eleganta atelier kunnat inrätta sig efter behag. Och likväl, huru gärna skulle han ej nu bytt lott med den torftigaste af dem, blott han fått återtaga den kära, så länge försummade penseln.

Hans sätt att roa sig hade ju aldrig bestått i att slösa bort pengar på sport och utelif af olika slag, därför saknade han icke heller några nöjen, det var blott krafvet på att få fullfölja den afbrutna kallel-

sen, som likt en gnagande mask tärde på honom. I allmänhet hade han helst lefvat, hvad man kallade „ett enstöringslif“, blott i umgänge med några få sympatiserande vänner. Sålunda inrättade Erik det äfven nu för sig, samvetsgrant uppfyllande de läroplikter han åtagit sig.

Blott då och då under en ledig stund tog han fram ritstiftet, men det var oftast nästan med ondt samvete, ty han kände, att åt konsten måste man gifva sig helt, och hans nuvarande verksamhet kunde därvid lida men. Det föreföll honom stundom som en dröm, att han någonsin varit med i de muntra artistkretsarna borta i Paris och Rom, och att han en gång med hela sin energi fått kasta sig öfver arbetet där. Det var en öm punkt i hans innersta, som knappt tålde vidrörande, det kände han, en oöfverskådlig förlust, som intet kunde ersätta. Men tiden läker alla sår, heter det ju, och Erik Hjelm försökte med godt resultat resignera.

Det var blott någon dyster skymningsstund som han tog fram forna minnen, forna glada förhoppningar. Då undrade han också ibland, huru det nu såg ut på hans gamla Bollstanäs under den nya regimen.

Han hade god tid till reflexioner under sitt enformiga och jämförelsevis ensliga lif, och då kom han äfven till att analysera vissa sidor af sin egen karaktär.

Enhvar mottager ju mycket likasom färdigt af sin omgifning och de förhållanden, under hvilka hans utvecklingsår förrunnit. Åsikter och uppfattningar

bilda sig ofrivilligt därefter och forma sålunda i viss mån hela lifsåskådningen.

Så hade det delvis skett med Erik Hjelm, uppfostrad som han var i ett gammaldags, aristokratiskt hem, där man ännu strängt fasthöll adelskapets vikt och anornas helgd och med välvillig nedlåtenhet betraktade världen där nedanom — omedvetet hade han insupit dess luft.

Han skulle visserligen föraktat sig själf, om någon på goda skäl kunnat förebrå honom bördsstolthet, och ansett sig själt som en narr, om han hållit på barontiteln bland sina enkla artistkamrater, där man ju för längesedan kastat allt sådant öfver bord som värdelöst glitter.

Men i grund och botten var han likaväl alltid den forne ädlingen, som aldrig blef helt frigjord från barndomshemmets starka intryck. Han kände det kanske först då fullt, när han stod i begrepp att afstå Bollstanäs åt patron Rissanen.

Då var det, som den gamla klyftan från fordom mellan två motsatta stånd plötsligt vidgat sig för honom till ett oöfverstigit svalg. Skulle han väl känt sig lika pinsamt berörd att skiljas från fädernehemmet, om en af dem han kallat like stått där i denne nye ägares ställe? Så frågade Hjelm sig själf, medan tanken på att den där robusta människan skulle väga ned parkettgolven med sina platta jättefötter och blicka ut genom samma fönster som hans döda förfäder förekom honom obeskrifligt motbjudande.

Nu, långt skild från alla gamla förhållanden och

midt inne i det verksamma lifvet, den stora bikupan, där enhvar hade sin plats, sin uppgift att fylla, var det som skulle med ett ryck årtiondens band — nyligen ännu så starka — plötsligen murkna fallit i sär. Det förekom honom, som skulle han tidigare lefvat „i säck“, som det heter, och den nya tidens sociala problem stego nu fram rundtomkring honom; det var att studera och jämföra, samt därvid låta föräldrade begrepp sjunka såsom utnötta och obrukbara.

Hemma på Bollstanäs hade det ännu i mycket rådt ett patriarkaliskt tillstånd, gammalt arf också det från flydda dagar. Underlydande sutto på sina goda torp och lägenheter från far till son, de hade fördelaktiga villkor och brydde sig föga om tidsströmningarna ute i världen. Husbonden hade alltid för dem varit hufvudet, som förstod att vist och väl regera sitt lilla rike, och vördnaden för honom låg i blodet åtmistone hos de gamla.

Den nya tidens vind skulle för visso också blåsa in där, tänkte Erik — nu förstod han det klart, en dag, kanske snart, skulle alla spår från det förflutna vara utplånade på det gamla godset och nya slakten, nya vanor och åsikter träda i stället.

Då man rätt begrundar saken, var det blott samma väg historien gått i stort — bland världsriken och nationer. Det ena efterträdde det andra, och hvad nu särskildt Bollstanäs angick, så hade kanske i grunden patron Rissanen mera rätt till jorden än han.

Huru hade icke denne man sträfvat och arbetat ett långt lif, samt genom outtröttlig energi och stän-

diga ansträngningar skapat sig den rikedom, som nu lade makt och ägodelar i hans händer. Det var ju blott mödans välförtjänta lön, då han själf där-
emot utan minsta förskyllan kallat gården sin.

Nej, man borde aldrig strida mot förhållandena, det blef alltid mer eller mindre den gamla kampen mot väderkvarnarna, han kände att fördomarnas knappt märkbara, men ej därför mindre sega tryck lossats, och tanken på, att han hädanefter var ingenting mer än en man i ledet, en af dem som kämpade med i den stora hären på lifvets vida arbetsfält, hade också sitt värde. Det gaf en styrka, som hans något veka, ideelt lagda karaktär hittills saknat, men någon användning för glansen af ett gammalt namn och en obruten ättelängd, det hade Erik Hjelm ej mer.

Han tänkte på den bleknade skölden öfver portalen på Bollstanäs — var det en varsel — han log — nej en symbol var det på allt det förgångna. Den blankaste vapenskölden var ett ofläckadt namn, och det gällde lika för hög och låg, ädling som tiggare. Samma fordran kunde ställas på dem alla och blef så till ett band, som förenade de mänskliga individernas kedja in i det oändliga.

Och Erik Hjelm, som ännu nyss känt sig så ensam i världen, lika mycket för det inåtvända i sin natur, som af brist på närstående, ryckte med dessa vidsynta tankar hundratals steg närmare! „det stora brödrskapet“, som ofullkomligt sammanhållet här, kanske först i „det tusenåra riket“ skall nå sin fullkomning.

Dessa reflexioner, någon gång diskuterade i den lilla vänkretsen, som stundom samlades hos Hjelm om kvällarna, hjälpte honom också till en del att fördrifva den aldrig släckta längtan, som städse grodde inom honom, ty han var en äkta artistsjäl, och sådana lämnar konstens genius aldrig i ro. Tills vidare ville han dock ej lyssna till den lockande rösten, utan försöka nöjas med sitt anspråkslösa lärarvärf, men längre fram — — —. Ja han kände, att den tid nog skulle komma, då hans längtan blef honom öfvermäktig, men huru hans planer då skulle låta realisera sig, det kunde han ännu ej inse. Han var nämligen tills vidare alltför rädd att sätta sig i skuld och draga öfver sig nya bekymmer för att våga hängifva sig åt de frestande konstnärsdrömmarna, men hoppet ville han nog gärna behålla.

Han måste småle, då hans gamla vän, kandidat Müller gemenligen „filosofen“ kallad för sin ofta rätt komiska disträhet, grubblande undrade om icke Hjelm hade någon onkel i Amerika, som kunde lyckliggöra honom med ett oväntadt arf. Fanns icke i hans otadliga släkt någon vildhjärna, som skuddat gamla världens stoft af sina fötter och där ute i fjärran Västern skurit guld med täljknif eller upptäckt någon rikt gifvande diamantgrufva.

Erik log som nämndt åt dessa funderingar. En onkel hade han ju nog — så godt som den enda anförvant han ännu ägde i världen — men han hade veterligen aldrig satt sin fot på det fria Amerikas jord, utan trampat en mindre framstående militärs regelrätta stråt österut. Nu lefde han på en anspråks-

lös pension i X-stad, ett gammalt original af äkta skrot och korn.

Filosofen såg besviken ut, där var tydligen ingenting att vänta. Stackars Hjelm hade tyvärr inga framtidsutsikter alls. Ja det visste Erik också själf bättre än hans välmenande kamrat, han måste nog lita till sig själf i det afseendet, men till en början gällde det nu att bida och låta sig nöja.

Müllers löjliga påhitt föreföll honom dock lustigt nog att skrivas ned i nästa bref till ryttmästarn, som enträget uppmanat sin unga vän att åtminstone på detta sätt någon gång låta höra af sig.

— Du ser kära Arnold, skref han, att jag ännu har dem, som med välvilja tänka för mig, om deras välvilja också blott realiseras i några utopiska fantasier, hvilka dock — det medgifves gärna — tjäna som ett upplifvande skämt, en liten pikant krydda i den enformiga hvardags soppan. För dig, min trofasta, gamla vän, må jag ju gärna tillstå, att min konstnärssträfvan ibland griper mig rent af öfverveldigande, så att den förorsakar mig riktiga kval, som om hvarje svinnande dag vore ett försummadt tillfälle. Men jag kämpar manligen må du tro, och kanske det är till nytta att sålunda öfva sig själf i förnekelsens sannerligen rätt svåra konst.

Gamle onkel öfversten i X stad har väl ungefär samma uppfattning af artister som kära far på sin tid, och skulle väl svårligen, äfven om han ägde några dolda skatter, vilja förhjälpa mig till ett så dåraktigt företag som att fortsätta mina målarstudier.

Nej vänta och bida är en god sak vän Arnold, och det har numera blifvit mitt valspråk.

Trogen denna devis, som för visso aldrig tillhört det gamla sköldemärket — visste väl forna tiders riddare och svenner något om tålmodets tysta kamp — nöjde sig Hjelm under tiden med sitt ritstift såsom en kär förströelse efter lektionerna.

I sin portfölj hade han en liten, lätt nedkastad skizz, som han flera gånger redan tagit fram och bättrat på. Det var egentligen bara en studie, ett vinlöfskantadt fönster i en gammal tjock mur och inom denna ram en ungdomlig flickprofil med ett väl uppburet hufvud, en ståtlig kungslilja på sin stjälk — den liknelsen gjorde sig helt opåkallad.

Han log ibland, när han drog en linje här, eller gjorde en skuggning där. Bilden återförde nämligen så lifligt i hans minne den lilla episoden i parken på Bollstanäs sista morgonen — mötet med nye ägarens unga, vackra dotter. Ty att hon var vacker, det hade hans målarblick genast uppfångat, men han betonade gärna epitetet ung, då han smålog åt hennes flammande vrede och de blixtrande ögonen.

Att han försmått hennes vänliga tillmötesgående, var väl något en sådan ung dam hade svårt att ursäkta, det förstod han så väl, men saken kunde nu en gång icke hjälpas, och så tog han nästan som för att göra bot åter fram den lilla studien och gjorde däraf den läckraste bit en artist kunnat begära.

Till och med för hans egen stränga självkritik framstod den i fördelaktig dager, och tanken på att en dag förvandla den till en verklig tafla dök tyst

upp inom honom, ehuru bilden tills vidare lades till hvila i portföljens gömma, medan tidens svala hand strödde glömskans balsam öfver gamla sår och väckte lif i kolnade förhoppningar.

V.

En vårkväll i norden, hvem kan måla dess tysta, skära fägring, de knoppande skogarnas väntansfulla sus, bäckarnas sorl inifrån det gröna djupet och talltrastens underfulla sång.

Erik Hjelm hade njutit af näktergalarnas drillar i Heidelbergs slottspark och storstädernas lustträdgårdar för att ej nämna södern, dock lyssnade han nu, knappt vågande andas, till de kära, välkända tonerna ur den lilla, grå sångarens fina strupe och kände såsom väl mången före honom det förnummit, att han i djupaste grunden dock var och förblef en son af sitt land, den kulna, mörka, älskade nordens.

Kanske denna känsla inom honom också vuxit sig starkare just nu, då han åter efter de gångna årens tålmodiga väntan såg sig försatt i tillfälle att anträda en långresa till utlandet i och för konstnärliga studier.

Ja, det som så länge lefvat blott i hans obestämda drömmar, hade nu — så otroligt det än föreföll — blifvit verklighet. Filosofens vidunderliga fantasi om en rik onkel höll på att realiseras — det hela var verkligen sagolikt.

Senaste sommar hade Erik på en turistfärd under ferietiden uppsökt den gamle öfversten, hans fars kusin, som tog emot honom något kärft på tvärviggs manér, men sedan tinade upp, kanske omedvetet berörd af slätkänslans makt, så att de åtskildes som relativt goda vänner. Enstöringens bo var trångt, och hela hushållet lindrigast sagdt högst ekonomiskt anordnadt. Där såg ej ut att gömmas några skatter i de målade skåpen och de simpla furuborden men likväl — — —. Ja det var just det märkvärdiga i saken — likväl hade onkel Bernhard nästa vinter tillskrifvit Erik ett högst originellt bref, med anbud om ett betydligt lån räntefritt på obestämd tid, med löfte om mer efter behof, ifall han beslöt sig att på våren resa ut — för hvad ändamål — ja det visste han ju bäst själf.

Eriks trängtan ut hade just på nyåret åter stigit i förgrunden, och medan han grubblade öfver medlen att nu på allvar kunna tillmötesgå den, anlände detta synnerligen liberala anbud, som en öfverraskande men tydlig fingervisning, att han borde gripa det gynnsamma tillfället i flykten.

Naturligtvis tänkte han först och främst på att skynda till onkeln för att framföra sin glada tacksägelse och närmare diskutera saken, men gubben skref ett så tvärt afböjande svar, klagande öfver sin gikt och hushållerskans humör etc., att Erik helt och hållet måste slå denna plan ur hågen.

Han fick blott anvisning och adress på en person, något slags juridiskt ombud, som skulle arrangera penningtransaktionen, och som han hädan-

efter i allt hade att vända sig till. Någon tack ville den knarrige, gamle enstöringen tydligen inte veta af, han var synbarligen ett riktigt gammalt original af renaste vatten, sällsynt nog i den nya, allt nivellerande tidsåldern, tänkte Hjelm — sådana kan man ej omvandla efter behag, man måste låta dem gå sin egen väg, och därför fann han det också klokast att rätta sig efter öfverstens önskan och endast med all energi göra sig beredd för resan.

Advokaten som han hade att göra upp med — herr Abel Rutkvist — stod det på hans anspråkslösa ytterdörr — var en liten, krokig, flintskallig herremän, torr som en spån och så ordkarg, att han aldrig öppnade sina tunna läppar mer än för det nödvändigaste, hvilket ju på det hela var så tämligen likgiltigt för Hjelm, då hans affärsvana tycktes vara öfver allt beröm. Det var den lättaste sak i världen att komma öfverens med honom.

Det sista Erik ville företaga sig, innan han lämnade landet, var en kort utflykt till hemtrakten för att taga ett långt farväl af den gamla familjegraven. Lifvet var ovisst och hvem visste, när eller huru han skulle återse den. Han hade också lofvat dröja en natt öfver hos vännen ryttmästarn, som längtat att råka honom.

Alltså stod han nu i vårkvällens ljusa skymning på den välbekanta platsen, lutad mot gallergrinden, medan talltrasten sjöng i de knoppande lönnarna om lif och hopp midt bland förgängelsens vårdtecken.

Det slog en kylig fläkt emot honom från murtorna, dit vårsolens varma strålar ej fått tränga, men

hvad var det? Såg han en syn, då han tyckte sig varseblifva samma grönska därinne, som hans hand en gång kärleksfullt anordnat i afskedsstunden. Fina, gröna slingor smögo sig smekande kring de gamla, mörknade epitafierna med sina fotshöga inskriptioner, och öfver den dystra järnluckan till grafhvalfvet därinunder höjde sig ett helt berg af friska, gröna kransar, som med cypressernas kryddoft fyllde det lilla kapellet.

Stum stod han länge på denna fläck — den enda i världen — som han ännu kunde kalla sin och lät omedvetet de fina palmladen glida mellan fingrarna — hvem kunde ha prydt denna graf så rikt — hvem hade han männe att tacka därför? Var det möjligen gamla Antonetta, den trogna själen!

Nej, då skulle skogens buskar och träd fått lämna sin tribut till kransarna, nu voro de vackert flätade af blad och kvistar från ett välförsest orangeri, därpå kunde man icke misstaga sig. Var det — kunde det väl vara — han visste ej, om han skulle kunna tacka en främling för en sådan uppmärksamhet — det var ju nästan som ett ingrepp på hans sista territorium.

Långsamt vände han sig bort och stängde gallerporten efter sig. Därute vid kyrkogårdsmuren stod den gamla hushållerskan och hälsade, medan hon förstulet betraktade sin forna unga herre med nyfiket intresserade blickar.

— Jag tänkte jag skulle passa på nyckeln, så att baron slapp besvära sig uppför backen till min stuga en gång till -- sade gumman med sin bästa

paradnigning — man hade ju dock i sina dar slitit ut månet par skor i friherrliga trappor.

Erik nickade vänligt. — Hvem har klädt grafven? — frågade han sedan en smula kärft.

— Det har fröken Wally gjort — sade Antonetta värdigt — här har aldrig saknats hvarken blommor eller grönt, allt sedan baron lämnade Bollstanäs.

Erik stod ännu med handen på låset — kors bevara oss hvad han i den stunden liknade sin far, ackurat som gamle baron i lifstiden, när han höll på att taga humör. Antonetta var riktigt förbryllad och ej så litet orolig tillika, hon hade synbarligen väntat sig en helt annan uppfattning af öfverraskningen i grafkapellet. Så vackert som fröken Wally alltid ordnat där, riktigt som om griften tillhört henne själf, och nu stod baron Erik där utan ett ord till beröm, han som alltid brukat vara så tacksam för allra minsta vänlighet.

Ja med de förnäma fick man då aldrig räkna som med annat folk.

Nu vände Hjelm sig mot henne — nu skulle han väl — — — nej, han sade alls ingenting mer än: Farväl kära Antonetta, det går väl nog tider om, innan vi se hvarann igen — och så gick han.

Antonetta tog nyckeln till familjegravven och begaf sig långsamt bort med sina små, trippande steg, men det förväntansfulla uttrycket i hennes blick hade lämnat rum för en viss besvikenhet, det kunde hon rakt inte rå för.

Erik Hjelm satt länge uppe med ryttmästarn denna kväll, ty det var ju som vännen Arnold sade

„den enda afton de hade att prata bort, och en massa saker hade de att tala om“.

Först var det nu den förestående studieresan och Eriks framtidsplaner i allmänhet, och så skulle värden berätta om sig och sitt. Sedan kom man till sockneförhållanden och grannarna. Erik såg ju ej med nöje, att Bollstanäs krönika var ett synnerligen kärt ämne för ryttmästarn, men det kunde ej hjälpas, den gamle „pratmakarn“, som hans vänner ofta med skämtsamt gemyt benämnde honom, måste få hållas.

Nå, patron Rissanen, om honom hade han i det hela icke mycket att säga. Han var ju något grötmyndig och högröstad, men längre kom det inte heller — ehuru han förstås var liberal när det gällde, och gärna visade sig gentil i penningväg, då något större företag var å bane inom kommunen. Ja man fick lof att vara tacksam, han hade nog hjälpt upp några trassliga historier, så att församlingen på sätt och vis stod i skuld hos honom. Pengar voro en god sak ibland, det kunde ej nekas, och det hade den här patronen i öfverflöd märktes det. Dottern fick nålpenngar som en furstinna, — man talade om tusental — nå, hon hade väl användning för dem, huru mycket det nu var.

Jordbruket förstod Rissanen sig inte på, hade tagit till Bollstanäs en riktig fuskare till inspektor, så det bar alldeles till fjälls, men hur det var tog unga fröken saken om hand, skaffade en skicklig rättare, som skötte sig som en karl och stället med.

Gården hade gått uppåt betydligt, ja Hjelm måste förlåta, att han sade det, men det var ju rena san-

ningen, och den nya ägaren behöfde aldrig se på utgifterna. De sade, att fröken Wally fick ställa och ordna med hela godset precis som hon fann för godt — man vände sig redan till henne mer än till patronen — ja den där flickan, hon var af äkta sorten — och ryttmästarn slog ut med handen, som om han fäktat och velat afväpna en motståndare, och likväl satt Hjelm där helt stilla och lyssnade utan en enda invändning till hans vidlyftiga beskrifningar.

— Fröken Wally hade mera förstånd i sitt lillfinger, än hennes pappa den maffen, fast han ju nog varit skicklig affärskarl förstås. För resten var han inte hennes far, hon var fosterdotter i huset, men upptagen som eget barn och skulle få ärfva hela tutten en gång, fast hon bar ett annat namn.

— Hon var således inte en fröken Rissanen?

— Nej, jasanya du har inte hört det förr? Gubben lär funnit henne i en snödrifva en gång halft förfrusen — det lät nästan romantiskt.

— Fröken hade anställt forstmästare och skogvaktare för att sköta om de väldiga timmerbestånden — o, o där skulle du fått rikedomar min bror och sluppit gå från gård och grund — ryttmästarn blef så ifrig, att han riktigt drog efter andan — i forna tider aktade ju folk sin skog mer än egna barn, tills den stod och ruttnade ned^a på platsen som gammal bråte. Du var inte heller bättre Erik, kommer du inte ihåg mina goda råd, men dem slog du i vädret — Aldrig blir jag skogssköflare för att rädda Bollstanäs, hette det, och nu — — —

— Nu har en stockjunkare fått vinsten, menar du — Hjelms ton ljöd lätt ironisk.

— Nej det menar jag ej — sade ryttmästarn och reste på sig för att tända en ny cigarr — gubben Rissanen får icke röra en pinne utan dotterns lof, må du tro, skogen skall skötas efter de noggrannaste beräkningar, förstår du!

— Godt!

Hon har också anlagt en hönsgård i stor skala, hör du, och restaurerat orangeriet samt ställt upp ett stall, som verkligen är syperbt. — Ja min bror, du skulle se henne spränga förbi på sitt engelska fullblod, det är en syn för gudar — ryttmästarn var alldeles entusiasmerad — hon sitter verkligen till häst som en Diana. Jag förstår aldrig, huru en person vid hennes ålder, ett ungt fruntimmer, kan slå sig ut med allt hvad hon tar sig för, men så är hon också i farten från morgon till kväll. Hon har både hufvud och hjärta den tösen och tja — kraft och energi och — och hela bunten.

— Vet den där fröken, att du gjort dig till hennes riddare? frågade Erik med ett godt löje.

— Åja, och hon tycker rätt bra om mig — förklarade herr Arnold tryggt — jag brukar allt emellanåt spela ett parti schack med henne, och då forska vi tillsammans i Bollstanäs gamla häfder — hon är en t-n till bra åhörarinna — riktigt manar en till att slå upp språklådan.

Hjelm tänkte road, att det ej torde falla sig alltför svårt.

— Ja den här Rissanen, han har nu polityr på

sitt vis, fast den är tämligen löst påsmetad, men flickan är andra generation ser du — det är ju den vägen det skall gå! Fastän jag visserligen aldrig får i min skalle, hvarför våra gamla familjer nödvändigt måste gå under och lämna sina gods åt sådana som patron Rissanen et konsortes.

Hjelm hade kunnat förklara sin egen öfvertygelse i detta ämne, och till hvilka resultat hans reflexioner ledt honom, men han trodde ej, att vännen Arnold fullt skulle förstått honom — han hörde ej till dem, som tyckte om att i stillhet spekulera rörande den ena eller andra frågan.

Slutet på hans berömmande omdöme angående fröken Wally resulterade i den lugnande försäkran att, som han sade, Bollstanäs var i goda händer.

Hjelm solde ej mycket den följande natten, därtill hade han fått alltför många och växlande intryck, hvilka delvis ock rifvit upp lika många smärtande hågkomster, men natten var underbart ljus och stilla, särskildt för den som kom från hufvudstadens bullrande gator, och sedan låg han i den tidiga gryningen och lyssnade till fåglarnas morgonkvitter. Det ljudet skulle hans öron icke fånga på mången god dag, därför ville han gömma på det som ett ljuft minne från hemmets skogar.

Här var dock vackert med den rika odlingen hvart ögat såg — tänkte Hjelm, då han några timmar senare rullade i väg mot den aflägsna järnvägsstationen. Han skulle gärna sett, att färden icke tangerat Bollstanäs område, det kunde dock ej undvikas, ehuru han ej kunde se själfva slottet och ej ens

minsta skymt af parken. Bäst så, han hade nu en gång resignerat och ville ej fylla sitt sinne med tyngande vemod, nu när han med all energi ville egna sig åt arbetet för framtiden.

Nu krökte sig också landsvägen just vid den rödmålade ladan, där han som pojke tumlat i höet med en liten kusin, nu längesedan död — sedan bar det rakt fram och bort mot andra marker, men i detta ögonblick dök där upp bortom gruppen af gamla aspar en brun häst med sin ryttarinna.

Den skyggade till och kastade sig lätt åt sidan, utan att handen som höll tyglarna släppte sitt stadiga grepp, och sålunda tvangs det lifliga djuret att kråmande stanna orörlig, ehuru dess fina näsborrar skälfde af otålighet.

Wally, ty det var hon, strök sakta hästens glänsande hals. — Corinna stilla — stilla — och Hjelm tog af hatten samt bjöd ryttmästarns gamla kusk att hålla. Han var icke så litet häpen öfver den ståtliga uppenbarelsen på hästryggen, som så plötsligt hejdat hans färd, men fann sig dock och sade artigt: — Jag står i skuld till er min fröken för smyckandet af min släkts hvilorum.

Det lyste till i de mörka ögonen under den klädsamma ridhatten, och hon böjde med osökt behag sitt vackra hufvud — som en blomma på sin stängel, helst en lilja — afgjorde artistsjälen hos Hjelm.

— Jag var rädd, att ni kanske skulle taga det som en djärfhet å min sida — sade en välklingande flickröst — jag menar mot edra kära döda!

Huru riktigt hon analyserat hans första känsla, men under den stilla vårnatten hade han kommit på andra tankar, ja känt sig rörd af en främlings hänsynsfulla pietet för ett gammalt minne, därför kunde han nu med en underton af värme upprepa sin tacksägelse. — Var öfvertygad om, att jag på min ensliga stig i främmande land skall bevara denna er godhet i tacksamt minne.

Han lyfte än en gång på hatten nästan vördnadsfullt, tycktes det, och Wally böjde sitt hufvud till farväl. Så skildes deras vägar, ryttarinnan tog af på en skogsstig, och åkdonet rullade vidare i vårmorgonens strålande sol. Men när tåget brusade bort genom knoppande skogar och nyplöjda fält, förbi små, röda stugor och björkhagar, där sipporna just stucko upp sina blyga hufvuden ur mossan, gingo Hjelms tankar många gånger tillbaka till hans andra möte med Wally Talvi. — Båda hade haft ungefär samma karaktär, båda påminde om någonslags uppenbarelse från sagovärlden. Med beundran erinrade han sig i dag den högresta gestalten på den vackra, bruna hästen, riddräktens mjuka fall och de svarta ögonens ljusblixt under hattbrättet; hon var verkligen en imponant företeelse denna fröken Wally, som vännen Arnold beundrade och — hon var inte gamla Rissanens dotter. Han visste ej rätt, men omedvetet erfor han ett visst nöje därvid.

Nå väl, hvad mer — Bollstanäs var i goda händer hade ryttmästarn sagt, och han själf — ja han fann henne vara en både vacker och värdig representant för de gamla traditionerna på stället, ack det

var ju allt hvad han någonsin kunnat önska. Godt så, nu kunde han lugnt lämna allt det gamla bakom sig och obunden af minnen och omsorger kasta sig öfver det kära arbetet, tack vare den hederlige onkel Bernhards öfverraskande förslag. Det var verkligen liberalare än Hjelm någonsin kunnat tänka sig — den gamle enstöringen, men han hade i alla fall handlat mot honom som en anförvant och äkta ädling. Det var nära att den fint uppfostrade Erik Hjelm kastat resmössan i vagnstaket och ropat hurra, så pojkaktigt glad kände han sig vid tanken på, att han nu var på väg mot sina länge närda önskningsmål.

VI.

Wally Talvi satt vid sitt skrifbord i fönstersmygen i det rum på Bollstanäs, som hon från första dagen utvalt åt sig. Det utgjorde nu hennes „dagligstue“ och var utomordentligt trefligt och komfortabelt inredt med mjuka mattor och rika draperier. Hon hade själf ordnat det hela och så småningom under årens lopp, allt som hon själf utvecklats från den oberäkneliga, öfersvallande lifliga yrhättan till en energiskt verksam och tänkande kvinna, hade också rummet, där hon helst uppehöll sig, mer och mer fått sin prägel däraf. Nu kunde man vid första anblicken säga, att det beboddes af en personlighet.

Några finare stålstick — reproduktioner efter Rafael — hängde här och där på de med måladt lärft

klädda, från fordom mycket väl bibehållna väggarna, och den blommiga kakelugnen på sina svarfvade fötter gjorde ännu i dag ett solidt intryck. Möblerna voro i stil därmed om också icke antika, det hvilade en lugn harmoni öfver det hela, särskildt öfver den bekväma hvilstolen, höljd af mjukt, hvitt skinn, invid den flyttbara bokhyllan, som var öfverfylld af böcker och tidskrifter, allra mest verk rörande skön konst.

Detta rum hade i forna tider hört busfruarna till. Härifrån hade i svunna dagar borgens härskarinnor vinkat sin hälsning till välkommen åt den hemvändande husherrn, och här hade de vid slända eller långrock tänjt den hårfina tråd, hvilken sedan såsom böljande linneväf fyllt ekskåpens hyllor eller de väldiga, järnbeslagna kistorna nere i fataburen.

Här hade de väl också som unga drömt sina obestämda drömmar, kanske lika litet utformade som deras egen utveckling, eller som åldrande matronor skrivit sina af ortografiska fel vimlande epistlar och förmedlat äktenskapsförbindelser släkten till ära och upphöjelse.

Nu satt Wally, den fria ödemarkens dotter, hon som icke bakom sig hade någon tyngande ättlängd, på samma plats och lät sin djupa blick tankfullt hvila på de snöklädda fälten mot skogens gröna fond.

Hvad allt detta blifvit henne kärt, det var visst hit hon alltid obestämdt längtat, då hon trått efter ett hem. Här ville hon lefva, här dö — nej — den tanken fick hon icke tänka till slut, här borde icke vara hennes mål, om också arbetet för Bollsta-

näs blifvit hennes lifsuppgift. Men döden i sig själf var icke mer för henne förskräckelsens furste som i den första ungdomstiden, då den öfversvallande lifslusten våldsamt reagerade mot all slags tillintetgörelse. Hon hade för ej länge sedan stått frågande vid fosterfaderns kallnade stoft och bar ännu halfsorg efter honom.

Han hade gått bort i visst afseende oväntadt, med ännu, som det tycktes, obruten kraft; dött såsom han en gång börjat lifvet — i skogen. Trots sin solida förmögenhet kunde patron Rissanen aldrig helt afhålla sig från den gamla affärsrörelsen — i synnerhet var det skogsköpen med sin spännande skiftning mellan vinst och förlust, som utöfvade en lockande trollmakt, och ehuru han högtidligen lofvat Wally att nu på gamla dagar slå sig till ro, hette det ännu stundom: Sedan, sedan min flicka, bara den här sista gången ser du!

Den gamle stockjunkaren kunde aldrig blifva förtrogen med rollen af godsägare och bar städse innerst någonting af skogsmänskans frihetskraf. Så fort det yppade sig någon storartad timmeraffär — och andra än de mest vidsträckta erbjöd man ju icke heller mera åt honom — kliade hans fingrar att få underskrifva kontraktet. Sedan måste han ovillkorligen själf ut för att kasta en blick på förvärfvet, trots alla de förtroendemän han hade att disponera öfver.

Så hade till slut den där „sista gången“ blifvit verklighet för honom. Ett hjärtslag hade ögonblickligen ändat hans långa, växlande bana på drifvan,

där de nedlagt den gamle jätten i furornas hägn under himmelens stjärnhvalf. Ett människolifs underbart brokiga saga var all.

Efter hans död befanns, att han testamenterat Bollstanäs med underlydande jämte all sin öfriga egendom så i löst som fast åt sin fosterdotter Wally Talvi, som alltid varit honom den käraste dotter — såsom där stod i det kortfattade testamente patron Rissanens juridiska ombud, herr Abel Rutkvist, hade att framlägga, sedan begrafningen var förbi.

— Den goda fosterfadern — Wallys hjärta klapade af djup känsla. — Hvad han varit för andra, huru folk betraktat uppkomlingen — det kom icke henne vid, ja hon tänkte icke ens på att värdesätta hans karaktär i dessa afseenden — hon mindes blott hans stora kärlek till det lilla, öfvergifna barnet, som vårdats vid hans härd med en ömhet utan gräns, därför var ock hennes sorg äkta och oförfalskad alltigenom.

Emellertid satt Wally nu såsom ensam härskarinna på den gamla gården, som hon en gång så ifrigt önskat att få kalla sitt hem, länge redan hade hon på sätt och vis styrt här efter eget hufvud, men nu var hon ju helt och hållet själfständig och hade äfven både hufvud och öfriga betingelser därför.

Patron Rissanen hade efterlämnat en ansenlig förmögenhet, den hade Wally nu att förvalta, och när hon lärde sig de yttre konturerna af räkenskapsföringens invecklade konst, kände hon på samma gång det ansvar rikedomens medför. Hennes ungdomliga liflighet hade åren och ett jämförelsevis

ensligt lif dämpat, från denna tid låg där ett visst alivarsdrag stadigt kring den vackra munnen och i de mörka ögonens djup.

Ryttmästar Arnölp fick, allt som tiden gick, större orsak att beundra Wally, och det gjorde äfven i viss mån de öfriga grannarna. I början rätt exklusiva gentemot nykomlingarna, de obskura personer, som vågat träda in i ätten Hjelm's gamla familjeborg — hade de så småningom närmat sig och låtit sin gunstiga välviljas solsken bestråla Bollstanäs nuvarande innevånare, enkannerligen dottern.

Men Wally frågade ej stort därefter. I sin egenomliga särställning hade hon alltid stått tämligen ensam, och drog sig därför äfven nu med en viss styf tillbakadragenhet från allt förtroligare umgänge. Det var sällan hon gjorde besök, och när man skulle besvara dem, medgäfvos äfven de mest gensträfviga, att det gick nästan lika ståtligt till på Bollstanäs nu, som i de tider, då gamle baron med hofmannaelegans gjorde les honneurs i salongerna.

Fröken Wally hade ovillkorligen någonting drottninglikt i sitt uppträdande, och man kunde med bästa vilja i världen aldrig komma henne ett steg närmare, än hon själf tillät, och detta var i det hela taget oförsvarligt af en uppkomling gentemot de gamla familjerna, som ännu segt höllo på traditionernas makt och helgden af en — till och med — bleknad vapensköld.

Wally kunde ibland le ett litet, fint löje, när hon gjorde sina iakttagelser i ofvanberördt syfte — hon förstod alltsammans så väl och kände sig därför ej

så utomordentligt tacksam, som man kanske väntat. Endast med ryttmästarn gjorde hon ett undantag. Han hade också under fosterfadrens tid ofta kommit till Bollstanäs, rökt en cigarr med värden och tagit sitt lilla parti schack med husets unga värdinna vid det vackra, inlagda bordet i fönstersmygen uppe i gula förmaket, just där gamla tant Desiré i tiden presiderat med sådan gammaldags artighet och etikett, att man blef helt mjuk i knäna af alla handkysningar hon fordrade. Den lilla, kära damen — åhå jaja — herr Arnold suckade — hon var verkligen riktigt förnäm ända ut i fingerspetsarna och så vacker ännu i sin bräckliga ålderdom med de fina, förbleknade dragen. — Blått blod, ser ni fröken Wally — det åldrar tidigt förstås.

Flickan nickade.

— Ni är ung ni som våren själf — ryttmästarn bugade chevalereskt — och så frisk som en ros.

— Då måste det bestämdt vara en vildros — smålog Wally — jag har rödt blod i mina ådror, som ni vet, rent oförfalskadt rödt blod, se bara! — Och hon höjde upp sin välformade hand och lät dagern lysa genom den fina huden.

— Charmant — sade ryttmästarn, han hade alltid ett valdt uttryck på tungan.

Efter herr Rissanens död kom han fortfarande och gaf med sin bepröfvade lifserfarenhet den unga ägarinnan månet godt råd. Han hade år tillräckligt för dem båda och betraktade Wally som en faderlig vän, hvilken kosta hvad det ville alltid skulle stå vid hennes sida i hennes själfvalda ensamhet.

Kanske hade ödemarken, därifrån hon ledde sitt ursprung, gifvit henne i arf denna slutenhet, som hon aldrig kunde aflägga. Att låta främmande blicka in i sitt hjärta tyckte hon vore som att rycka taket af sitt eget hus och låta alla himmelens vindar spela in. Så fick det vara, och åren verkade föga någon förändring hos henne. Ensam hade hon ju alltid varit i fråga om sitt innersta lif, och så skulle hon väl ock förblifva.

Det var redan åtta år hon kallat Bollstanäs sitt hem, åtta år af hennes ungdom hade runnit bort i denna afskildhet, och Wally tyckte, att hon började bli gammal. Just i dag, där hon satt vid skrifbordet, medan vintersolen glittrade på snön därute, hade hon liksom gjort upp sitt årskonto, ty det var hennes födelsedag, och sådana dagar sätta ju vägmärken på lifvets vädjobana. Hon hoppades, att hon lärt något under dessa gångna, verksamma år, spåren af hennes arbete för den gamla gården kunde skönjas rundtomkring, och när hon med fast hand styrde sitt lilla rike, visste hon, att om ock mången med saknad blickade tillbaka på gångna tiders välment slappa regering, där egennyttan lätt kunde taga vård om sin fördel, fanns där också de, som insågo rättvisan och ordningen hos den nya regimen.

Hon ville folket väl — hon var ju sprungen ur dess rot, men med vidgad syn såg hon bort öfver stundens flyktiga behof och lade därför grunden djup för framtiden. Bollstanäs hade fått sin egen skola, där Wally själf var en ofta sedd åhörarinna, hon höjde det intellektuella intresset hos ungdomen

genom tillgång till goda, upplysande böcker och sörjde energiskt för folkhälsans förbättrande. Sådan var hennes filantropi — kanske inskränkt, men hon trodde, att det var rättare att börja just där ödet ställt henne.

— Ödet — Wallys fint formade läppar upprepade sakta ordet i denna stund. Nej, hon hade också lärt sig, att det icke fanns något blindt öde, ingen slump, som kastade människornas lif, likt lotten i en hatt — hon kände nu — och hvad Wally en gång forskat sig till, det stod hon oryggligt vid — att det fanns en allmaktshand, som höll fast de till synes så trassliga trådarna i den invecklade väfven.

Steg för steg sträfvade hon att genomtränga den stora gåtan, som så mången filosof förgäfves sökt lösa, och hon kände inom sig med oafvislig klarhet, att ljuset skulle uppgå för henne en dag, såsom det alltid sker för hvarje ärlig sanningssökare.

Wally blef afbruten i sitt begrundande denna morgon af postens ankomst, alltid — särskildt på landet — en betydelsefull händelse. Där fanns en hel packa bref för henne, affärsskrifvelser, prospekt från otaliga agenter med modeller till nya jordbruksredskap, separatorer etc. för att inte tala om de både kända och okända, som vädjade till hennes frikostighet för välgörenhetsverk eller egna behof. Wally förde ingen egentlig korrespondens, men likväl grep hon nu med visst intresse ett stort kuvert och klippte raskt upp det.

Brevet bestod blott af några styfva rader med gammaldags kontorsstil och var undertecknad:

Abel Rutkvist.

Hon läste det icke en utan flera gånger, medan rodnaden långsamt steg på hennes friska kinder, och de stora, svarta ögonen började stråla. Sedan vek hon långsamt ihop pappret och försjönk i tankar.

Kvällen förut hade hushållerskan rusat in till henne med andan i halsgropen och med skälfvande läppar hviskat, att hon mött „något“ i lilla trappan. Det var någonting hvitt och sväfvande öfver stegen, så lätt, att intet ljud förnams, fastän ju hvar och en i huset visste, huru den trappan knarrade, så varsamt man än gick. Det måste därför vara en andeskepelse, det kunde hon gå ed på, och folket pratade dessutom — jungfru Antonetta till exempel, som kände så bra till allting på Bollstanäs hade berättat, att aflidna friherrinnan gick igen i lilla trappan och alltid uppenbarade sig där, när det skedde någonting rörande hennes son, unga baronen.

Naturligtvis hade Wally genast stigit upp och följt den uppskrämda tjänarinnan nedför den omtalade trappan samt bevisat henne, att där fanns ingenting, hvarken ande eller människa, utan blott månskimmret, som lekte hvitt och trolskt på de nötta stegen, men att öfvertyga henne var tydligen lönlös möda, ehuru hon själf länge stod vid det hvälfda fönstret midt i trappafsatsen och blickade ut öfver det månbelysta landskapet.

Nu kom den där lilla episoden plötsligt för henne, och så måste hon taga upp brevet och läsa det än en gång: — Baron Hjelm har vunnit en storartad framgång med sin senaste stora tafla på Pariser

salongen. Tidigare har han ju redan hemsändt åtskilliga remissor, men nu skref han, att han snart torde blifva i stånd att återbetala hela lånet. — En bottenrik amerikanare hade bjudit en fabelaktig summa för taflan, hvaraf kunde slutas, att han därmed slagit ett verkligt record på sin målarbana.

Hade den ljusa uppenbarelsen stigit hit ned till det gamla hemmets välkända platser för att hviska till de grå murarna om den siste ättingens framgång därborta!

Wally log lätt — hon røjde ju gärna bort gammalt skrock med spindelväfvarna från alla mörka vrår i det åldriga slottet, men likväl brydde hon sig i dag icke om att sätta realismens plomb på det där „något“ från lilla trappan; tvärtom älskade hon att tro, att det fanns ett hemlighetsfullt samband mellan dem, som älskat hvarandra, ett band som hvarken död eller graf kunde slita.

Den hederlige, gamle Rutkvist, torr och tråkig var han visserligen, som ett segt pergament, men klok och erfaren och absolut pålitlig. Han kunde tåga såsom ingen annan i världen, och om man ville ha någonting utfördt, var han karl att göra det, om det så gällde att storma en mur, eller en inbiten enstörings motspänstighet. Gubben Rutkvist hade varit en skicklig homme d'affaire i all sin dag, och sådana här mera invecklade historier voro ju alldeles i hans smak. Hur han kunde smila i sitt grå skägg — nästan som om en mossklädd sten skulle lett — hvar gång Hjelm i sina bref där utifrån talade om onkel öfverstens godhet. De sista

orden voro alltid understrukna med ett tjockt streck — när de kommo i Wallys händer.

Ja, en väl öfverlagd handling hade det varit allt från början. Med Rutkvist hade hon rådfört sig angående företagets utförbarhet och om pengarna, ty det var ju han, som sedan länge kapitaliserat de summor pappa Rissanen betraktade „som småkraffs för flickebarnets klädningsbestyr“.

Hvar skull hon på Bollstanäs slita ut så mycket — den goda fosterfadren förstod ju lika litet sådana saker, som en skogsbjörn, men han var så obeskripligen öm mot henne och visste ej, huru han i allt skulle bevisa henne det, och därför tog gamle Rutkvist vård om pengarna, utan att patron Rissanen någonsin mera frågade efter dem, eller till hvad ändamål Wally möjligen skulle vilja använda dem.

Nu var emellertid målet nått, och midt i jublet öfver konstnärens stora framgång, däri ju också hon på visst sätt hade en liten del, greps Wally af ett stilla vemod. Där fanns intet mera för henne att göra, han skulle nu med egen makt stiga och stiga, tills konstnärsvingarna höjdes till flykt mot rymder, dit utanförstående aldrig ens i aningen nådde.

Ännu en stunds tankfullhet, sedan flög Wallys penna raskt öfver brefpappret, hon ville genast skriva svar. Stilen liknade henne själf, ståtlig och karaktäristisk.

— Jag tackar er uppriktigt bäste herr Rutkvist för eder medverkan i vår hemliga mission — skref hon — ni ser, att den nått ett lyckligt resultat, men nu är den ju snart fylld. Baron Hjelm kan stå för sig

själf — redan det säkert en djupt känd lycka för en man sådan som han. Nu kan han undvara „den gamla tvärviggens“ bistånd på vägen till ära och utmärkelse, låt därför öfversten i X stad veta, att hans säkert ganska påtvingade roll af pseudo mecenat är slut och sedan gamle vän — sedan gömma vi vår gemensamma, hittills så välbevarade hemlighet hvar — jo där alla verkliga hemligheter helst böra gömmas — i glömskans flod för evigt!

Wally stödde pannan mot handen. Tänk att det dock verkligen kunnat ske, att det var hon som — — att det blef henne förunnadt att hjälpa baron Hjelm fram på hans bana mot ryktbarhet och framtid. Hon tryckte handen mot sitt klappande hjärta, det blef alltid storm därinne, när hon tänkte därpå — tänkte på mannen, som hon en gång skänkte sitt unga, barnsliga hjärtas varma medkänsla! Nu var det icke mera så, nu hade han så småningom blifvit hennes tankars tanke, denne främling som hon råkat så föga, men som hon ändock tyckte sig känna bättre än någon annan i världen.

Alltsammans var i det hela lätt förklarligt. Redan långt innan Wally sett en skymt af Bollstanäs, hade hon tyst svärmat för den unge ägaren, som de skulle nödgas fördrifva. Sedan kom det första mötet med honom, ett anropande af känslor, välvilja, harm och trots, ja också på samma gång en dold beundran, då hans personlighet uppfyllde just alla de föreställningar hennes flickfantasi uppgjordt.

Hon hade nästan från första stunden halft motstridigt gifvit sig på nåd och onåd, om det ock

visserligen var med blygselns rodnad på kinderna hon vågat tillstå för sig själf, att denne man blifvit hennes hjälte. — Hon som alltid varit så afvisande mot den hyllning man visat hennes fågring. Men det var också hennes vakna oro för att hyllningen skulle gälla pappa Rissanens penningpåsar mer än henne själf, som gjorde henne så otillgänglig. Blott den man, som förstod henne fullt, och som älskade henne för hennes egen skull — för honom ville hon gärna offra allt. Men nu — nu visste hon, att hon med gladt hjärta skulle göra detta offer för en, som ingenting visste om henne, som väl knappt tänkte på, att hon inkräktat på hvad han en gång ägt och älskat — ja som aldrig ens skulle få den aflägsnaste aning om, hvilken plats hon inrymde åt honom i sitt dåraktiga hjärta.

Det hade varit strid därinom mången het natt, då sömnen flydde Wallys örongott, och ingen moderlig vän hade hon att lita till. Nu föreföll henne allt det där som ett längesedan förflutet — årens gång hade mildrat kvalen, och känslans brand hade omvandlats till en stilla, klart lysande låga redo att värma och lyckliggöra.

Vid allt hvad hon företog sig för Bollstanäs, när hon utvidgade jordbruket, förbättrade alla förhållanden på godset, från arbetarbostäderna till kreatursbesättningen — alltid och öfverallt tänkte hon på Erik Hjelm. Han skulle en dag njuta frukterna af gamle Rissanens guld, det var det storslagna målet för Wally Talvis årslänga sträfvanden. Han skulle säkert önskat utföra allt detta, om han blott haft medel i händerna

som hon, därför tog hon det till sin uppgift och vårdade den med största samvetsgrannhet.

Där fanns icke en blomma i trädgården eller orangeriet, icke en kvist i parken, som hennes blick förbisåg, därför att de vuxit där från fordom, och inomhus var det på samma sätt.

Huru gladdes hon icke nu öfver fosterfadrens skrytsamma fåfänga på auktionen, då den åstadkommit, att hon nu kunde fylla de stora rummen med det mesta och bästa af hvad som förr haft sin plats där. Och hvad som saknades af de gamla dyrbarheterna — jungfru Antonetta mindes hvarenda en — det lyckades hon på ett eller annat sätt förskaffa sig.

Där funnos visserligen de, som halft afundsamt låtsade gyckla öfver hennes löjligen infall att vilja återställa Bollstanäs i dess forna skick. Som om det någonsin skulle lyckas för henne, en sådan där fröken den eller den, som ingen visste, hvar hon egentligen var hemma — det var väl andan i ett hus, som var det egentliga, som gaf stämning åt det hela, och Bollstanäs husgudar hade nog flytt för länge sedan jämte glansperioden, som nu var oåterkalleligen förbi.

Wally lät dem prata, hon visste ju, hvarför hon med sådan pietet hängde upp hvarenda tafla, precis där den varit placerad förr i tiden, medan hon lät den gamla hushållerskan redogöra för hela inredningen. Hon log visserligen ibland åt gummans underdåniga vördnad för „gamle barons“ stol eller salig hennes nåds sybord, för att icke ens nämna den utsydda eldskärmen med offrande gudinnor, som

fröken Desiré broderat i unga dagar, och onkel Fredriks piphylla med flera dyrbara obetydligheter, men det låg tillika någonting rörande i denna minnesgodhet till och med i de minsta småsaker, denna trofasthet mot det förflutna, som vittnade godt om förhållandet mellan husbondfolk och tjänare i gamla dagar.

Huru hänsynfullt vidrörde hon icke själf linneförråden af finaste damast och linnedräll — dessa fyllda skåp, hvilkas innehåll det aldrig ens skulle fallit henne in att använda, lika litet som de vapenpydda serviserna, dem Antonetta — med all respekt — tydligen ansåg Bollstanäs nuvarande innehafvarinna nästan ovärdig att äga och besitta.

Men af alla gamla minnen fanns där ett, som Wally satte högst, och det var porträttet af Erik Hjelmns unga moder. Det hängde på främsta platsen i hennes rum och tycktes, med denna egendomlighet tillhörande ett visst slags porträttmåleri i forna dagar, ständigt följa henne med sina blickar. Det låg dock ingenting förebrående däri, snarare tycktes dessa kloka, blå ögon med hemlighetsfullt intresse bevaka allt Wallys görande och låtande, och inför dem hade hon också ofta hållit vidräkning med sig själf, det var som kunde hon i sin ensamhet åt detta — kanske en gång i samklang med hennes eget — klappande modershjärta anförtro allt, hvad hon ville verka för och alla sina doldaste bevekelsegrunder.

Också denna dag stod hon länge framför taflan, medan många sällsamma tankar genomlade henne. Framtiden låg som vanligt inhöljd i sin aningsfulla

slöja — på en födelsedag kände man kanske lifligare än vanligt längtan efter att kunna genomtränga den — men ett stod alltmera klart för henne. Det aflägsna målet tycktes likasom närma sig. Hon måste hembjuda Bollstanäs åt dess forne ägare. När hon ordnat allt intill det sista, då stod han ock i materiellt hänseende redo att inlösa sina fäders gods, och då skulle de åtta åren af en främlings regering vara svunna som en flyktande dröm. Då verket var slutfördt, då skulle hon försvinna, och när spåren plånats ut efter henne, skulle Hjelm blifva lycklig som förr i barndomshemmet.

Wally suckade, tanken borde glädja henne, men kändes alltid tillika så tung, det var som skulle hon därefter icke haft något mål för sitt lif!

Nu sköt hon den dock med all makt ifrån sig, ty en ny idé hade plötsligt fattat henne. — En storartad framgång med den senaste taflan på salongen i Paris — hon upprepade mekaniskt orden ur gamle Rutkvists bref. Hvarför skulle hon icke med egna ögon se den där taflan? Allt som rörde skön konst hade ju redan i årtal legat henne varmt om hjärtat, och hon hade riktigt studerat sig in däri för Hjelmsskull, för att kunna följa med det som intresserade honom. Hvarför skulle hon då dröja med ett personligt besök i den värld, där han så länge varit hemma?

Och hon for. Så snabbt som tid, ånga och pengar i förening kunde föra henne fram. Det var ej första gången hon gjorde denna resa — pappa Rissanen hade ju ofta förr tagit henne med såsom tolk, och om hon icke därunder fått skåda allt hvad

hon längtat efter, var det dock mycket hon i alla fall hunnit se. Nu tänkte Wally på ingenting annat än den där „salongen“ och en viss tafla, och hennes enda fruktan var, att den amerikanska miljonären hunnit rövva bort den, innan hon hann sitt mål.

Naturligtvis hade det icke skett, och den randades verkligen den dag, då hon bland andra främlingar vandrade därinne i de stora, af konstverk fyllda salarna, ifrigt spanande efter det enda namn hon ständigt såg på guldgrund för sin inre syn.

Men plötsligt stannade hon som fastnaglad. Där var det ju, hörnfönstret hemma på Bollstanäs siradt af vildviniets röda löf, som hon sett det så många höst redan, och inom fönsterkarmens ram stod — hon själf, starkt i profil, vänd från åskådaren med det mörka hufvudet aftecknande sig utsökt väl mot murens gråhvita grund.

Hon nästan slet sönder katalogens blad i sin feberaktiga ifver, ja där stod det tydligt tryckt: Erik Hjelm (finne) „Borgfröken“.

Huru de stafvade på och snubblade öfver den besynnerliga benämningen alla dessa människor, som med sydländsk liflighet uttryckte sin beundran för den, som det syntes, redan ryktbara taflan af den nordiska konstnären från „landet vid polen“.

Wally trodde, att bröstet skulle sprängas, hon kunde knappt andas af stolthet för hans skull och på samma gång af en så innerlig, så djup glädje, att det var genom hennes bild han vunnit sitt första, stora slag. Tänk att han kommit på den idén, och hvad en konstnärsblick ser snabbt och skarpt

i en enda, flyktig minut — men det att han målat henne just så, inom ramen af det gamla fönstret i hans fäderneboning, det var det som skänkte henne en så ljuf tillfredsställelse. Han tänkte icke mer med smärtsam saknad på det han hade förlorat eller med bitterhet på dem, som inkräktat på hans område — den lärdomen skänkte henne taflan, som hon rest öfver land och haf för att se, och för en sådan kunskap var vägen icke för lång, ja hon kände det, som om hon gärna skulle färdats till världens yttersta gräns för att nå den.

VII.

Det hade nyss anländt en väl emballerad packlåda till Bollstanäs, och dess härskarinna betraktade nyfiket och med en viss undran adressen. Det var väl — ja hvad kunde lådan innehålla annat än den där gipsmedaljongen, som herr Rutkvist just lofvat sända henne. Wally brukade ofta använda gubben som ombud, då det gällde ett eller annat uppköp i den vägen, ty hon ville så oändligen gärna skänka en smula uppmuntran åt de unga konstadepterna, som ofta hade så många törnen att röja undan på vägen upp till ärans soliga höjder.

Men huru väl gubben nubbat ihop lådan, alldeles som om den skulle stått ut med en färd från kontinenten minst — ja minsann syntes det icke på locket, att den kommit längre från, så många nummerlappar och klistringar på alla sidor. Hon blef

med ens varm! Fort hit med hammare och bräckjärn — det var nog ingen medaljong af en stackars liten nybörjare i konstens förgårdar — det var — hennes otåliga fingrar stretade och drog i segelgarn och pappersomslag — det var en tafla af mästarhand, af „hennes egen konstnär“, som hon alltid tyst benämnde honom, och taflan var adresserad till henne.

Nu låg den äntligen där, blottad för hennes förväntansfulla blickar, den förtjusande, ryktbara taflan från salongen, som nyss vunnit alla kännares odelade beundran, — „Borgfröken“ uppe i hörnfönstret på Bollstanäs.

Wally satt på knä och höll taflan ut framför sig med båda händerna — hon tyckte, att hon icke skulle kunna släppa den ifrån sig mer, och när hennes fingrar snuddade vid den rikt sirade ramen, var det nästan, som om de velat smeka den; men nere på botten af lådan låg där ett hopviket papper, det måste hon likväl undersöka.

— Tillgif mig, min fröken, om jag icke bättre lyckats att allenast ur minnet mana fram eder bild — stod där. — Den har skänkt mig den största glädje en konstnär kan vinna — ett rättvist erkännande för mångårigt, tråget arbete. Nu ber jag er mottaga taflan som erkänsla för hvad jag vunnit genom den frihet jag tagit mig — vi konstnärsfolk hafva ju alltid något af fribytarblod i oss — att eder ovetande exponera detta porträtt.

Vördsamt Erik Hjelm.

Wally hade rest sig upp, hon ställde taflan ifrån sig så, att den ständigt kunde stå för hennes blick — hans arbete — det verk, hvarmed hans händer sysslat så mången, mången timme — ack redan därför skulle hon betrakta det som sin dyrbaraste skatt. Sedan började hon långsamt vandra fram och åter i rummen; alldeles såsom Hjelm med tunga steg gått där den sista aftonen i fädernehemmet, trampade nu hennes gyllene skor parkettgolvrens rutor.

Det stod med ens klart för henne, att hennes lif här på Bollstanäs nu måste avslutas, och bäst var, om det gick snabbt — då skulle hon också, såsom Erik en gång, gå här och taga farväl af sitt hem. Tungt hade det känts för honom, ty det var ju hans fädernegods och hans barndomshem, men äfven hon kände, huru många fina trådar redan bundo henne fast vid detta gamla Bollstanäs, det enda ställe i världen hon någonsin kunnat kalla sitt hem.

Skulle hon verkligen — var offret för stort? Ack nej — „*älska* är att *bära bördor*“ — de orden hade hon en gång läst i en liten sång och tänkt, att hon ville sätta dem som motto öfver sin lifsgärning. Vare det då så!

Redan följande dag satt hon vid skrifbordet för att till Hjelm frambära sin tacksägelse för hans dyrbara gåfva. Ack huru fattiga syntes orden på pappret — han skulle nog aldrig, aldrig ana, huru högt hon skattade hans arbete.

Tillfället syntes henne nu äfven lämpligt att komma fram med förslaget angående gårdens inlö-

sen. Hon gjorde det helt kort och affärsmässigt, ja framställde det, som om han gjorde henne en tjänst genom att återtaga godset och sålunda försätta henne i tillfälle att kunna tillbringa lifvet på resor, som hon länge önskat. Brevet slutade med att inventarierna naturligtvis medföljde köpet, och att om han ej muntligen kunde uppgöra affären, vore hon tacksam, om den kunde ske genom något ombud, som kände båda parterna, exempelvis ryttmästar Arnold. Hon förseglade brevet med fast hand, men likväl med en inre darning, som när man plötsligt sätter allt på ett kort och fruktar för utgången i hvardera fallet.

Hon visste icke, när eller hvar brevet kunde träffa Hjelm — kanske skulle veckor gå innan dess — Arnold hade berättat henne, att han ofta under våren gjorde kortare eller längre utflykter i och för sina studier, men att han hade för afsikt att inom en snar framtid komma hem på besök. Det var således tills vidare ingenting annat att göra än vänta, och det kan ibland vara tyngre än det svåraste arbete.

Åtminstone kändes det så för Wally under dessa förhållanden, då hon så småningom försökte lösgöra sig från allt, som band henne vid Bollstanäs, och föreställa sig, huru det skulle vara, då hon ej mer hade någonting att beställa här.

Hurudant lifvet därefter gestaltade sig — det ville hon alls icke tänka på — det blef tids nog sedan, när denna verksamma period af hennes lefnad var oåterkalleligt förbi.

Nu gick hon där och styrde och ordnade inom de grå murarna, och när hon i den ljusa vårnatten sömnlös dröjde vid sitt fönster blickande ut öfver den kärblifna trakten, kom där stundom ett djupt svårmod öfver henne.

Var hon väl annat än en främling litet hvarstans, som aldrig fick slå rot. Far och mor visste hon intet om, syster eller bror hade hon aldrig ägt, och de, som hägnat hennes barndom och ungdomsår, voro längesedan döda och borta. Hemlös skulle hon inom kort åter draga ut i världen, och likväl förekom det henne, som om i nattens stillhet tusen röster hviskat: stanna här — stanna här! — Från hvarje spirande strå därute och hvarje knoppande träd, i hvars topp nordens näktergal i den ljusa tystnaden lät höra sina smältande toner — tycktes dessa röster ljuda.

Tårarna stego Wally i ögonen. Månne de förstodo — månne naturen där rundtom henne förstod, huru hon älskade detta ställe? Men lika tyst ljöd hennes svar tillbaka: — Icke här, icke här. Någonstädes långt i fjärran skulle hon väl stanna en dag, men sin kärlek, den tog hon med — den kunde ingen taga ifrån henne, och kanske skulle den en dag som gyllene sådd få sprida välsignelse, där hon gick fram sin ensliga väg. Hur stod det i den lilla sången:

„Älska är att bära bördor
Glömma sina egna sorger
För att glädjas med de glada
Tro på allt det stora, ädla
Le mot allt det ljusa, goda.

Ja ja, så, just så ville hon det! Wally knäppte omedvetet sina händer: — Du store Gud däruppe, som jag sökt så länge, gif mig ständigt, alltid på nytt nya mål, nya sträfvanden för andra. Låt mitt lif blifva till välsignelse. Det står i Din bok: „Af den mycket är gifvet, skall mycket utkrävas“ — Kräf af mig Herre, jag har fått för intet, hjälp mig att gifva med fulla händer utan lön.

De stora, svarta ögonen med en värld af ömhet i sitt mörka djup sågo genomträngande upp mot vårnattens ljusa himmel, där några bleka stjärnor förgäfves sträfvade att lysa fram. Visste hon, att hennes ljudlösa rop nått sitt mål? Ja i den högtidliga tystnaden rundtomkring henne kände Wally innerst i sin själ, att en sådan bön aldrig förklingar ohörd.

VIII.

Ljudet af vagnshjul nere i alléen kom Wally att träda till fönstret, samma hörnfönster, där Hjelm en gång sett henne, och där hon nu aldrig kunde dröja utan att tänka på honom och den bild af henne han fångat i flykten för att sedan fästa på duken.

Tankfull blickade hon bort öfver den vida gårdsplanen, där gräset redan stod grönt som en sammetsmatta, och ut mot vägen under de knoppande lönnarna, där åkdonet just blef synligt. Det var nog ryttmästarn som kom, han hade lofvat att endera dagen hämta henne några sällsynta teckningar och, ja hästarna och vagnen voro också hans — men

han som satt däri — åh Gud, det var ju baron Hjelm!

Ett ögonblick tryckte hon handen mot hjärtat såsom för att dämpa dess häftiga slag, i det nästa öppnade hon lugnt dörren och gick sin oväntade gäst till mötes.

Där stod hon nu i ekportalen, en hög, nästan imponerande kvinnogestalt i sin ålders fulla mognade skönhet. Hjelm tog öfverraskad och stum af häpen undran ett steg tillbaka — så långt han kunde minnas hade ingen så ståtlig företeelse stått där på samma plats och — med ett lätt leende åt hans synbara förvirring, räckte Wally fram handen till hälsning.

— Herr baron har fått mitt bref? — sade hon, då de båda stodo midlemot hvarandra i den stora vestibulen.

— Ett bref? — Nej, det har jag icke erhållit, hade kanske redan lämnat södern, innan det framkom dit, men en upplysning rörande er min fröken har jag visserligen bekommit, och den kräfde ovillkorligen ett personligt sammanträffande. Det är därför jag nu är här!

Wally bleknade. Instinktivt anade hon, hvad han syftade på, och utan att kunna få fram ett ord till svar bjöd hon honom blott med en handrörelse att stiga in i salongen.

Det var ju första gången han återsåg sitt forna hem, och den blick han kastade omkring sig öfver den välbekanta omgifningen vittnade, att han uppfattade den pietet, som så väl förstått att bevara

allt i dess gamla skick — dock var det ej därom han började tala.

— Fröken Talvi, förlåt om jag kommer att uppehålla er alltför länge, men jag är tvungen att en smula gå tillbaka i tiden. Då jag nödgades lämna Bollstanäs var det — jag medgifver det uppriktigt — i en bitter stämning, som äfven i visst afseende sträckte sig ända till dess nye innehafvare.

— Inkräktare — sade Wally sakta.

Han smålog, och leendet lyste upp och försködade de regelbundna dragen. — Kanske bedömde jag det till en del så, man blir stundom orättvis, när man känner sig mycket olycklig, men jag kan försäkra er, att det icke dröjde länge, innan jag kom på bättre tankar.

— Min olycka — som människorna kallade det — blef mig sannerligen till gagn, den öppnade mina ögon för många ting, som jag den förutan kanske aldrig skulle sett, och lärde mig saker, som jag under andra förhållanden troligen icke skulle uppfattat.

— Jag tog nu lifvet sådant det var, sökte fylla den plikt jag åtagit mig och försökte kväfva den längtan, som drog till min forna kallelse. Det gick till en tid, men småningom kände jag denna längtan så öfvermäktig, att det nästan blef en synd att längre förkväfva den. Jag grubblade fåfängt, huru jag skulle kunna sätta mina planer i verkställighet, då helt oväntadt en utsikt öppnade sig för mig.

Ett frikostigt förslag af en aflägsen anförvant om ett räntefritt lån, obegränsad kredit etc. så vidt jag bara ville resa, och huru lång tid jag än ville

dröja därborta. Anbudet var storslaget och kom alldeles i rätta stunden, hvarför jag naturligtvis med glädje antog det. Lika naturligt var, att jag skulle öfverhoppa min onkel med tacksägelse, men han ville ingenting höra och icke heller hans ombud advokaten Rutkvist, huru ifrigt jag än ansatte honom.

Jag tog således emot, hvad mig bjöds, i tanke att, huru otroligt det än föreföll, någon gömd släktkänsla vaknat till lif hos onkel Bernhard på gamla dagar, reste, arbetade och — lyckades!

— Månne någon, mer än den som känt konstens heliga eld flamma inom sig, kan mäta höjden och djupet af en sådan lycka? Jag vet det ej, vet blott, att jag hvarje dag och stund med tacksamhet mindes den, som gjort lifvet så skönt och rikt för mig. Det var då i min lyckas fullhet jag målade min „Borgfröken“.

Wally såg upp, och där tändes en blix i hennes mörka ögon, som kom en våg af värme att plötsligt genomströmma konstnärens själ. — Taflan, taflan — hviskade hon — den som ni sände mig — vet ni att jag hade sett den förut?

— I Paris? — han böjde sig lifligt framåt.

Hon nickade. — Jag reste dit för att se den — sade hon enkelt — då visste jag ju icke att — — —

— Att jag skulle sända den till er — smålog Hjelm — det var ju nästan min skyldighet, den var min största framgång, som ni vet. Sedan dess har jag varit öfverhopad af beställningar — lyckans hjul — ser ni! Nåväl, då jag återvände till hemlandet skulle mitt första besök gälla min frikostige välgö-

rare, som gifvit mig medel i händerna för min utbildning. Jag fullföljde också denna afsikt, men vet ni, huru det gick med mig? — Han såg på henne ett ögonblick, innan han fortsatte. — Onkel Bernhard blef så ond som ett retadt bi, när jag kom fram med mina tacksägelser, riktigt bet omkring sig, som man säger.

— Han svor en krigsmannaed på, att han inte ett ögonblick längre skulle gå med på ett lumpet bedrägeri, som han i grund och botten föraktade. Skulle icke den trästocken Rutkvist, som i forna dar en gång gifvit honom en god handräckning, ansatt honom hårdt för att få låna hans namn för någon anonym galning till filantrop — han trodde säkert det var en kvinna, ty de hafva ju sällan något förnuft — ja då skulle han minsann icke låtit öfvertala sig, men nu var måttet rågad. Fy för t-n, om han ägt millioner skulle ingen i världen kunnat tvinga honom att kasta ut dem på en karl, som ovillkorligen ville bli en målarkludder — om det så varit den enda närskylda han ägde.

Gubbens vrede strömmade öfver mig som en kall dusch, jag hade ingenting annat att göra än framstamma en ursäkt och hals öfver hufvud hasta min väg.

Hjelm såg åter på Wally. — Ett ögonblick var jag verkligen bragt ur fattningen, jag visste icke, huru jag skulle uttyda hemligheten, men så tänkte jag, att herr Rutkvist ändå till sist skulle låta sig förmås att tala. Jag sökte upp honom och försökte mitt bästa med gubben, men det hade varit lättare

att smälta ett isberg än denna ogenomträngliga förtegenhet. Då min fröken, vet ni, huru jag kom till sanningen? Jo, medan den gamle så godt som visade mig på dörren, hade min blick — jag har en viss vana att uppfatta snabbt såsom vi artister ofta måste det — varseblifvit ett bref på pulpeten, ett bref med ert namn adresserad till Bollstanäs. Den gamle advokaten såg min upptäckt, och för första gången i hela denna angelägenhet, som han skött så beundransvärdt väl, gjorde han ett felgrepp! Han sökte med handen undanskymma utanskriften. För sent! Jag hade igenkänt hans egna stora, tvärluggna bokstäfver, — att han var er juridiska rådgifvare var en kombination, som gaf sig själf och sedan —

-- Ja sedan var det, som om fjäll fallit från mina ögon, jag reflekterade ej, jag undrade icke heller, jag bara visste, att det var ni fröken Wally Talvi, som var min välgörarinna!

Han stod framför henne med fuktig blick och försökte tacka, men orden kommo blott ett och ett, likt fallande pärlor, dock dyrbarare för henne, än ädelstenarna i en kungakrona.

— Ni har skänkt mig det bästa den ena människan kan gifva den andra, möjlighet att utvecklas till hvad naturen bestämt henne; jag har intet att gifva er i gengäld, men jag vet, att hvarje ädel handling bär en välsignelse i famnen.

Wally sträckte händerna afvärande emot honom, men han tog dem båda, dessa välformade, kraftfulla kvinnohänder och förde dem vördnadsfullt till sina läppar.

Ett ögonblick tego båda, sedan sade Wally: — Skulden är ju rikligen gäldad, „Borgfröken“ skulle inbringat er fabelaktiga summor enligt gamle Rutkvists utsago, och den har ni skänkt mig — det skall jag aldrig förgäta — men — hon tystnade och liksom sökte efter ord, och då hon åter talade, hade den melodiska rösten fått en hårdare klang, och nästan kärft tillade hon: — En stor återtjänst kan ni dock göra mig, herr baron, — befria mig från — Bollstanäs!

Han stirrade på henne synbarligen utan att fatta, hvad hon menade.

— Jag skref därom till er — det var brefvet jag nämnde om, däri jag föreslog er att återköpa godset, det är för stort och ansvarsfullt för en ensam kvinna — jag — jag har insett det längesedan, därför vore jag tacksam, om ni ginge in på mitt förslag.

Hjelm lutade sig tungt tillbaka i den gamla, med gyllenläder klädda karmstolen, ett arf från förfädren och betraktade sin granne med en egendomlig, forskande blick. Hon satt i den motsatta länstolen, och hennes mörka hufvud aftecknade sig präktigt mot ryggdynans purpursammet. Hvad hon hade för ett praktfullt utseende, håret, den varma hyn, de korallröda läpparna och de stora, svarta ögonen! Mycken skönhet hade hans målarblick fångat under vandringsåren, men här hemma fann han dock den mest imponerande kvinnotyp han någonsin mött.

Var det verkligen gamle Rissanens fosterdotter, ödemarkens vilda ros, som satt där i sin hvita dräkt med händerna korslagda i famnen, orörlig som en

bild. Var det icke snarare Bollstanäs hvita fru, som stigit fram ur sägnernas dunkel och uppenbarat sig för honom, just i det ögonblick han åter efter långa år satte sin fot på fädernehusets tröskel.

Hvad hon än var, så tog han det som ett godt varsel!

— Får jag utbedja mig ert svar, eller önskar ni betänka er herr baron — rösten ljöd som från fjärran i drömmarens öron.

Erik rörde på sig: — Återtaga Bollstanäs — han steg upp och gick bort till fönstret, därifrån man hade en vidsträckt utsikt öfver godsets välvårdade fält, sedan vände han sig om och lät blicken långsamt sväfva från vägg till vägg den stora salongen rundt — det var den forna riddarsalen, och där bortom syntes genom de öppna dörrarna hela filen af välbekanta rum, hans gamla, kära hem omsorgsfullt vårdadt och bevaradt och nu med gränslös storslagenhet erbjudet åt honom.

Hvad tystnaden blef tryckande. Wally satt fortfarande orörlig, men blicken följde oafslätligt de växlande uttrycken i Hjelms ansikte.

Slutligen kom han tillbaka till henne, men han satte sig icke ned utan stödde sig blott lätt mot stolens höga ryggkarm, och det var, som om hans smala fingrar nästan smekande berört de sirliga ornamenten därpå.

— Ni ber mig återtaga Bollstanäs, fröken Talvi — sade han, och man kunde höra, att han andades djupt och talade med eftertryck — det är ett beak-

tansvärdt hembjudande, ja så storartadt, att jag ej kan skatta det nog högt.

— Då jag afstod gården, var den till en viss grad vanvårdad, jag hade icke haft medel att sköta den med omsorg, men framför allt, jag hade icke förmåga därtill — jag har alltid varit opraktisk — en drömmare, om ni så vill, och äfven sådana förhållandena då voro, skulle kanske en annan med större energi lyckats bättre än jag. Nu är godset i ypperligt skick, jag vet det sedan länge, och i dag har jag också själf sett det, Bollstanäs är en härlig besittning, och jag upprepar det — ert anbud är storlaget, men likväl säger jag — jag vill icke återtaga gården. Hvad ni, fröken, Talvi, med möda och stor kostnad byggt upp, det skulle jag endast genom okunnighet förvanska — stället skulle lida genom mig — mig som likväl älskar det så outsägligt högt. Nej, jag känner det som en helig plikt att afböja edert anbud; ty jag vet, att Bollstanäs såsom er egendom är i goda händer, och det är nog för mig. För resten — jag har vigt mitt lif åt konsten, och åt henne måste man gifva sig helt, hon tål ingen medtäflare.

Han tystnade och strök sig lätt öfver pannan, en idealists vackra, ädelt formade panna; aldrig hade Hjelm i Wallys ögon stått så käckt, men tillika så utan alla anspråk som i denna stund, då han förväntansfullt betraktade henne.

— Är detta ett afgörande svar?

— Ja så är det!

— Vänta ännu litet — Wally höjde likasom var-

nande handen — ni måste först följa mig och se allt, innan det sista ordet är sagdt.

Hon steg upp och gick med värdig hållning öfver det stora rummet, och åter dök bilden af Bollstanäs stamfru upp för hans inre syn. Så hög, så imponerande lugn kunde hon skridit fram därinne, tänkte han, medan han tyst följde henne.

De gingo långsamt ur rum i rum, och allestädes var där något kärt, gammalt minne att stanna för, men Wally talade ej, hon endast pekade ut föremålen för honom, öppnade ekskåpen och visade de samlade linneförråden med inväfda namnschiffer, vapen och emblem, tysk dräll och hollandslärfት och husfruarnas egna händers verk i blänkande linne. Sedan kom turen till silfret och det dyrbara porslinet.

— Jag har sökt att bevara allting åt er — sade hon — och rösten ljöd underbart tonlös. Så godt som allt är bevaradt utom den gamla vapenskölden ofvanför ingångsdörren. Stormen tog den en natt, men den var också redan nästan förvittrad och all glansen utplånad. Jag har tänkt, att det tillkom er att sätta upp den i förnyadt skick.

Hjelm skakade på hufvudet: — Förstår ni inte, att ödet själf velat göra en symbol däraf — svarade han med ett tankfullt leende: anor och ättetaflor, vapensköldar och heraldik, det har haft sin tid, sin betydelse i häfderna och lifvet, nu är det förbi — blifvet till ett minne blott! En mans sanna verkliga vapensköld, den skall han icke taga i arf, den bör han genom eget arbete, en helgjuten lifsgärning själf

förskaffa sig och sedan se till, att dess glans ofläckad och af äkta guld aldrig förbleknar.

En djup tystnad följde på dessa med bärande stämma uttalade ord, och ljudet tycktes ännu vibrera mellan de gamla murarna, medan Wallys mörka ögon lyste i fuktig glans.

Nu stodo de vid dörren till hennes „dagligstue“, den forna „frustugan“, som det ännu i gamla papper stod att läsa: — Här finnes blott ett enda minne för er herr baron — sade hans vägviserska sakta — likväl det dyrbaraste af alla! — Och hon vek hastigt undan draperiet och visade honom hans moders bild.

Huru sällsamt talande blickade icke de klara ögonen ned på de två, som stodo därunder, förståelsefulla, ömma och fulla af lif!

— Er mors porträtt har varit mitt enda sällskap i ensamheten — sade Wally mildt — och det har förefallit mig, som om hon följt allt, hvad jag velat och gjort, med godhet och sympati. Hennes blick har stundom liksom tillhviskat mig, att hon var nöjd med mitt arbete här, och det har skänkt mig en så ljuf tillfredsställelse.

Han böjde sitt hufvud, han var synbarligen mycket rörd.

— Vet ni herr baron, att det spökar här på Bollstanäs? — frågade hon, och ett leende likt en solstråle bröt plötsligt fram, förskönande de röda läpparna.

— Alla gamla borgar ha ju sin „hvita fru“ — svarade han i samma ton — i dag har jag också

stundom sett henne sväfva förbi mig. Då jag var barn, berättade ju de gamla intressanta sägner af alla slag, och vår beskedliga Antonetta var i synnerhet inkommen i sagokrönikan.

— Ja, hon håller styft på trovärdigheten af sina egna spökhistorier — log Wally — men den, hvars ande oftast tyckes sväfva omkring oss — det är — er mor däruppe — hon visade på bilden. — I lilla trappan här vid min dörr glider hon tyst fram i månljusa nätter, men aldrig annars än när någonting händt, som särskildt rör hennes son, så var det i hans barndom och så äfven nu. — Ja det är Antonetta, som försäkrade det, och hon vill nog inte gärna taga en lögn på sitt samvete.

— Då nyheten om er stora framgång på salongen nådde hit, var hon också där. — Wally såg på honom, och han log mot henne.

— Männe hon också anade, att jag i dag skulle bli erbjuden mitt barndomshem tillbaka — hvad tror ni fröken Talvi?

— Jag såg henne i natt i lilla trappan — svarade hon — den smärta gestalten snarlik en silfverskimrande månstråle stod plötsligt i min väg och höll som ett betydelsefullt „gif akt“ sin fina hand upp mot mig. Det finns en skyddsängel här på Bollstanäs, som hägnar er lefnadsväg — är det inte en vacker tanke?

— Oändligen vacker — sade Hjelm med en uttrycksfull blick — och — jag tror, att alltsammans är absolut sant. Wally kände, att hon rodnade under denna blick, och hon skyndade sig att säga,

att hon så gärna ville tro på ett samband mellan dem, som älskat hvarandra, sedan tillade hon: — Ni skänkte mig nyss en dyrbar tafla, tillåt mig därför att som gengäld till eder öfverlämna denna bild. Er moders porträtt bör ock rätteligen tillhöra hennes ende son.

— Det är ett stort konstverk — sade Hjelm och ställde sig midtför taflan, som han med granskande blickar betraktade — oafsedt dess värde i sådant afseende, utgör den ju äfven för mig ett dyrbart minne, jag tackar er därför på det hjärtligaste — men likväl vägrar jag att mottaga den. Om taflan föreställer Bollstanäs skyddsängel, då har den ju sin egentliga plats här, och jag kan ej annat — jag säger om bilden liksom om gården nyss — den är i goda händer.

Wally grep hårdt om närmaste stolkarm, som om hon sökt efter ett stöd, ack han ville nog ingenting taga emot af henne. Med darrande läppar frågade hon sakta: — Är detta svar ert sista ord, i båda afseendena?

— Ja, mitt oåterkalleligt sista!

Hon bleknade plötsligt ända till läpparna, och man kunde se, att en lätt skälfnings genomilade den höga gestalten. — Då ha vi två väl ingenting mera att säga hvarandra — sade hon styft.

— Önskar ni det så? — frågade Hjelm och trädde plötsligt ett steg närmare — jag är en vandrare på lifvets väg, jag har intet hem i dess djupaste bemärkelse — jag tänkte att — får jag verkligen aldrig återse Bollstanäs och — er?

Hon svarade ej — hennes stora, mörka ögon sågo förbi honom långt ut öfver de bördiga fälten, som bredde sig nedanför vida omkring, endast begränsade af skogens gröna rand vid horisonten, och medan hon såg, vidgade sig plötsligt synkretsen långt ut mot framtiden.

Hon såg långa, lyckliga år af träget arbete och rik verksamhet för den gamla kära gården, som var och alltid skulle förblifva hennes dyra, obestridda hem, men hon stod ej mer ensam i denna värld, där var en annan vid hennes sida — hennes ungdomsdrömmars hjälte, som delade allt med henne och dock fann tid att ostörd af materiella omsorger fullfölja sin framgångsrika bana mot konstens solomgjutna höjder.

— Hon såg blomstrande generationer växa upp omkring dem i hägn af de sekelgamla murarna, som ännu skulle kunna trotsa nya århundradens angrepp, och hon såg slutligen en fridfull grafkammare med friska, gröna kransar och ofvan dörren inskriften: *Grata quis post exhaustum solet esse laborem* — „efter slutadt arbete är hvilan ljuf“.

Långsamt vände hon åter blicken tillbaka till verkligheten -- var det hon sett — skulle det alltid förblifva blott en vision? Nej, i denna stund förstod hon, att allt skulle varda verklighet, då hon fullt mötte Hjelms strålande blick. — Jag får ju komma tillbaka stod däri — och Wally knäppte omedvetet händerna till tacksägelse för lyckan, som log mot henne i den älskades ögon.

INNEHÅLL:

	Pag.
En liten främling	5
En sommarsaga	31
Ur minnesboken:	
En gammal herrgård	53
Ett Ölandsminne	61
En hågkomst	70
En bleknad sköld	77
